

BOSNA I HERCEGOVINA

Sud Bosne i Hercegovine

Broj: X-KRŽ-05/04

Sarajevo, 07.08.2007. godine

U IME BOSNE I HERCEGOVINE!

Sud Bosne i Hercegovine u vijeću Apelacionog odjeljenja Odjela I za ratne zločine, sastavljenom od sudije Azre Miletić, kao predsjednice vijeća, te sudija Jose Ricardo de Prada Solaesa i Finn Lynghjema, kao članova vijeća, uz sudjelovanje pravnog savjetnika Željke Marenić, u krivičnom predmetu protiv optuženog Bobana Šimšića, zbog krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h), u vezi sa tačkama a), d), e), f), g), i) I k) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, povodom optužnice Tužilaštva Bosne i Hercegovine broj KT-RZ-2/05 od 28.06.2005. godine, potvrđenoj dana 08.07.2005. godine, nakon održanog pretresa, donio je i u prisustvu tužioca Tužilaštva Bosne i Hercegovine Mirka Lečića, optuženog Bobana Šimšića i njegovog branioca, advokata Veljka Čivše, donio je i dana 14.08.2007. godine javno objavio sljedeću

P R E S U D U

OPTUŽENI ŠIMŠIĆ BOBAN, sin Slobodana i majke Jelene, rođene Mosić, rođen u Višegradu 07.12.1967.godine, stalno nastanjen u selu ..., opština ..., ..., po zanimanju policajac, završio srednju školu - bravar, oženjen, dvoje malodobne djece, odslužio bivšu JNA 1986. godine u Štipu, vodi se u vojnoj evidenciji vojni odsjek Višegrad, nije odlikovan, lošeg imovnog stanja, neosuđivan, državljanin ..., JMBG ..., nalazi se u pritvoru Suda BiH, od 24.01,2005. godine

K r i v j e

Što je:

kao dio širokog i sistematičnog napada srpske vojske i policije, paravojnih srpskih formacija, usmjerenog protiv civilnog bošnjačkog stanovništva na području općine Višegrad, znajući za takav napad, kao pripadnik rezervnog sastava policije Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske, Policijske stanice Višegrad, u periodu od aprila do jula 1992.godine, vršio progon civilnog bošnjačkog stanovništva na političkoj, nacionalnoj, etničkoj, kulturnoj i vjerskoj osnovi i to ubistvima, zatvaranjem, mučenjem, prisilnim nestankom osoba i pomaganjem u silovanju, tako što je:

1. Dana 18.06.1992.godine oko 10,00 sati zajedno, u grupi sa više pripadnika srpske vojske i policije naoružanih puškama, učestvovao u napadu na selo **Kuka** u opštini Višegrad, hapšenju i protivzakonitom zatvaranju više desetina civila Bošnjaka, među kojima žene, djeca i muškarci, koje su odveli i zatvorili u prostorije Osnovne škole "Hasan Veletovac" u Višegradu, osim Karišik Omera i Šabanović Redže, koje su odveli iz sela, od kada im se gubi svaki trag;

1a. Dana 25.07.1992.godine, zajedno u grupi od oko deset pripadnika srpske vojske i policije, učestvovao u napadu na selo **Velji Lug** u opštini Višegrad i u tom napadu naoružani puškama ubili Ahmetspahić Medihu, Ahmetspahić Amelu, Ahmetspahić Raziju, Sućeska Fatu, Aljić Safeta, Ahmetspahić Latifu, Memišević Smailu, kuće i privredne objekte Bošnjaka zapalili, a više desetina civila Bošnjaka među kojima žene, djecu i muškarce odveli i protivzakonito zatvorili u prostorije Osnovne škole „Hasan Veletovac“ u Višegradu

2. U drugoj polovini juna mjeseca 1992.godine, kao pripadnik rezervnog sastava policije Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske, Policijske stanice Višegrad, vršeci dužnost stražara koji je obezbjeđivao zatvorene civile Bošnjake u prostorijama zgrade **Osnovne škole Hasan Veletovac** u Višegradu, njih više stotina, među kojima žene, djecu i muškarce, zajedno sa drugim pripadnicima srpske vojske, policije i paravojnih formacija, učestvovao u ubistvima, prisilnom nestanku i mučenjima zatvorenika, te pomagao u prisiljavanju na seksualni odnos djevojaka i mladih žena, tako što je:

2.a) Neutvrđenog datuma u drugoj polovini juna mjeseca 1992. godine iz prostorija Osnovne škole Hasan Veletovac u Višegradu u kojoj su bili zatvoreni civili, zajedno sa Milanom Lukićem, odvojili zatvorene civile Bošnjake i to: **Bulatović Ismeta, Poljo Šemsu, Smajić Eniza**, i odveli ih iz škole od kada im se gubi svaki trag;

2.b) Tokom druge polovine juna mjeseca 1992.godine u nekoliko navrata izdvajao djevojke i mlađe žene koje su bile protivzakonito zatvorene u prostorijama Osnovne škole Hasan Veletovac i odvodio ih radi podvođenja drugim pripadnicima srpske vojske koji su vršili višestruka silovanja, premlaćivanja i ponižavanja više ženskih osoba među kojima:H.L.;Š.F.; A.N.; N.A.; H.S.; M.Z.; U.M.; H.A.

2.c) Neutvrđenog datuma, a najvjerovatnije 28.06.1992., iako svjestan djela koja će biti učinjena, omogućio Milanu Lukiću i drugim pripadnicima srpske vojske da uđu u prostorije Osnovne škole Hasan Veletovac, gdje su protivzakonito bili zatvoreni civili Bošnjaci, nakon čega su:

- izabrali oko dvadeset muškaraca i naredili im da pođu u drugu prostoriju gdje su ih udarali rukama, nogama i drugim čvrstim predmetima, nanoseći im ozbiljne fizičke povrede i psihičke patnje i to: **Poljo Jusufa, Bajramović Mehmeda, Hurem Ramu, Hadžić Hameda, Hadžić Ibrišima, Aljić Avdu, Ferić Avdu, Alijašević Abida, Memić Ibru, Ramić Naila, Šabanović Ibru**, nakon čega je **Bajramović Mehmed** iste noći

odveden iz zgrade Osnovne škole Hasan Veletovac, od kada mu se gubi svaki trag, a kada je sutradan Mehmedova supruga pitala optuženog Šimšića da joj kaže šta je bilo sa njenim suprugom, istoj je opsovao “balijsku majku” i udario šamar toliko jak da je sa djetetom pala na tlo;

- izdvojili **Hadžić Hameda**, kojega su premlatili udarajući ga nogama i gazeći po njegovom tijelu dok je ležao na podu, a kada je pritrčala **Hadžić Haša**, supruga Hameda, kako bi zamolila da ga ne zlostavljaju, jer je srčani bolesnik, i sama pretrpila teško fizičko zlostavljanje višestrukim udarcima u predio vilice, a nakon što je od siline udaraca zadobila lom vilice i pala, nastavili je tući nogama po cijelom tijelu;

- nakon što je optuženi zajedno sa grupom pripadnika srpske vojske odveo mladb. djevojku H.S. iz prostorije u kojoj su civili bili zatvoreni, koja se uspjela osloboditi bjekstvom, odmah nakon toga su izdvojili njenu majku H.R. zvanu „Šuhra“ i na hodniku je jedan od vojnika iz grupe, držeći objema rukama njenu podužu kosu, podigao od tla i njeno tijelo okrenuo nekoliko puta počupavši joj tako veći dio kose, pa počeo tući po glavi, prsima, nogama i leđima govoreći “Što si S. rekla da bježi od nas”, a zatim je uveo u prostoriju zajedno sa optuženim i rekao “Sad ćemo vam srca vaditi i peći na ovim pločama” pokazujući na uključene i užarene ploče na električnom štednjaku, a optuženi je kroz smijeh govorio “Sad ćete se najesti”, a zatim je ponovo nepoznati vojnik udarao i tom prilikom joj slomio nos izazvavši jako krvarenje,

- **Šabanović Ibru**, civila Bošnjaka kojega su iz velike prostorije u kojoj je bio protivzakonito zatvoren sa ostalim civilima, izveli u hodnik, gdje ga je Milan Lukić nožem zaklao, a zatim njegovu odsječenu glavu ubacili među ostale zatvorene civile;

d a k l e,

radnjama opisanim u tačkama pod 1,1a, 2a, 2b, 2c, izreke presude, kao dio širokog i sistematičnog napada usmjerenog protiv civilnog bošnjačkog stanovništva, znajući za takav napad, **izvršio progon civilnog bošnjačkog stanovništva** na političkoj, nacionalnoj, etničkoj, kulturnoj i vjerskoj osnovi, u vezi sa ubistvom, zatvaranjem, mučenjem, prisilnim nestankom osoba i pomaganjem u silovanju,

čime je učinio krivično djelo - Zločini protiv čovječnosti iz čl. 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkama:

- a) lišenje druge osobe života (ubistvo),
- e) zatvaranje,
- f) mučenje,
- g) prisiljavanje druge osobe upotrebom sile ili prijetnje direktnim napadom na njezin život ili tijelo ili na život ili tijelo njoj bliske osobe, na seksualni odnos ili sa njim izjednačenu seksualnu radnju (silovanje),
- i) prisilni nestanak osoba,

a sve u vezi sa članom 29. i 31. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine,

pa ga sud, primjenom navedenih zakonskih propisa, te člana 39.,42. i 48. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine,

O S U Đ U J E

NA KAZNU ZATVORA U TRAJANJU OD 14 (slovima:četnaest) GODINA

Na osnovu člana 56. KZ BiH, optuženom se u izrečenu kaznu zatvora uračunava vrijeme provedeno u pritvoru počev od 24.01.2005. godine, pa do upućivanja na izdržavanje kazne.

Na osnovu člana 188. stav 4. ZKP BiH optuženi se oslobađa dužnosti plaćanja troškova krivičnog postupka.

Na osnovu člana 198. stav (1) ZKP BiH oštećeni Nail Ramić, Ibrumša Agić, Cura Gluščević, H.H., N.A., Hasena Bajramović, Vasvija Gluščević, Hajrija Kapetanović, Almasa Ahmetpahić, Hamdo Ahmetpahić, Almir Aljić, Salem Ahmetpahić, Ibro Memić, M.U., Fehima Čakić, Sajma Šabanović, Rusmira Bulatović, Fatima Poljo, L.H., Kada Spahić, F.Š., Ševka Šehić, R.H., Timka Kapetanović, Haša Hadžić i Ramiza Šabanović se sa imovinskoopravnim zahtjevima upućuju na parnicu.

Nasuprot tome:

Optuženi Šimšić Boban

Oslobađa se od optužbe

(član 284. tačka c)

da je:

1. Dana 17.06.1992.godine zajedno, u grupi sa više pripadnika srpske vojske i policije, naoružanih puškama, učestvovao u napadu i protivzakonitom hapšenju više desetina civila iz sela Žlijeb, među kojima žene, djecu i muškarce i njihovom zatvaranju, tako što su predhodno pucali iz pušaka po kućama Bošnjaka, a zatim im naredili da napuste svoje kuće i imovinu i okupe se na lokalitet Carina, a zatim ih nagurali na kamione, kojim su ih odvezli i zatvorili u prostorije Vatrogasnog doma u Višegradu;

2. Neutvrđenog datuma u drugoj polovini juna mjeseca 1992.godine, iz prostorije u kojoj su bili zatvoreni civili Bošnjaci u **Vatrogasnom domu** u Višegradu, izveo pet djevojaka i pet mlađih žena, među kojima i H.H., i odveo ih u susjednu prostoriju, a zatim zajedno sa dvojicom srpskih vojnika prethodno udario pendrekom i nogama, a zatim nakon što su sve djevojke i žene po njegovoj naredbi skinule do gola, silovali ih naizmjenično, što je trajalo dva do tri sata i tom prilikom H.H., je zadobila povrede po glavi u vidu krvnih podliva i čvoruga kao i povrede genitalija u vidu krvarenja;

3. Dana 18.06.1992.godine zajedno sa Lukić Milanom, u Vatrogasnom domu u Višegradu, iz prostorije u kojoj su prethodno bili protivzakonito zatvoreni, izdvojili civile Bošnjake: Gluščević Muju, Gluščević Hasana, Gluščević Hasiba, Agić Mehu, Agić Emina, Softić Mehu, Softić Samira, Šabanović Mustafu, Nuhanović Avdiju, Hodžić Seada, Kozić Adema, Hodžić Dželala, Hodžić Dževada, Sućeska Salku, Bulatović Husu, Vilić Huseina, Kešmer Hameda, Kešmer Ibrahima, a zatim odveli iz Vatrogasnog doma od kada im se gubi svaki trag osim Gluščević Muje, Kešmer Ibrahima, Kešmer Hameda, Softić Samira, Agić Emina, Gluščević Hasiba, Hodžić Seada, Bulatović Huse, Hodžić Dželala i Kozić Adema čiji su leševi prilikom ekshumacije pronađeni na lokalitetu Slap Žepa;

4. U junu mjesecu 1992. godine prilikom zatvaranja civila u prostorije Osnovne škole Hasan Veletovac, optuženi je zajedno sa drugim pripadnicima srpske vojske i policije učestvovao u prisilnom **oduzimanju novca i zlatnog nakita** od više stotina zatvorenih civila Bošnjaka i tom prilikom vršili pretres civila naređujući im da se skidaju do gola, te iznuđivali novac od zatvorenih civila tako što bi izveli grupu muškaraca zatvorenika iz zatvorske prostorije i kao protunaknadu da ih vrate žive tražili da im njihove supruge i majke sakupe novac za otkup;

5. Tokom boravka u prostorijama zgrade Osnovne škole Hasan Veletovac u drugoj polovini mjeseca juna 1992.godine optuženi je sa drugim pripadnicima srpske vojske i policije učestvovao u **premlaćivanju** protivzakonito zatvorenih civila Bošnjaka tako što bi izdvajali grupu od oko dvadeset zatvorenika, među kojima: Hurem Ramu, Hadžić Ibrišima, Hadžić Amera, Ferić Avdu, Smajić Mustafu, Ramić Naila, kojima bi naređivali da drvenim štilom (drveni nasad za krampu) udaraju jedan drugog po svim dijelovima tijela, usljed čega su mnogi od njih padali na tlo, a od svih zatvorenika posebno su svake noći premlaćivali Ramić Naila, kojega su prvog dana kada je zatvoren postavili ispod koša kada je grupa srpskih vojnika među kojima i optuženi igrala košarku, pa su košarkaškom loptom naizmjenično gađali koš i Naila u glavu i to jakim udarcima usljed čega je oštećeni Nail padao u nesvjesno stanje, da bi jedne od narednih večeri optuženi zajedno sa još nekoliko nepoznatih srpskih vojnika izveli iz zatvorske prostorije Ramić Naila i još četvoricu zatvorenika kada su ih u drugoj prostoriji premlatili udarajući ih šakama, nogama obuvenim u vojničke čizme, kundacima pušaka po glavi, leđima i čupali kosu, usljed čega je Nail izgubio svijest, a od udaraca u predjelu očiju njegove oči su bile potpuno zatvorene; prilikom pretresa i oduzimanja novca od Spahić Mehmeda optuženi je istog premlatio tako što ga je više puta kundakom puške udario u prsa, glavu i od zada između plećki, usljed čega se nije mogao sam kretati tako da su ga neki zatvorenici nosili na rukama u povratku u zatvorsku prostoriju;

- jer nije dokazano da je optuženi učinio navedene radnje izvršenja u okviru krivičnog djela - Zločini protiv čovječnosti iz člana 172 stav (1) Krivičnog zakona BiH.

O B R A Z L O Ž E N J E

Optužnicom Tužilaštva Bosne i Hercegovine (Tužilaštvo BiH) broj KT-RZ-2/05 od 28.06.2005 godine, preciziranom na glavnom pretresu od 19.06. 2006. godine, optuženom Bobanu Šimšiću stavljeno je na teret da je radnjama pobliže opisanim u tačkama pod 1a, 1b, 2., 3., 4a, 4b, 4c, 5a, 5b, 5c, 5d, 5e, 5f, 5g i 5h, počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkama a), d), e), f), g), i) i k), a sve u vezi sa članom 29. KZ BiH.

Presudom Suda Bosne i Hercegovine broj X-KR-05/04 od 11.07.2006. godine optuženi Boban Šimšić oglašen je krivim da je radnjama opisanim u izreci navedene presude, pod tačkama 5b) pomogao pripadnicima srpske vojske u vršenju prisilnog nestanka lica i 5e) pomogao pripadnicima srpske vojske u prisiljavanju drugog lica upotrebom sile ili prijetnje direktnim napadom na njihovo tijelo, na seksualni odnos ili s njom izjednačenu seksualnu radnju (silovanje), učinio krivično djelo zločin protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. KZ BiH u vezi sa tačkom i) – u odnosu na odjeljak I 5.b) izreke i tačkom g) u odnosu na odjeljak I.5.e) izreke, a sve u vezi sa članom 31. KZ BiH (pomaganje).

Za gore navedeno krivično djelo prvostepeni sud ga je osudio na kaznu zatvora u trajanju od 5 godina, u koji kaznu mu je, u skladu sa članom 56. KZ BiH, uračunato vrijeme provedeno u pritvoru počev od 24.01.2005. godine, dok je primjenom člana 188. stav 4. ZKP BiH oslobođen dužnosti da naknadi troškove postupka.

Istom presudom optuženi je oslobođen optužbe da je na način opisan u tačkama 1b), 2., 3., 4a), 4c), 5a), 5c), 5d), 5f), 5g) i 5h) počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkama a) lišenje druge osobe života (ubistvo), b) prilino preseljenje stanovništva, e) zatvaranje, f) mučenje i k) druga nečovječna djela slične prirode učinjena u namjeri nanošenja velike patnje ili ozbiljne fizičke ili psihičke povrede ili narušenje zdravlja, a sve u vezi sa članom 29. KZ BiH, te je odbijena optužba da je optuženi pod tačkama 1a) i 4b) počinio krivično djelo zločin protiv čovječnosti iz člana 172. stva 1. tačka h) u vezi sa tačkama f) i k) KZ BiH.

Rješenjem Apelacionog vijeća broj KRŽ-05/04 od 05.01.2007. godine, uvažene su žalbe Tužilaštva BiH i branioca optuženog Bobana Šimšića, pa je presuda Suda BiH broj X-KR-05/04 od 11.07.2006. godine, ukinuta u osuđujućem i oslobađajućem dijelu i određeno održavanje pretresa pred vijećem Apelacionog odjeljenja Odjela I za ratne zločine Suda BiH.

Na pretresu, koji je u skladu sa članom 317. ZKP BiH održan pred Apelacionim vijećem Suda BiH, tužilac Tužilaštva BiH je pročitao preciziranu optužnicu broj KT-RZ-2/05 od 19.06.2006. godine, ostavši u cjelosti kod uvodne riječi date u prvostepenom postupku.

U uvodnoj riječi branilac optuženog se kratko osvrnuo na dokaze izvedene na ranijem suđenju, te najavio izvođenje i novih pisanih dokaza.

Prema odluci Apelacionog vijeća u skladu sa članom 317. stav 2. ZKP BiH, tokom pretresa pred Apelacionim vijećem izvedeni su slijedeći dokazi:

Kao dokazi Tužilaštva BiH pregledani su i preslušani audio i video snimci iskaza svjedoka i to: H.H., A.N., Bajramović Hasena, Karišik Ahmo, Kapetanović Hajra, Ahmetpahić Hamdo, Agić Ibrumša, Gluščević Cura, Gluščević Vasvija, Ahmetpahić Almasa, Aljić Almir, Ahmetpahić Salim, Memić Ibro, Čakić Fehima, Šabanović Sajma, Bulatović Rusmira, Ramić Nail, Poljo Fatima, Spahić Kada, H.L., U.M., Š.F., Šehić Ševka, Kapetanović Timka, H.R., Hadžić Haša i Šabanović Ramiza, te suočenje svjedoka Ahmetpahić Almase i Jovanović Slaviše.

Isto tako Sud je pregledao video snimak iskaza vještaka dr. Hamze Žujo (sudskomedicinsko vještačenje i ekshumacije koje su vršene na mjestu Slap kod Žepe i Točilo), dr. Zdenko Cihlarž (sudskomedicinsko vještačenje te ekshumacija na području mjesta Velji Lug Općina Višegrad) i patologa forenzičara John dr. Clarka koji je vršio patološka vještačenja i identifikaciju stradalih iz masovne grobnice Slap-Žepa, Općina Rogatica, te je pročitao zapisnik o iskazu svjedoka Gluščević Munibe-izjava dana na zapisnik Sektora kriminalističke policije u Goraždu od 27.01.2004. godine.

Nadalje, izvršen je uvid u materijalne dokaze: Presudu Međunarodnog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) IT-98/32 "Višegrad" Tužilac protiv Vasiljević Mitra, zapisnik o saslušanju svjedoka Ramić Naila sastavljen u Sektoru krim. policije Goražde broj:0702/3-1 od 27.01.2004. i zapisnik o saslušanju svjedoka Ramić Naila sastavljen u Tužilaštvu BiH broj:KT-RZ-2/05 od 26.05.2005., zapisnik o saslušanju svjedokinje Agić Ibrumše sastavljen u Tužilaštvu BiH broj:KT-RZ-2/05 od 26.05.2005., zapisnik o saslušanju svjedokinje Gluščević Cure sastavljen u Tužilaštvu BiH broj:KT-RZ-2/05 od 31.05.2005., zapisnik o saslušanju svjedokinje Hodžić Hedije sastavljen u Tužilaštvu BiH broj:KT-RZ-2/05 od 30.05.2005., zapisnik o saslušanju svjedokinje Ahmetagić Naile sastavljen u Sektoru krim. policije Goražde broj:07-2/3-1 od 09.04.2004. i zapisnik o saslušanju svjedokinje Ahmetagić Naile sastavljen u Tužilaštvu BiH broj:KT-RZ-2/05 od 25.05.2005., zapisnik o saslušanju svjedokinje Gluščević Vasvija sastavljen u Tužilaštvu BiH broj:KT-RZ-2/05 od 24.05.2005., zapisnik o saslušanju svjedokinje Hajre Kapetanović sastavljen u Tužilaštvu BiH broj:KT-RZ-2/05 od 30.05.2005., zapisnik o saslušanju svjedokinje Ahmetpahić Almase sastavljen u Sektoru krim. policije Goražde broj:07-02/3-1 od 01.02.2005. godine i zapisnik o saslušanju svjedokinje Ahmetpahić Almase sastavljen u Tužilaštvu BiH broj:KT-RZ-2/05 od 31.05.2005., zapisnik o saslušanju svjedoka Ahmetpahić Hamde sastavljen u Tužilaštvu BiH broj:KT-RZ-2/05 od 03.06.2005., zapisnik o saslušanju svjedoka Karišik Ahme sastavljen u Sektoru krim. policije Goražde broj:07-02/3-1 od 07.01.2004. i zapisnik o saslušanju svjedoka Karišik Ahme sastavljen u Tužilaštvu BiH broj:KT-RZ-2/05 od 03.06.2005., Izjava Karišik Ahme od 29.10.1999. godine, zapisnik o saslušanju svjedoka Aljić Almira sastavljen u Sektoru krim. policije Goražde broj:07-02/3-1 od 01.02.2005. i zapisnik o saslušanju svjedoka

Aljić Almira sastavljen u Tužilaštvu BiH broj:KT-RZ-2/05 od 27.05.2005., zapisnik o saslušanju svjedoka Salima Ahmetspahić sastavljen u Sektoru krim. policije Goražde broj:07-02/3-1 od 01.02.2005.i zapisnik o saslušanju svjedoka Salima Ahmetspahić sastavljen u Tužilaštvu BiH broj:KT-RZ-2/05 od 27.05.2005., zapisnik o saslušanju svjedoka Memić Ibri sastavljen u Tužilaštvu BiH broj:KT-RZ-2/05 od 21.06.2005., zapisnik o saslušanju svjedokinje Užičanin Mule sastavljen u Tužilaštvu BiH broj:KT-RZ-2/05 od 31.05.2005., zapisnik o saslušanju svjedokinje Čakić Fehime sastavljen u Sektoru krim. policije Goražde broj:07-02/3-1 od 08.02.2005. i zapisnik o saslušanju svjedokinje Čakić Fehime sastavljen u Tužilaštvu BiH broj:KT-RZ-2/05 od 26.05.2005., zapisnik o saslušanju svjedokinje Saime Šabanović sastavljen u Sektoru krim. policije Goražde broj:07-02/3-1 od 19.11.2003. i zapisnik o saslušanju svjedokinje Saime Šabanović sastavljen u Tužilaštvu BiH broj:KT-RZ-2/05 od 25.05.2005., zapisnik o saslušanju svjedokinje Fatime Poljo sastavljen u Sektoru krim. policije Goražde broj:07-02/3-1 od 05.05.2004. i zapisnik o saslušanju svjedokinje Fatime Poljo sastavljen u Tužilaštvu BiH broj:KT-RZ-2/05 od 24.05.2005., zapisnik o saslušanju svjedokinje Bulatović Rusmire sastavljen u Sektoru krim. policije Goražde broj:07-02/3-1 od 05.05.2004. i zapisnik o saslušanju svjedokinje Bulatović Rusmire sastavljen u Tužilaštvu BiH broj:KT-RZ-2/05 od 24.05.2005., zapisnik o saslušanju svjedokinje Hodžić Latife sastavljen u Tužilaštvu BiH broj:KT-RZ-2/05 od 30.05.2005., zapisnik o saslušanju svjedokinje Spahić Kade sastavljen u Tužilaštvu BiH broj:KT-RZ-2/05 od 26.05.2005., zapisnik o saslušanju svjedokinje Šabanović Fate sastavljen u Tužilaštvu BiH broj:KT-RZ-2/05 od 24.05.2005., zapisnik o saslušanju svjedokinje Šehić Ševke sastavljen u Sektoru krim. policije Goražde broj:07-02/3-1 od 05.05.2004. i zapisnik o saslušanju svjedokinje Šehić Ševke sastavljen u Tužilaštvu BiH broj:KT-RZ-2/05 od 25.05.2005. godine, zapisnik o saslušanju svjedokinje Hurem Razije sastavljen u Sektoru krim. policije Goražde broj: 07-02/3-1 od 08.02.2005. godine i zapisnik o saslušanju svjedokinje Hurem Razije sastavljen u Tužilaštvu BiH broj:KT-RZ-2/05 od 25.05.2005. godine, zapisnik o saslušanju svjedokinje Hadžić Haše sastavljen u Tužilaštvu BiH broj:KT-RZ-2/05 od 25.05.2005. godine, zapisnik o saslušanju svjedokinje Kapetanović Timke sastavljen u Tužilaštvu BiH broj:KT-RZ-2/05 od 30.05.2005. godine, Izvod iz matične knjige umrlih za lice Šabanović Redžo broj: 04-202-7218/04 od 30.11.2004., Izvod iz matične knjige umrlih za lice Bulatović Ismet broj: 202-5293/04 od 21.06.2004., Zapisnik o ekshumaciji Kantonalni sud u Sarajevu broj: Kri-364/00 sa fotodokumentacijom, crtežom lica mjesta i obdukcijom izvještajem (Glušćević Mujo), Zapisnik o ekshumaciji Kantonalni sud u Sarajevu broj: Kri-358/00 sa fotodokumentacijom, crtežom lica mjesta i obdukcijom izvještajem (Kešmer Ibrahim), Zapisnik o ekshumaciji Kantonalni sud u Sarajevu broj: Kri-357/00 sa fotodokumentacijom, crtežom lica mjesta i obdukcijom izvještajem (Kešmer Hamed), Zapisnik o ekshumaciji Kantonalni sud u Sarajevu broj: Kri-332/00 sa fotodokumentacijom, crtežom lica mjesta i obdukcijom izvještaje (Softić Samir), Zapisnik o ekshumaciji Kantonalni sud u Sarajevu broj: Kri-367/00 sa fotodokumentacijom, crtežom lica mjesta i obdukcijom izvještajem (Agić Emin), Zapisnik o ekshumaciji Kantonalni sud u Sarajevu broj: Kri-347/00 sa fotodokumentacijom, crtežom lica mjesta i obdukcijom izvještajem (Glušćević Hasib), Zapisnik o ekshumaciji Kantonalni sud u Sarajevu broj: Kri-448/00 sa fotodokumentacijom, crtežom lica mjesta i obdukcijom izvještajem (Hodžić Sead),

Zapisnik o ekshumaciji Kantonalni sud u Sarajevu broj: Kri-335/00 sa fotodokumentacijom, crtežom lica mjesta i obdukcijским izvještajem (Bulatović Huso), Zapisnik o ekshumaciji Kantonalni sud u Sarajevu broj: Kri-334/00 sa fotodokumentacijom, crtežom lica mjesta i obdukcijским izvještajem (Hodžić Dželal), Izvještaji o kriminalističko-tehničkoj pretrazi lica mjesta MUP – Sarajevo (odnosi se na dokaze pod rednim brojem 52-58), šest (6) izvještaja, Zapisnik o ekshumaciji Kantonalni sud u Sarajevu broj: Kri-456/00 sa fotodokumentacijom, crtežom lica mjesta i obdukcijским izvještajem, Zapisnik o ekshumaciji Kantonalni sud u Sarajevu broj: Kri-493/00 sa fotodokumentacijom i obdukcijским izvještajem (Glušćević Hasan), Fotodokumentacija sa ekshumacije, Velji Lug, Višegrad, broj: 15/03 sa crtežom lica mjesta broj: 14/2003, izvještajem o sudsko-medicinskoj ekspertizi i DNK izvještajem za Aljić Safeta (broj slučaja 608), Fotodokumentacija sa ekshumacije, Velji Lug, Višegrad, broj: 15/03 sa crtežom lica mjesta broj: 14/2003, izvještajem o sudsko-medicinskoj ekspertizi (broj slučaja 609), Fotodokumentacija sa ekshumacije, Velji Lug, Višegrad, broj: 15/03 sa crtežom lica mjesta broj: 14/2003, izvještajem o sudsko-medicinskoj ekspertizi (broj slučaja 610), Fotodokumentacija sa ekshumacije, Velji Lug, Višegrad, broj: 15/03 sa crtežom lica mjesta broj: 14/2003, izvještajem o sudsko-medicinskoj ekspertizi (broj slučaja 611), Fotodokumentacija sa ekshumacije, Velji Lug, Višegrad, broj: 15/03 sa crtežom lica mjesta broj: 14/2003, izvještajem o sudsko-medicinskoj ekspertizi (broj slučaja 612), Fotodokumentacija sa ekshumacije, Velji Lug, Višegrad, broj: 15/03 sa crtežom lica mjesta broj: 14/2003, izvještajem o sudsko-medicinskoj ekspertizi (broj slučaja 613), Fotodokumentacija sa ekshumacije, Velji Lug, Višegrad, broj: 15/03 sa crtežom lica mjesta broj: 14/2003, izvještajem o sudsko-medicinskoj ekspertizi (broj slučaja 614), Zapisnik o uviđaju Kantonalni sud Goražde broj: Kri-4/03 od 27.05.2003., Zapisnik o izvršenoj ekshumaciji od 19.05.2003. Federalne komisije za traženje nestalih osoba, Službena zabilješka Kantonalni sud Goražde broj: Kpp: 2/05 od 28.01.2005., Potvrda o predaji osobe lišene slobode Sudska policija broj: Sp-10-19/05 od 24.01.2005., Potvrda o prijemu osobe lišene slobode broj: Sp-10-19/05 od 24.01.2005., Zapisnik o lišenju slobode Uprava policije Sarajevo broj: 09-12/01-04-7-2808 od 24.01.2005., Rješenje o određivanju pritvora Kantonalni sud Goražde broj: Ki:21/02 od 15.04.2003., Rješenje o produženju pritvora Okružni sud Istočno Sarajevo broj: Kv-8/05 od 23.02.2005., Rješenje o produženju pritvora Vrhovni sud Republike Srpske, broj: Kr-17/05 od 12.05.2005., Rješenje Vrhovnog suda Republike Srpske, broj: Kž-76/05 od 09.05.2005., Rješenje Vrhovnog suda Republike Srpske broj: Kž-88/05 od 14.06.2005., Službena zabilješka sa sastanka koji je održan u Misiji Ujedinjenih naroda u Sarajevu od 11.05.2005., Službena zabilješka sačinjena o obavljenom razgovoru sa Ahmetagić Hazimom sačinjena u Tužilaštvu BiH dana 23.06.2005., Fotografija osumnjičenog Šimšić Bobana, Izvještaj o kazni Policijska stanica Višegrad broj: 13-1-11/02-234-60/05 od 06.06.2005., Podaci o radnom angažovanju Šimšić Bobana, dopis CJB Istočno Sarajevo, PS Višegrad, broj: 13-1-11/01-29-52/05 od 17.06.2005. godine.

Na pretresu je izvršen uvid u Spisak stalno zaposlenih radnika rezervnog sastava milicije za isplatu ličnog dohotka za mjesec juni 1992. godine SJB Višegrad od 01.08.1992., te Izvod iz MKU za Softić Samira broj 03-202-225/05 od 11.07.2005. godine, Izvod iz MKU za Glušćević Hasana broj 03-202-223/05 od 11.07.2005. godine, Izvod iz MKU za Hodžić Dželala broj 03-202-224/05 od 11.07.2005. godine, Izvod iz MKU za Karišik

Omera broj 03-202-221/05 od 11.07.2005. godine, Izvod iz MKU za Šabanović Redžo broj 03-202-222/05 od 11.07.2005. godine.

U saglasnost stranaka pregledani su video zapisi iskaza svjedoka odbrane, i to: Ahmetpahić Almasa, Šabanović Fata, Ahmetagić Munir, Bulatović Samir, Spahić Asmir, Papić Stojan, Papić Dragoljub, Šimšić Zoran, Šimšić Milosav, Šimšić Stanimir, Miličević Goran, Joksimović Miloje, Softić Hana, Gavrilović Ilija, Jovanović Slaviša, Đurić Slaviša, te iskaz optuženog Šimšić Bobana koji je dao u svojstvu svjedoka, kao i video link iskaza svjedoka Vasiljević Mitra dat putem video konferencije između zatvorske jedinice u Gracu (Austrija) i Suda BiH.

Isto tako, pregledan je i video zapis iskaza vještaka odbrane Sekule Mičića (grafološko vještačenje).

Nadalje su pročitani iskazi sa transkripta suđenja pred MKSJ u predmetu Vasiljević Mitar, i to svjedoka VG 105, te izjave svjedoka Kapetanović Timke date 23.03.2001. godine haškom istražitelju i A. N. od 12.06.2000. godine, također date pred haškim istražiteljem.

Materijalni dokazi odbrane: DVD snimak iskaza svjedoka Softić Ismeta, datog 10.08.2005. godine (sudsko obezbjeđenje dokaza), uvid u dokumente Državne komisije za prikupljanje činjenica o ratnim zločinima na području R BiH broj 9067/95 I 4480/94, uvid u izjavu Šabanović Fate broj 9067/95 od 1995, data djelatnicima Državne komisije za prikupljanje činjenica o ratnim zločinima, Dopis Tužilaštva BiH broj KT-RZ-2/05 od 18.08.2005. godine, uvid u evidenciju nestalih osoba na teritoriji BiH MKCK, izdanje 1998. godine stranice 355 i 357, službena zabilješka sektora krim. policije Goražde broj:07-02/3-1-39 od 06.06.2003 godine, presuda MKSJ broj IT-98-32 u predmetu Tužilac protiv Vasiljević Mitra, fotodokumentacija, izvod iz matične knjige umrlih za Hodžić Dželala broj:03-202-224/05 od 11.07.2005. godine izdat od Matičnog ureda Opštine Višegrad, medincinska dokumentacija zdravstvene ustanove u Užicu za Slavišu Jovanovića, Potvrda, broj 136/12.05.2006 Crvenog krsta Stara Pazova o mjestu boravka Slaviše Jovanovića, potvrda broj 255/06 od 11.05.2006 o zaposlenju Milosava Šimšića, izvod iz matične knjige umrlih broj 03-202-287/05 od 07.09.2005 za Šimšić Dragomira, izvod iz matične knjige umrlih za Šimšić Perku broj 03-202-288/05 od 07.09.2005. godine.

Pregledani su i video zapisi dokaza koje je u prvostepenom postupku pribavio Sud i to: iskazi svjedoka Ahmetaš Elbise i Kilalić Selme, te iskaz vještaka prof. Bilić Esada (vještak grafolog), pregledan je video zapis izvršenog uviđaja lica mjesta u Vatrogasnom domu Višegrad i OŠ Hasan Veletovac, sadašnji naziv Vuk Karadžić, te je izvršen uvid u fotodokumentaciju i crtež lica mjesta pod brojem 17-02/8-04-1-13/06.

Odbrana je na pretresu kao nove dokaze uložila pismenu dokumentaciju i to: Uvjerenje Općine Novi Grad broj 04-41-7-SL/07 od 14.02.2007. godine za Karišik Omera, Uvjerenje VJ 5068 broj 30-25-22-12-03/41-1-2-80/00 od 17.04.2000. godine za Karišik Omera, Uvjerenje Komande mjesta Visoko broj 06-650-42/95 od 24.10.1995. godine za Šabanović Redžu, Uvjerenje Uprave za odbranu-obranu Zenica broj 19-17-04-34-1-4-

255/01 od 11.07.2001. godine za Šabanović Fatu, Uvjerenje Federalnog ministarstva odbrane broj 18-17-04-41-1-86-1/04-221 od 19.10.2004. godine za Šabanović Redžu, Rješenje Općinskog sekretarijata za boračko-invalidsku zaštitu broj 09/2-5621-1.1/95 za Šabanović Fatu i Dopis Općine Ilijaš broj 03-41-11/07 od 25.01.2007. godine za Šabanović Fatu.

Obje strane predložile su i izvođenje novih dokaza koji nisu izvedeni u toku prvostepenog postupka, te je u tom smislu Tužilaštvo BiH predložilo da se u svojstvu svjedoka sasluša Medina Trebo, dok je odbrana predložila da se u svojstvu svjedoka sasluša Amra Hendo na okolnost uzimanja izjave u MUP-u Goražde od svjedoka Ahmetspahić Almase, te uzimanja izjava od nekih drugih svjedoka. Odbrana je, nadalje, predložila da se u skladu sa članom 4. Zakona o ustupanju predmeta, kao dokazana, iz presude Haškog tribunala u predmetu Vasiljević, prihvati činjenica da je optuženi Mitar Vasiljević u periodu od 14. do 28.06.1992. godine boravio u Užičkoj bolnici na ortopedskoj klinici zbog loma noge i u vezi s tim da Sud službeno pribavi transkripte sa suđenja pred MKSJ u predmetu Vasiljević Mitar, svjedoka Mojević Aleksandra (03.12.2001.), Vasiljević Milojka (16.11.2001.), Mitrović Petra (19. i 20.11.2001.), Zečević Ilije (19.11.2001.), Šimšić Ratomira (20.11.2001.), Savić Živorada (20. i 21.11.2001.), Lončarević Gorana (21. i 22.11.2001.), Novaković Miloja (22.11.2001.), Sikirić Dobrivoja (22.11.2001.), Vasiljević Radomira (22., 23. i 26.11.2001.), Tomašević Milene (26.11.2001.), Simić Slobodana (26. i 27.11.2001.), Pavlović Slavice (27. i 28.11.2001.), Martinović Borislava (29.11.2001.), Jevtović Slavice (29.11.2001.) i Jovanović Ivana (29. i 30.11.2001.); kao i dokumentaciju: Knjigu protokola Doma zdravlja u Višegradu za 1992. godinu (dokaz br. 26), Knjigu protokola svih pacijenata za 1992. godinu Bolnice Užice (dokaz br. 136), Knjigu pacijenata sa ratišta od 06.04.1992. godine Bolnice Užice (dokaz br. 137), Otpusna lista iz Bolnice Užice za Vasiljević Mitra (dokaz br. 30), te je pismeno predloženo da se pozove vještak sudske medicine dr Đokić Igor i vještak maksilofacijalne hirurgije dr Radović Ratko,

Sud je odbio navedene prijedloge Tužilaštva BiH i odbrane optuženog, nalazeći da Tužilaštvo BiH nije dalo valjane razloge, a koji bi se mogli smatrati opravdanim, o tome da saslušanje ove svjedokinje nije bilo moguće u prvostepenom postupku, dok je u odnosu na svjedoka odbrane Vijeće našlo da nije sporno da je Amra Hendo, djelatnica MUP-a, sačinila službene zabilješke o obavljenom razgovoru sa Ahmetspahić Almasom, te smatra da njeno pozivanje u svojstvu svjedoka nije neophodno i da isto nebi bilo bitno za utvrđivanje relevantnih činjenica u ovom krivičnom postupku.

Što se tiče ostalih dokaza predloženih od strane odbrane, a odnose se na povredu kuka i hospitalizaciju svjedoka odbrane Jovanović Slaviše u vrijeme inkriminiranog događaja u selu Velji Lug, te alibija Vasiljević Mitra za period od 14.-28.06.1992.godine, vijeće je našlo da te činjenice nisu relevantne za presuđenje u ovoj pravnoj stvari, jer same po sebi ne isključuju mogućnost preduzimanja inkriminiranih radnji optuženog u navedenim periodima, budući da isti odgovara za radnje koje je u okviru svog umišljaja lično preduzeo.

Pored toga, vijeće je izvršilo uvid u presudu MKSJ u Hagu br.IT-98/32, te je procijenilo, prije svega, da alibi Mitra Vasiljevića ne može biti činjenica koja bi se mogla prihvatiti kao utvrđena, jer ne bi mogla proći test prihvatanja činjenica kao utvrđenih, obzirom da se odnosi na individualnu krivičnu odgovornost, a zatim, iz obrazloženja navedene presude i iz rezultata provedenih dokaza, proizilazi da ni taj sud, ocjenom dokaza, nakon svjedočenja svjedoka sa liste od 19.15.2007.godine, čije se čitanje transkripta tražilo, nije našao utvrđenom činjenicu alibija optuženog Mitra Vasiljevića, nego je za radnje koje su mu stavljene na teret, u kritičnom periodu, oslobođen, primjenom načela *in dubio pro reo*.

Procesni prigovori

Na Statusnoj konferenciji dana 14.02.2007. godine, branilac optuženog, advokat Čivša Veljko je istakao prigovor koji se tiče sastava vijeća u pogledu donošenja presude "U Ime BiH" u skladu sa Zakonom o krivičnom postupku BiH, obzirom da se vijeće sastoji od dvojice međunarodnih i jednog domaćeg sudije, a sve to u vezi sa pravom na pravično suđenje iz člana 6. stav 1. EKLJP, da optuženi ima pravo na pravično suđenje pred nezavisnim, nepristrasnim, kompetentnim i zakonom ustanovljenim sudom.

Sud je u cjelosti odbio ovakav prigovor obzirom da prema Evropskoj konvenciji o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda (EKLJP) i praksi Evropskog suda za ljudska prava (ESLJP), primarna institucionalna garancija za pravično suđenje je da odluke neće donositi političke institucije, već nepristrasni, nezavisni i zakonom ustanovljen sud. Nesporno je da ovaj sud slobodan da donosi odluke nepristrasno, te da je kompetentan da raspravi ovaj slučaj na osnovu zakona. Prigovor nepristrasnosti je vrlo ozbiljan prigovor koji se tiče kako svakog pojedinog člana vijeća, tako i vijeća u cjelini. Notorna je činjenica da se ovaj sud. i po svojoj organizaciji i po nadležnosti. razlikuje od drugih sudova u Bosni i Hercegovini. Zakon o sudu Bosne i Hercegovine donijela je Parlamentarna skupština BiH, što znači da je donesen na osnovu odluke najvišeg zakonodavnog tijela države. U članu 65. ovog Zakona navedeno je:

(2) Predsjednik Suda, nakon konsultacija s međunarodnim registrarom, raspoređuje sudije Odjela I i Odjela II Krivičnog i Apelacionog odjeljenja u bilo koje vijeće. Vijeća Odjela I i Odjela II čine domaće i međunarodne sudije.

(4) U prijelaznom periodu, više međunarodnih sudija može biti imenovano u Odjel I i Odjel II Krivičnog i Apelacionog odjeljenja. Međunarodni sudija može biti imenovan i u Odjel I i u Odjel II Krivičnog i Apelacionog odjeljenja. Međunarodne sudije ne smiju biti državljani Bosne i Hercegovine ili bilo koje od susjednih zemalja.

(5) Međunarodni sudija Odjela I i Odjela II Krivičnog i Apelacionog odjeljenja može obavljati dužnosti sudije za prethodni postupak, sudije za prethodno saslušanje ili sudije pojedinca u postupcima pred Odjelom I i Odjelom II Krivičnog i Apelacionog odjeljenja.

(6) Međunarodni sudija Odjela I i Odjela II Krivičnog i Apelacionog odjeljenja može obavljati dužnosti sudije u vijeću u skladu sa odredbama člana 24. stav 6. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, uključujući i vijeće u skladu s odredbama člana 16. Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnom i ugroženih svjedoka Bosne i Hercegovine, u postupcima pred Odjelom I i Odjelom II Krivičnog i Apelacionog odjeljenja.

Zatim, prema Poslovniku o radu Suda BiH, u članu 21. navedeno je:

(1) Stalna vijeća Odjela I i Odjela II Krivičnog i Apelacionog odjeljenja (u daljem tekstu Odjel I i Odjel II) čine troje sudija, od kojih je jedan predsjednik vijeća u skladu sa odlukom predsjednika Suda. Međunarodne sudije se raspoređuju u svako vijeće tokom prelaznog perioda u skladu sa Zakonom o sudu.

(4) Sudija stalnog vijeća može postupati kao sudija za prethodni postupak, sudija za prethodno saslušanje, sudija pojedinac ili član vijeća, u skladu sa zakonom. Ako zakonom nije određen sastav suda za odlučivanje u pojedinim stvarima, sudija pojedinac ili predsjednik vijeća koje postupuje u predmetu će biti nadležan za donošenje odluke.

Ovo što je navedeno u citiranim članovima Zakona o sudu i Poslovnika o radu suda predviđeno je za prelazni period koji, prema Zakonu o sudu, neće trajati duže od 5 godina, nakon čega će u predmetima pred ovim Sudom postupati samo domaće sudije. Budući da je ovaj Sud ustanovljen na zakonu, a da je zakonodavac odredio i mandat međunarodnih sudija, koji, kako je to propisano može, između ostalog, postupati i kao sudija pojedinac, a samim tim i (npr. prema sporazumu stranaka) donijeti presudu „U ime BiH“, na taj način nije dovedena u pitanje nezavisnost i nepristrasnost suda niti je povrijeđeno pravo optuženog na pravično suđenje zagarantovano članom 6. EKLJP. Atribut "nacionalni sud" ne proizilazi iz nacionalnosti sudija- nego iz činjenice da je on zasnovan na zakonu koji čini dio unutrašnjeg zakonodavstva.

Ocjenom svih provedenih dokaza, kako pojedinačno, tako i u njihovoj međusobnoj povezanosti, sud je odlučio kao u izreci iz sljedećih razloga:

Opći elementi krivičnog djela

Iz zakonske definicije krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. KZ BiH, a u vezi sa radnjama izvršenja navedenim u izreci presude, za koje se tereti optuženi, proizilaze sljedeći opšti elementi ovog krivičnog djela:

- postojanje širokog ili sistematičnog napada,
- da je djelo učinjeno kao dio takvog napada,
- da je napad usmjeren protiv civilnog stanovništva,
- da je optuženi znao za takav napad.

Tužilaštvo je zastupalo tezu da je u vrijeme kada je optuženi počinio radnje koje mu se stavljaju na teret trajao širok i sistematičan napad vojske i policije Srpske Republike,

pomognute snagama JNA i paravojnim formacijama koje su dolazile iz Srbije i Crne Gore, a koji je bio usmjeren protiv civilnog stanovništva Bošnjačke nacionalnosti na području općine Višegrad i Istočne Bosne.

U cilju dokazivanja ovog bitnog elementa krivičnog djela zločin protiv čovječnosti Tužilaštvo je predložilo da sud izvrši uvid u presude pretresnog i žalbenog vijeća MKSJ u predmetu Tužilac protiv Mitra Vasiljevića i to IT-98-32-A od 25. februara 2004. godine i IT-98-32-T, presuda od 29. novembra 2002. godine, te da u smislu člana 4. Zakona o ustupanju predmeta od strane MKSJ Tužilaštvu BiH i korištenju dokaza pribavljenih od strane MKSJ u postupcima pred sudovima BiH (Zakon o ustupanju), kao utvrđene prihvati činjenice koje se odnose na postojanje širokog i sistematičnog napada (rasprostranjenog i planskog napada) na civilno Bošnjačko stanovništvo, kako je to utvrđeno u pomenutim presudama, a поближе označeno u prijedlogu Tužilaštva BiH od 20.02.2006. godine.

Razmatrajući navedeni Prijedlog Tužilaštva BiH, sud je, na osnovu člana 4. Zakona o ustupanju predmeta, djelomično Prijedlog prihvatio, te su, kao relevantne, prihvaćene neke od činjenica utvrđenih u pravosnažnoj presudi u predmetu MKSJ-a Tužilac protiv Mitra Vasiljevića (IT-98-32) i to:

- „Početkom 1992. godine građani muslimanske nacionalnosti su razoružani ili je od njih zatraženo da predaju oružje. Istovremeno su se Srbi počeli sami naoružavati i organizovati vojnu obuku“ .(t. 41) .
- „Organizovati su se pokušali i Muslimani, ali su u tome bili mnogo manje uspješni“ . (t. 41)
- „Od 4. aprila 1992. godine, srpski političari su uporno počeli tražiti da se policija podijeli po nacionalnoj osnovi“ . (t. 42)
- „Ubrzo nakon toga, obje suprotstavljene grupe podigle su barikade oko Višegrada, nakon čega je uslijedilo sporadično nasilje uključujući pucnjavu i granatiranje“ . (t. 42)
- „Mnogo civila je, bojeći se za svoje živote, pobjeglo iz svojih sela“ . (t. 42)
- „JNA je inicirala i pregovore između dviju strana , u pokušaju da se razriješi međunacionalan napetost“ . (t. 43)
- „Neke Muslimane je međutim zabrinjavala činjenica da se u sastavu Užičkog korpusa nalaze isključivo Srbi“ .(t. 43)
- „Ubrzo nakon toga organizovani su konvoji iza kojih su mnoga sela ostala bez svojih nesrpskih žitelja“ . (t. 44)
- „U jednom navratu, na fudbalski stadion u Višegradu dovedene su hiljade nesrba iz sela iz prigradskog područja Višegrada s obje strane Drine“ .(t. 44)
- “Dana 19.5.1992. godine, JNA se povukla iz Višegrada. Paravojne jedinice su ostale, da bi odmah nakon odlaska armije iz grada pristiglo još njih. Priključilo im se nešto lokalnih Srba“ . (t. 45)
- “Nesrbi koji su ostali u Višegradu i oni koji su se vratili svojim kućama zatekli su se u klopci – razoružani i prepušteni na milost i nemilost paravojske koja je djelovala uz saučesništvo – ili u najmanju ruku sa prešutnim odobravanjem – srpskih vlasti, a naročito policije koja je tada već bila samo srpska” . (t. 47)

- “Već u junu 1992. godine počelo je samovoljno ubijanje civila nesrpske nacionalnosti”. (t. 49)
- “U Višegradu se u tom periodu dogodilo i mnogo drugih incidenata samovoljnog ubijanja civila”. (t. 51)
- “Građani nesrpske nacionalnosti počeli su nestajati već početkom aprila 1992. godine”. (t. 51)
- “Iz masovnih grobnica na teritoriji opštine Višegrad i u njenoj okolini ekshumirane su još stotine muslimanskih civila svih starosnih dobi i oba pola“ (t. 52)
- “Nestajanje ljudi vrhunac je doseglo u junu i julu 1992. godine. Šezdeset i dva odsto ukupno nestalih u opštini Višegrad 1992. godine nestalo je tokom ta dva mjeseca”. (t. 53)
- “Veliki broj civila nesrpske nacionalnosti koji još nisu bili izbjegli, bili su sistematski protjerivani na organizovani način. Da bi ih odvezli, organizovali su konvoj autobusa koji su često imali policijsku pratnju”. (t. 55)
- “Muslimanske kuće su pljačkane, a često i paljene”. (t.55)
- “Srušene su dvije gradske džamije u Višegradu”. (t. 55)
- “Danas su stanovnici Višegrada većinom srpske nacionalnosti”. (t.56)

Ovaj dio presude pretresnog vijeća nije bio osporen presudom žalbenog vijeća MKSJ-a.

Članom 4. Zakona o ustupanju predmeta propisano je da, nakon saslušanja stranaka, sud može na vlastitu inicijativu ili na prijedlog jedne od stranaka, odlučiti da prihvati, kao dokazane činjenice koje su utvrđene pravosnažnom odlukom u drugom postupku pred MKSJ-om. Budući da Zakon o ustupanju ne propisuje kriterije koji moraju biti zadovoljeni da bi se određena činjenica smatrala „presuđenom“ vijeće je ispitujući činjenice relevantne za presuđenje u ovoj pravnoj stvari, a imajući u vidu obavezu poštivanja prava na pravično suđenje zagarantovano Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama (EKLP), kao i ZKP-om BiH, na iste primjenilo kriterije koje je MKSJ u tom pravcu uspostavio u odluci od 28.02.2003. godine u predmetu Tužilac protiv Momčila Krajišnika.

Predmetni kriteriji kojim se dopunjuje pravilo 94. stav b.) (formalno primanje na znanje) Pravilnika o postupku i dokazima MKSJ zahtijevaju da činjenica o kojoj je presuđeno može biti primljena na znanje ukoliko je jasna, konkretna i može se identifikovati, ograničena na zaključke o činjenicama i ne uključuje pravne karakterizacije, pobijana je na suđenju i spada u dio presude koji nije bio predmet žalbe ili je o njemu konačno presuđeno u žalbenom postupku ili je pobijana na suđenju, a sada spada u dio presude koji je predmet žalbe, ali spada u pitanja koja u žalbenom postupku nisu sporna. Nadalje, ista ne smije potvrđivati krivičnu odgovornost optuženog, niti biti predmet (razumnog) spora između strana u predmetu, te se ne može zasnivati na sporazumima o priznanju krivnje u ranijim predmetima i uticati na pravo optuženog na pravično suđenje.

S obzirom da citirane činjenice iz pravosnažnih presuda MKSJ u cjelosti ispunjavaju predmetne kriterije, sud je, uzimajući iste u ocjenu, izveo pravni zaključak o postojanju

rasprostranjenog i sistematičnog napada na civilno stanovništvo, a kako je to pravilno utvrđeno i prvostepenom presudom ovog Suda.

U prilog zaključku da se zaista radilo o rasprostranjenom i sistematičnom napadu koji je bio usmjeren isključivo protiv civilnog bošnjačkog stanovništva, dodatno je potkrijepljeno iskazima saslušanih svjedoka i to, kako svjedoka optužbe, između ostalih, Ramić Naila, A. N., Poljo Fatime, Šabanović Fate, Memić Ibri, H.R., Ahmetpahić Almase, tako i svjedoka odbrane Hane Softić, Ismeta Softića, Asmira Spahića i Stanimira Šimšića. Svi navedeni svjedoci su u svojim izjavama potvrdili i opisali da je u vrijeme navedeno u optužnici izvršen masovan progon, etničko čišćenje, ubijanje, te silovanje velikog broja ljudi-bošnjačkog civilnog stanovništva, koje je usljed toga bilo izloženo konstantnom fizičkom i psihičkom zlostavljanju.

Iz izjava navedenih svjedoka, u vezi sa prihvaćenim činjenicama, a imajući u vidu obrazac i dinamiku počinjenih zločina koji su se u navedenom periodu dešavali na području opštine Višegrad (ubistva, silovanja, odvođenje, protjerivanje, razaranje i pljačkanje , te uništavanje imovine), Apelaciono vijeće zaključuje da su djela nasilja, koja su za posljedicu imala veliki broj žrtava, bila organizovane i sistematične prirode, te su bila usmjerena isključivo protiv civilnog bošnjačkog stanovništva.

U pogledu ostalih bitnih elemenata bića krivičnog djela nesporno je da je optuženi u inkriminisanom periodu bio pripadnik rezervnog sastava policije RS, što proizilazi iz potvrde Ministarstva unutrašnjih poslova-CJB Istočno Sarajevo broj 13-05/1-110.128/05 od 15.04.2005. godine kojom se potvrđuje da se Šimšić Boban, rođen 07.12.1967. godine u Višegradu, nalazio u radnom odnosu u Ministarstvu unutrašnjih poslova RS, PS Višegrad na poslovima i zadacima policajca od 19.12.1993. godine do 15.10.2003. godine, i spiska stalno zaposlenih radnika i rezervnog sastava milicije za isplatu ličnog dohotka za mjesec juni 1992. godine CJB Trebinje-SJB Višegrad od 01.08.1992. godine, gdje je pod rednim brojem 35 naveden i Šimšić Boban. Sem toga, ovo proizilazi i iz iskaza svjedoka Ilije Gavrilovića i Gorana Miličevića, koji su saslušani kao svjedoci odbrane. Na kraju ovu činjenicu ne spori ni sam optuženi koji u svom iskazu prilikom saslušanja u svojstvu svjedoka potvrđuje da je u rezervni sastav milicije mobilisan 19.04.1992. godine.

Imajući u vidu navedeno, utvrđeno je da je optuženi bio dio jedne dominirajuće armijsko – policijske formacije koja je izvršila napad o kojem je prethodno bilo riječi. Postojanje dalje veze između djela optuženog i napada na civilno stanovništvo, odnosno da su postupci i činjenja optuženog bili u direktnoj vezi sa napadom , takav zaključak vijeće je izvelo i iz drugih činjenica i okolnosti.

Naime, kao pripadnik rezervnog sastava policije, obavljajući redovne policijske zadatke, o čemu je i sam svjedočio, optuženi nije mogao ne biti upućen u svakodnevna dešavanja zbog same masovnosti napada i sveobuhvatnosti djelovanja srpskih snaga na teritoriji pod njihovom kontrolom. U konkretnom slučaju nije se nikako radilo o sporadičnom i izoliranom incidentu, niti o pojedinačnim zločinima koji bi se mogli smatrati izuzetkom,

već se radilo o sustavnom načinu ponašanja prema civilima Bošnjacima, njihovom životu, slobodi i imovini.

Relevantni dokazi koji će biti navedeni za svaku tačku izreke presude potvrđuju da je optuženi Boban Šimšić učestvovao u teroriziranju nesrpskog stanovništva u selima i osnovnoj školi „Hasan Veletovac“, u kojoj su civili bošnjaci bili protivpravno zatvoreni u kritično vrijeme. Bio je prisutan da vidi i da lično učestvuje u događajima koji su se desili u selima Kuka i Velji Lug, te je tako i morao znati za napad na civilno bošnjačko stanovništvo. Svako pojedinačno djelo optuženog za koje je proglašen krivim od strane ovog vijeća, a na osnovu izvedenih dokaza, počinjeno je od strane optuženog dok je bio pripadnik rezervnog sastava policije RS i bilo je usmjereno protiv civila, a cjelokupnom ocjenom iskaza saslušanih svjedoka, koji će detaljnije biti analizirani prilikom njihove ocjene vezano za pojedinačne radnje koje je optuženi preduzimao, proizilazi da isti, ne samo da je znao za postojanje širokog i sistematičnog napada, već da njegove radnje predstavljaju upravo dio tog napada.

Naime, činjenica da je optuženi učestvovao u napadu na sela Kuke i Velji Lug, odnosno omogućio zlostavljanje, nasilno odvođenje i ubijanje, te silovanje prisilno zatvorenih civila bošnjaka, a koje se nesporno uklapaju u kontekst velikog broja djela nasilja koja su se u to vrijeme odigrala, jasno ukazuje da je optuženi u potpunosti bio svjestan svojih djela i njihovih posljedica, te je upravo htio da ista budu dio takvog napada, čime su ispunjeni svi bitni elementi krivičnog djela zločin protiv čovječnosti.

Pojedine tačke izreke presude

Kada su u pitanju posebne radnje izvršenja kojima se stiču sva bitna obilježja ovog krivičnog djela Vijeće je na osnovu sljedećih dokaza zaključilo da je optuženi počinio krivično djelo kako je to u izreci ove presude navedeno:

U pogledu radnji izvršenja za koje je optuženi oglašen krivim **tačkom 1.** osuđujućeg dijela presude (tačka 2. precizirane optužnice), a koja se odnosi na činjenicu da je optuženi dana 18.06.1992. godine, oko 10,00 sati, zajedno u grupi sa više pripadnika srpske vojske i policije naoružanih puškama, učestvovao u napadu na selo Kuke u opštini Višegrad, hapšenju i protivzakonitom zatvaranju više desetina civila Bošnjaka, među kojima žene, djeca i muškarci, koje su odveli i zatvorili u prostorije Osnovne škole „Hasan Veletovac“ u Višegradu, osim Karišik Omera i Šabanović Redže, koje su odveli iz sela od kada im se gubi svaki trag, sud je, prije svega imao u vidu iskaz svjedokinje Šehić Šefke, budući da je ista bila neposredni očevidac predmetnog događaja, kao i iskaze svjedoka Šabanović Ramize i Karišik Ahme.

Naime, svjedokinja **Šehić Šefka** je u svom iskazu navela da je svoje selo Malu Gostilju morala napustiti radi četnika koji su htjeli da ga očiste, da joj je bilo poznato da su sva sela u Župi, sa desne strane jezera prema Srbiji, gorila i da su bila očišćena od strane četnika, da su pobjegli u Višegrad uoči maja. Kada su riješili da idu za Žepu, bilo ih je više od 50, došli su u Kuku, pa su dvogledom gledali kako odozgo dolazi 5 Šimšića i to: Boban, koji je za razliku od drugih imao bradu, Andrija, Cane, Milosav i Zoran. Boban, Milosav i Andrija su bili obučeni u šarena četnička odijela, a oko sebe su imali bombe i

kalašnjikove. Kada je nastalo pucanje narod se razbježio pa ih je ostalo desetak i njih su i zarobili. Cane ih dotjerao do Gornje Kuke, a od gornje Kuke tjerali su ih Boban i Andrija. Tu su zatekli Omera Karišika i Redžu Šabanovića svezane "cantimetrom iz mašine". Nije joj poznato kako su uhvatili Redža i Omera, ali navodi da je Boban imao nešto crno na rukama i da ih je time tukao u glavu, što je vidjela sa udaljenosti od 2-3 metra. Dalje je istakla da je optuženi naredio ženama da krenu naniže, a u toj grupi bili su, osim nje, Hajrija Pjevo, njezin sin Sudo, koji ima epilepsiju, Hanifa Šabanović, Ramiza Šabanović, Rahima Šeta, Karahođa Mujesira i njeno dvoje djece. Boban je zapalio Himza Šabanovića kuću, bacio je nešto na tavan i odmah je počelo goriti. Objasnila je da su prvo išle žene, pa Omer i Redžo, a za njima Boban i Andrija, imao je kalašnjikov, ako ko skrene s puta – udri kundakom. Niže kuće Alije Junuzovića se nalazio bunar 4-5 metara, pogledale su i vidjele da leži Karišik Mirsad- Kemura mrtav. Boban im je naredio da čekaju kod škole, a Omeru i Redžu je naredio da svrate u kuću Alije Junuzovića, što su i učinili. Boban i Andrija su otišli za njima, a ona se nije odmakala ni dva metra kada je kuća planula. Svjedokinja nije vidjela da su Omer i Redžo izašli iz kuće (ušli jesu – izašli nisu), a nije vidjela ni da su se od kuće udaljili Boban Šimšić i Andrija. Bobana je poslije toga vidjela u osnovnoj školi "Hasan Veletovac", samo što je tada obrijao bradu. U školi je provela dva dana i noć i po, nije smjela izaći, a pucalo se sa svih strana."Musliman više nije mogao hodati po Višegradu". Za to vrijeme dok je bila u školi, čini joj se da Boban nije ni odlazio odatle, ni on, ni Miloje, ni Lukić, ni Mitar Vasiljević, po njenim riječima, "to je bila sila."

Iskazu ove svjedokinje sud je u cjelosti poklonio vjeru budući da je ista bez dvoumljenja opisala dešavanja u selu Kuka od momenta njenog dolaska u selo Kuke, pa do momenta odvođenja u osnovnu školu "Hasan Veletovac", navodeći pri tome sve relevantne detalje vezane za prisutnost i ulogu optuženog Bobana Šimšića u događajima, onako kako su se isti odigrali u selu Kuke, tim prije što njeni iskazi dati u Sektoru kriminalističke policiji u Gorazdu od 05.05.2004. godine i Tužilaštvu BiH na dan 25.05.2004.godine, u bitnom ne odstupaju od izjave date na glavnom pretresu. Insistiranje odbrane na razlici u iskazima datim u Tužilaštvu i na glavnom pretresu, a u pogledu činjenice njenog zarobljavanja, obzirom da je u Tužilaštvu izjavila da je njih desetak zarobljeno od strane Šimšić Stanimira, zvanog Cane, Šimšić Milosava i Šimšić Andrije, ne spominjući Bobana Šimšića i Zorana Šimšića, koje je navela na glavnom pretresu, ovo vijeće ne nalazi odlučnim za utvrđenje bitnih činjenica koje se odnose na krivičnu odgovornost optuženog za ovu tačku optužbe.

Naime, nema nelogičnosti i nekonzistentnosti u iskazu ovog svjedoka kada opisuje učešće optuženog u događajima u selu Kuka, odnosno kada svjedoči o tome da je optuženi učestvovao u zarobljavanju bošnjačkih civila, paljenju kuća i prisilnom nestanku Omera Karišika i Redže Šabanovića, tako da vijeće nije imalo niti jedan razlog da ovom svjedoku, kao pouzdanom, ne pokloni vjeru, imajući pri tome u vidu da se u konkretnom ne radi o jedinom svjedoku – očevidcu ovih događaja i radnji optuženog.

Svjedok koji takođe u potpunosti potvrđuje činjenično utvrđenje ove tačke izreke presude je Šabanović Ramiza, koja je i sama, kao i Šehić Šefka, bila među zarobljenim ženama u selu Kuka.

Izjašnjavajući se o preživljenom ova svjedokinja je navela kako je do rata živjela u selu Kuka sa mužem i dva sina. Kada je počeo rat s njima se krila po šumi od srpske vojske

da ih ne bi pobili. Ta vojska je pucala po njihovim kućama. Krili su se od maja do juna 1992. kada su pošli u Žepu, vojska ih je presjekla, počela pucati po njima, a bilo ih je 30, i onda je sve pobjeglo po šumi, ubili su joj sina od 13 godina. Prepoznala je među vojnicima Bobana Šimšića i Caneta. Boban je bio krupan i plav, a poznavala ga je jer je išla kod njegove majke, čije je ime zaboravila, da joj pleće džemper. Svjedokinja objašnjava da je tu bilo njih šestoro- Šefka, Safka, Salka, Hajrija, sin joj i svjedokinja. Potvrdila je da je Boban preuzeo Omera i Redža od nekih ljudi, a ruke su im bile svezane jedne za druge. Optuženi je rekao da će njih dvojicu odvesti prema Žlijebu, a ženama je rekao da čekaju kod škole. Dalje navodi kako je pored njene bila zapaljena kuća i Alije Junuzovića.

Iako je navedeni iskaz svjedokinje Ramize Šabanović unekoliko hronološki nepovezan, to nikako nije i ne može biti razlog da se ovom iskazu, kao objektivnom i pouzdanom ne pokloni vjera. Izvjesna nepovezanost u ovom iskazu se u najmanjoj mjeri može pripisati samoj svjedokinji i više je propust onoga ko je postavljao pitanja slijedom kojih je svjedokinja i davala svoje odgovore.

Kako su iskazi navedenih svjedokinja u bitnom saglasni i kako su se iste sasvim jasno izjašnjavale o svim detaljima koje su, imajući u vidu okolnosti pod kojima se događaj odvijao, objektivno bile u stanju upamtiti, to je sud, na osnovu ovih iskaza, izvan svake sumnje zaključio da je optuženi počinio krivično djelo, onako kako je to naznačeno u tački 1. izreke ove presude.

Osim toga, iskazi ovih svjedokinja u cjelosti su potkrijepljeni iskazom svjedoka Karišik Ahme, koji je takođe u selu Kuka, dana 18.06.1992. godine, prepoznao optuženog Bobana Šimšića u grupi vojnika koji su taj dan bili u selu, jasno opisujući kako su zarobljeni Šabanović Redžo i Karišik Omer, kako je ženama rečeno da idu prema školi u Vlahovićima, te koju je ulogu u tome imao optuženi, odnosno na koji način je isti učestvovao u zarobljavanju Šabanović Redže i Karišik Omera, od kada im se gubi svaki trag i do danas nisu nađeni, što je u svojoj izjavi potvrdila i svjedok Šabanović Fata, supruga Šabanović Redže.

Potvrda navedenom su i izvodi iz matične knjige umrlih za Šabanović Redžu i Karišik Omera u kojima je za oba ova lica kao datum smrti naveden 18.06.1992. godine, a mjesto smrti Kuka, opština Višegrad.

Nadalje, u činjeničnom opisu optužnice navedeno je da je u toku napada na selo Kuka ubijen Karišik Mirsad zvani "Kemo". Međutim vijeće nije moglo na pouzdan način utvrditi sve bitne okolnosti tog događaja i pri tome, da li je i u kojoj mjeri optuženi Boban Šimšić učestvovao u tome, zbog čega optuženi nije oglašen krivim i za ove radnje koje su mu optužnicom stavljene na teret.

Nadalje, u pogledu **tačke 1a.** izreke osuđujućeg dijela presude(tačka 3. precizirane optužnice), za koju je optuženi oglašen krivim , a odnosi se na to da je dana 25.07.1992. godine, zajedno u grupi od oko deset pripadnika srpske vojske i policije učestvovao u napadu na selo Velji Lug u opštini Višegrad i u tom napadu, naoružani puškama ubili Ahmetpahić Medihu, Amelu, Raziju, Sućeska Fatu, Aljić Safeta, Ahmetpahić Latufu, Memišević Smailu, kuće i privredne objekte Bošnjaka zapalili, a više desetina civila Bošnjaka, među kojima žene, djecu, i muškarce odveli i protivzakonito zatvorili u

prostorije osnovne škole “Hasan Veletovac” u Višegradu, svjedočili su Ahmetspahić Almasa, Ahmetspahić Hamdo, Aljić Almir, Ahmetspahić Salim, te Jovanović Slaviša i Đurić Slaviša.

Svjedokinja Ahmetspahić Almasa je bila neposredni očevidac ovog događaja. U svom iskazu je navela da je živjela u zajedničkom domaćinstvu sa ocem i majkom u selu Velji Lug do 25.07.1992. godine, a poslije ubistva majke 25. na 26. je prešla Drinu, na teritoriju pod Armijom BiH. Dana 25.07.1992. bila je u kući sa svojom majkom Razijom, Ahmetspahić Latifom i Aljić Timom. Sjeća se da je tu noć u selu bilo i drugih mještana, pa spominje Ahmetspahić Osmana, Ahmetspahić Medihu sa devetomjesečnom bebom i još neke roditelje Sućeske. Probudila se oko 6 sati ujutro, čula je pucnjavu iz automatskog oružja, istrčala je iz kuće i vidjela je Medihu sa bebom. Objašnjava da je Medihu u svitanje poslala da izađe iz sela, jer je po čitav dan bila u šumi zbog male bebe, a noću je silazila u selo. Ujutro je poslala sa bebom u šumu pa su je zasreli vojnici. Iz kuće je izašla bosa i slabo odjevena i sa udaljenosti oko 20 metara ugledala je vojnika koji je išao iz pravca šume. Vojnik je povikao da stane, da bi na kratko stala, a potom se dala u bijeg. Između vojnika i svjedokinje se nalazio voćnjak što je vojniku otežalo nišanje. Čuo se pucanj, a ona se sakrila u jedno žbunje - malinjak pored kuće, imala je osjećaj da je tu neće vidjeti. Iz tog malinjaka se mogao dobro vidjeti ulaz od kuće, put koji ide kraj kuće i njena kapija, pa je vidjela da su iz kuće istrčale njena mama i Latifa, Timu nije vidjela, nastavile su dalje trčati, vojnik je potrčao za njima, čuo se jedan rafal, a potom i pojedinačna paljba, da bi se na kraju začuo bolni jauk njene majke i Latife. Tad se pojavio i vojnik kojeg je prepoznala kao Slavišu Jovanovića. Poslala je da ustane da mu se javi. Vojnik je zatim rekao „Bobane, ubio sam dvije, jedna mi je pobjegla božiju im majku“. Tad je shvatila da je pobjegla, a Boban je stajao pred njenom kućom (pri tome je svjedokinja na glavnom pretresu pokazala rukom na optuženog Bobana Šimšića), imao je automatsku pušku sa preklopnim kundakom, istu i Slaviša Jovanović. Boban je u ruci nosio kanticu, ušao je u kuću i nakon par minuta iz nje izišao da bi se odmah iz kuće pojavio dim, a Boban izlazi na kapiju i odlazi dalje putem u selo zajedno sa Slavišom Jovanovićem. Ona sama se povlači nekih par metara uz brdo i vidi Medihu sa bebom, njenu mamu i jednu djevojku prezimenom Sućeska. Boban i Jovanović odlaze do kuće Aljić Safeta i tad čuje glas Safetove majke koja govori „šta je ovo braćo“, čuje se rafal, a kuća, nakon kratkog vremena, počinje da gori, da bi nakon 5, 10 minuta i ostale kuće počele da gore. Vidi vatru, plamen, dim, čuje da Safet vrišti od bolova. Čuje i glas Medihine mame Smajile i vidi se Medihu sa bebom, vidi i vojnika kratko podšišanog i sa SMB jaknom, sa puškom u ruci koji je bio okrenut leđima prema svjedokinji. Medihina mama moli vojnika da poštedi njenu kćerku i malu bebu i da je već izgubila dva sina, vojnik joj govori da ćuti, gura ih dalje, pa se svjedokinji gube iz vidokruga, da bi se nakon toga začuo rafal. Nakon 10-15 minuta vidjela je prizor – majka drži bebu i dalje, obadvije leže, ostali leže jedni na drugima. Čuju se glasovi, ali ne može tačno da kaže šta, najviše jauci, rika goveda, čuje Safeta kako jauče od bola, kasnije se više ništa ne čuje, povukli su se i ostavili iza sebe samo pepeo. Uz stado ovaca povlači se i ona u šumu sama, odlazi na mjesto odakle se vidi čitavo selo (tu je vidjela puno opušaka od cigara i čokoladica, pa je shvatila da su na tom mjestu svu noć čekali zoru da ih napadnu), stajala je tu sat vremena, bosa i nije znala kuda bi. Ponovo se vratila svojoj kući i ispod jednog lima našla mamine čizme, čuo se pucanj pa je ponovo izašla iz sela i popela se na brdo

odakle je vidjela ljude da stoje na putu. Pomislila je da je njen otac i otišla je tamo, Stanimirović Lenka ju je prihvatila i poslala je Budimiru Pecikozi, a kada ju je vidjela njegova žena, počela je da kuka, pitajući je šta se desilo, a ona je samo slijegla ramenima i govorila da ne zna. Budimir joj je rekao da je on ne može prevesti, ali da se ona sama probija do Jelaša sela i da se javi njegovom sestriću, da je on prevede u Bajinu Baštu i da pri tome koristi ime njegove kćerke, da govori da je izbjeglica iz Bosne, da je Srkinja, dao joj je hljeba i kajmaka. Samo što je krenula, došla je Radmila Stanimirović, koja ju je dovela do kraja puta. Kako je ušla u kukuruz, Radmila ju je zovnula, to je čuo njezin otac i vidio je kako izlazi iz kukuruza. Počela je plakati i govorila je da hoće mami, vratili su se do mame koja je ležala i sve je bilo puno krvi, po njima dvijema vidio se rafal (rane na obje noge). Od mame je uzela tri prstena i tada su se povukli dublje u šumu gdje se sakrivao i drugi muslimanski narod. Svjedokinja je izjavila da je Bobana Šimšića prvi put vidjela u mjesecu februaru 1992. kad ih je na barikadi zaustavila kontrola, da bi joj tad vozač, jedan pravoslavac imenom Đurić Slaviša, koji je inače bio drug od njenog brata, rekao „To je Boban Šimšić.“ Na poseban upit da li je sigurna da je lice kojeg je vidjela na barikadi isto ono koje je vidjela ispred svoje kuće svjedokinja je odgovorila potvrdno, te riječima „sto posto“.

Slavišu Jovanovića poznaje iz Višegrada, iz škole, on je iz sela koje je blizu njenog – istim putem išli su u školu.

Pažljivo cijeneći iskaz svjedokinje Ahmetspahić Almase, u odnosu na događaje koji su se odigrali u selu Velji Lug i s tim u vezi učešće optuženog u tim događajima, Vijeće je ovaj iskaz u cjelosti prihvatilo kao istinit i vjerodostojan. Radi se o svjedoku koji je, ne samo na glavnom pretresu, već i na zapisnik o saslušanju svjedoka u Sektoru kriminalističke policije Goražde od 01.02.2005. godine i zapisniku o saslušanju svjedoka u Tužilaštvu BiH od 31.05.2005. godine, jasno i bez dvoumljenja označila optuženog kao osobu koju je prepoznala u selu Velji Lug. Radi se o dosljednom, uvjerljivom i nadasve upečatljivom svjedočenju koje ne ostavlja mjesta sumnji da je optuženi, na način kako je to svjedokinja opisala, učestvovao u napadu na selo Velji Lug, kada su ubijeni Ahmetspahić Mediha, Ahmetspahić Amela, Ahmetspahić Razija, Sućeska Fata, Aljić Safet, Ahmetspahić Latifa i Memišević Smaila.

Ovakav iskaz nije doveden u sumnju izvjesnim razlikama u iskazima datim u policiji i na glavnom pretresu, a tiču se udaljenosti na kojoj je vidjela vojnika da trči prema njoj (20 ili 100 metara), udaljenost na koju je pobjegla od kuće kada je vidjela Slavišu Jovanovića (8 ili 20 metara), da li je ili nije tražila tragove pogodaka na tijelu svoje majke kada je došla na zgarište kuće, te kako objašnjava okolnost da kada je došla do svoje kuće i našla čizme tog momenta nije tražila tijelo svoje majke, na čemu je insistirala odbrana, pokušavajući na taj način dovesti u sumnju iskaz svjedokinje. Ovdje se ne radi o razlikama koje u bi u bitnom dovele u pitanje činjenično utvrđenje, niti dovode u pitanje istinitost svjedočenja iz kojeg je očigledno da ova svjedokinja ne govori nešto što je čula ili naučila, nego upravo ono što je doživjela i preživjela. Cijeneći iskaz ovog svjedoka vijeće nije moglo da zanemari okolnosti pod kojima se događaj odvijao i traumatičnu situaciju u kojoj se svjedokinja našla (napad na selo, ubistvo njene majke i komšija, paljenje kuća i strah za vlastiti život), obzirom da i sama svjedokinja u svojoj izjavi navodi da “sav događaj tog jutra što se desilo, moje je tog trenutka bilo buđenje iz sna,

strah, ne možeš da shvatiš da se to tebi dešava”, pa su slijedom toga potpuno shvatljiva izvjesna odstupanja u njenom iskazu koja nemaju za posljedicu drugačiji činjenični zaključak od onoga za šta je optuženi oglašen krivim.

Obzirom na navedeno, iskaz svjedoka Jovanović Slaviše, kojim je odbrana pokušala osporiti navode svjedokinje Ahmetspahić Almase, kao i suočenje ovih svjedoka, kada svjedok Jovanović negira uopšte svoje prisustvo u selu Velji Lug, konkretne prilike, nisu doveli sud u sumnju u pogledu istinitosti iskaza svjedokinje Ahmetspahić Almase, niti su smatrani relevantnim za utvrđivanje odlučnih činjenica vezano za učešće optuženog u navedenom događaju, budući da svjedok Jovanović Slaviša jeste porekao da je on lično učestvovao u napadu na selo Velji Lug, koji odgovor vijeće smatra sasvim predvidivim i logičnim, obzirom da je ovaj svjedok i lično zainteresovan za ishod ovog postupka (razumljivo je da želi izbjeći krivičnu odgovornost za učestvovanje u zločinu), ali nije ustvrdio da sam optuženi u predmetnom događaju nije učestvovao.

Nadalje, ni činjenica da je, na upit branioca, svjedokinja Ahmetspahić Almasa odgovorila potvrdno, da se radi o Slaviši Jovanoviću rođenom 1969. godine, iako se iz raspoložive dokumentacije vidi da se u stvari radi o Slaviši Jovanoviću rođenom 1962. godine, ne dovodi u sumnju njen cjelokupan iskaz i pitanje je da li je svjedokinja uopšte shvatila ovo (trik) pitanje odbrane, a na kraju zašto bi svjedokinja morala i znati koje godište je Slaviša Jovanović.

U pogledu utvrđivanja činjenice da li je svjedokinja Ahmetspahić Almasa ranije poznavala optuženog Šimšić Bobana ili ne, svjedok odbrane Slaviša Đurić je izjavio da optuženog Bobana Šimšića nije poznao sve do 2003. godine, niti je s njim imao bilo kakve susrete. Do tada je o Bobanu znao samo to da je bio policajac kojeg je viđao u Višegradu. Isti je naveo da ne poznaje Almasu Ahmetspahić, niti je ikom rekao prije 2003.: “Ovo je Boban Šimšić”.

Vijeće ovaj iskaz nije cijenilo kao istinit i vjerodostojan, jer bi se u suprotnom, sasvim opravdano postavilo pitanje zašto bi svjedokinja imenovala baš Slavišu Đurića, kao osobu koja joj je na barikadi pokazala Bobana Šimšića, odnosno zašto je izmislila taj događaj, tim prije što je morala znati da bi isti, nakon njene izjave mogao biti pozvan na sud, radi razjašnjenja tog pitanja. Međutim, ako je za sud, iskaz svjedokinje Ahmetspahić Almase bio uvjerljiv i obzirom da je ista kategorički ostala kod tvrdnje na koji način je ranije vidjela Bobana Šimšića, navodeći ime i adresu osobe koja joj ga je tada pokazala, Sud nije mogao povjerovati iskazu svjedoka Slaviše Đurića i cijenio ga je pristrasnim u korist optuženog.

Na kraju, uvjerljivost iskaza svjedoka Ahmetspahić Almase ne umanjuje ni službena zabilješka Sektora krim policije Goražde od 06.06.2003. godine. Naime, radi se o službenoj zabilješci povodom obavljenog informativnog razgovora, dana 14.05.2003. godine u mjestu Velji Lug sa Ahmetspahić Almasom, a na okolnost ubistva njene majke Ahmetspahić Razije, u kojoj službenoj zabilješci svjedokinja niti jednom riječju ne spominje Bobana Šimšića, kao osobu koja je učestvovala u događajima u selu Velji Lug. Međutim, sud primjećuje da je ova službena zabilješka sačinjena naknadno, 20 dana nakon razgovora sa Ahmetspahić Almasom (razgovor 14.05.2003. godine, službena

zabilješka 06.06.2003. godine), tako da svjedokinja niti je znala šta je u službenoj zabilješci navedeno, niti ju je pročitala, niti ju je potpisala. Obzirom da sama službena zabilješka nije sačinjena u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima, odnosno ne sadrži potrebna upozorenja, ista se ne može smatrati izjavom svjedoka prikupljenom u toku istrage i kao takva njena se sadržina ne može predočavati svjedoku u toku ispitivanja na glavnom pretresu na način na koji je to odbrana zahtijevala. Imajući pri tome u vidu i psihičko stanje svjedokinje prilikom tog razgovora uzrokovano ekshumacijom posmrtnih ostataka njene majke (sama svjedokinja navodi da je tom prilikom bila pod stresom i da ju je više interesovalo da se završi to zbog čega su došli, nego izjava koju je rekla), onda je to još jedan razlog zbog kojeg se izjava ne može prihvatiti kao dokaz kojim bi se opovrgle njene izjave date kasnije u toku postupka i na osnovu koje bi se mogao izvesti zaključak da je u svojim iskazima datim u policiji, Tužilaštvu i na glavnom pretresu ova svjedokinja govorila neistinu.

O događajima u selu Velji Lug, osim svjedoka Ahmetspahić Almase izjašnjavali su se i svjedoci Ahmetspahić Hamdo, Aljić Almir i Ahmetspahić Salim, koji svojim iskazima, o onim djelovima događaja, o kojima su kao svjedoci imali saznanje, u bitnom potkrepljuju iskaz svjedoka Ahmetspahić Almase.

Navedeni svjedoci su saglasno izjavili da su noć pred napad na selo, a koji se dogodio u jutarnjim satima dana 25.07.1992. godine spavali ispod Hamdine kuće koja je najbliža šumi. Ujutro ih je probudila pucnjava, pa svjedok Ahmetspahić Hamdo navodi da je u selo upala vojska i što je vidjela to je pobila i popalila. U tom momentu su iz kuće počeli izlaziti supruga mu Razija, kći Almasa, komšinica Alispahić Latifa i Aljić Tima, trčale iza kuće što svjedok nije mogao vidjeti zbog ograde. Čuo se pucanj, pa drugi rafal, a potom su se čuli jauci njegove supruge i Latife, potom je čuo mušku osobu kako govori: “Bobane, dvije sam ubio, treća mi je pobjegla božiju joj majku.” Vidio je i dva vojnika koji su mu zapalili i kuću, ali nikog nije mogao prepoznati. Sjeća se da je čuo glas komšinice Aljić Safije, koja je imala od 60 do 70 godina i supruga joj Safeta, a potom je čuo jauk i pucnjeve. Kasnije je na putu vidio kako leže njegova supruga Razija i Latifa jedna preko druge, a zatim je potražio svoju kćerku Almasu, čuo je da je neko zove imenom, pa kad su se sastali rekao joj da je njena majka ubijena, a potom su na njen zahtijev otišli do mjesta gdje je bilo majčino tijelo. I svjedok Aljić Almir u svom iskazu potvrđuje da je čuo u dva navrata kako se spominje ime Boban i to prvi put kada Rade Lukić govori „Požuri Bobane ovog moram uhvatiti živa “ , što se odnosilo na svjedokovog oca Safeta, te drugi put kada je komšinica Radmila ili Lenka rekla “Ne diraj Safeta, Bobane, to je naš komšija.” Oca su vratili u selo, gdje je bila svjedokova nena koja je molila da ga puste. Tad se više ništa nije čulo, planule su kuće, dok svjedok Salem Ahmetspahić navodi da je čuo glas žene po imenu Radmila kako govori “Bobane, šta to radite”? Isto tako, svjedok Aljić Almir potvrđuje da je iza kuće vidio četiri ženska leša i jedan leš bebe, dok je na putu prema šumi zatekao leševe Ahmetspahić Razije i Latife, što je u svom iskazu izjavio i svjedok Ahmetspahić Salem, koji je takođe izjavio i da mu je poznato da je tog dana Almasa Ahmetspahić bila u selu i da mu je ispričala kako je neki vojnik, nakon ubistva njene majke i Latife, rekao “Bobane, ubio sam dvije, jedna mi je pobjegla”, psujući pri tome balijsku majku.

Nadalje, sva tri navedena svjedoka potvrdila su iskaz svjedokinje Ahmetpahić Almase, u odnosu na činjenicu ubistva Aljić Safeta, čije je tijelo pronađeno pored njegove kuće.

Imajući u vidu iskaze navedenih svjedoka, koji su u bitnom saglasni i međusobno se nadopunjuju, sud je stekao uvjerenje da su isti vjerodostojni i istiniti. Svjedoci su se sasvim jasno izjašnjavali o svim detaljima koje su, imajući u vidu okolnosti pod kojima se događaj odvijao, objektivno mogli zapaziti i upamtiti i kao takvi njihovi iskazi logično potkrepljuju iskaz svjedokinje Ahmetpahić Almase. U odnosu na prisustvo i učešće optuženog Bobana Šimšića u ovom događaju, tačno je da su ovi svjedoci saglasni da ga ovom prilikom nisu vidjeli, niti su ga ranije poznavali. Međutim, nesporna je činjenica, u čemu su svi ovi svjedoci saglasni, a to je da su čuli kako jedan drugoga zove po imenu Boban, a čuli su i Radmilu Stanimirović da pominje to ime. To samo po sebi ne mora značiti da se radilo o optuženom Bobanu Šimšiću, ali imajući u vidu iskaz svjedokinje Ahmetpahić Almase, koja je optuženog i vidjela i prepoznala, onda zaista nema sumnje da je osoba o kojoj govore svjedoci upravo optuženi Boban Šimšić. Ovo tim prije što sud niti jednog momenta nije doveden u sumnju o postojanju i neke druge osobe, u isto vrijeme i na istom mjestu, sa **imenom** Boban, koje se najčešće koristi kao nadimak za ime "Slobodan", pa je i po tome naročito karakteristično.

Činjenični navodi optužbe koji se odnose na ubistva i odvođenje civila u nepoznatom pravcu, te paljenje kuća i privrednih objekata u tim selima, kako su to svjedoci optužbe iskazali, potvrđeni su i objektivnim dokazima, odnosno rezultatima ekshumacije i identifikacije ubijenih civila Bošnjaka. Sud je izvršio uvid u sadržaj: Foto – dokumentacije, broj: 15/2003, predmet: ekshumacija tijela, mjesto: Višegrad – Velji Lug, datum fotografisanja: 14.05.2003.godine.NN 613 1, 2, 3 i 4. Ove fotografije prikazuju kako iz bliže tako i daljne perspektive lokalitet mjesnog groblja u selu Velji Lug opština Višegrad, gdje su ekshumirani posmrtni ostaci tijela koje najvjerovatnije pripada Raziji Ahmetpahić, a što je označeno sa brojem 613.5 i 6. Na ovim dvjema fotografijama prikazani su dijelovi posmrtnih ostataka ekshumiranih tijela.7. fotografija prikazuje unutrašnji sadržaj grobnog mjesta. Crtež lica mjesta, broj: 14/2003, predmet: ekshumacije tijela, mjesto: Višegrad-Velji Lug, datum skiciranja: 14.05.2003. godine.NN 613 i 614 Crtež lica mjesta prikazuje Ahmetpahića groblje na okomitom dijelu iznad Velji Luga, koji povezuje lokalni seoski put. U pomenutom groblju na udaljenosti od oko 20 metara u dva grobna mjesta pretpostavlja se da se nalaze tijela Razije Ahmetpahić i Lemane, a označena su sa brojevima 613, odnosno, 614. Kantonalno Tužilaštvo Goražde, broj: Ktn-1/2004, kantonalni tužilac: Mirsad Bilajac, Izvještaj o sudskomedicinskoj reekspertizi, mjesto grobnice: lokalitet Velji Lug, opština Višegrad, 14.05.2003. godine, datum reekspertize: 27.02.2004. godine, mjesto: Vitkovići, broj slučaja: 608-A, B, C, D, E. Zaključak: Pregledani i opisani skeletni ostaci su ljudskog porijekla, a pripadaju najmanje petoro (5), 3 odraslim osobama ženskog pola, 1 osobi muškog pola, te 1 dojenčetu 608-E. Na jednom fragmentu izlomljenih kostiju krova lobanje nalazi se defekt izgleda strijelnog izlaznog otvora, a na održanoj lobanji defekt poprečnog smjera na čeonj kosti, moguće strijelnog-okrzavajućeg djelovanja. (Vođa ekspertnog tima Zdenko Cihlarž). Foto – dokumentacija, broj: 15/2003, predmet: ekshumacija tijela, mjesto: Višegrad-Velji Lug, datum fotografisanja: 14.05.2003. godine.NN 60 1 i 2. Ove fotografije prikazuju lokalitet sela Velji Lug u opštini Višegrad, gdje je pronađena masovna grobnica u kojoj se nalaze najvjerovatnije ostaci 5 žrtava i to: Ahmetpahić

Medihe i Amele, zatim Memišević Smajla, Sućeska Fate i Aljić Safeta. 3. fotografija prikazuje sadržaj masovne grobnice. 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18 i 19. Na svim gore pobrojanim fotografijama kako iz dalje tako i bliže perspektive vide se ekshumirane kosti ljudskih tijela, a koje su označene brojevima A, B, C, D i E. Na fotografiji 20, a što je označeno crnom strelicom prikazana su oštećenja lobanje na jednom od tijela iz opisane masovne grobnice i to pod rednim brojem A.DNKanalizom biće utvrđena tačna pripadnost kostiju za lica, koja se pretpostavlja da su u masovnoj grobnici. 21 i 22. Ove dvije fotografije prikazuju dječiji skafander, koji je pronađen u masovnoj grobnici, a za koji se pretpostavlja da pripada Ahmetspahić Ameli, djevojčici rođenoj 03.10.1991. godine u Foči, pored kojeg se vidi i dječiji donji veš (menli gaćice) i 1 dječija igračka. Crtež lica mjesta, broj: 14/2003, predmet: ekshumacije tijela, mjesto: Višegrad-Velji Lug, datum skiciranja: 14.05.2003. godine. Crtež lica mjesta prikazuje šire područje mjesta Veljin Lug u opštini Višegrad, gdje je pronađena masovna grobnica. Masovna grobnica je pronađena na udaljenosti oko 100 metara od porušenih stambenih objekata, gdje su bile locirane kuće Rame Ahmetspahića, Omera Aljića i drugih. U ucrtanoj masovnoj grobnici u mjestu Veljin Lug, pretpostavlja se, da se nalaze tijela Ahmetspahić Medihe i Amele, zatim Sućeska Fate, Memišević Smajla i Aljić Safeta.

Tačka 2.a izreke osuđujućeg dijela presude

Nadalje, optuženom je stavljeno na teret (tačka 5.b. precizirane optužnice) da je učestvovao u odvođenju zatvorenih civila iz osnovne škole “Hasan Veletovac” i to Bulatović Ismeta, Poljo Šemse, Smajić Eniza, Žunić Salema, Karahodžić Rasima, Poljo Jusufa i Memić Mehmeda, od kada im se gubi svaki trag.

Na okolnost ove tačke optužnice svjedočili su Rusmira Bulatović, Fatima Poljo, Hasena Bajramović, Nail Ramić, Hurem Razija, te Memić Ibro.

Svjedokinja Rusmira Bulatović, supruga Bulatović Ismeta, koji je tom prilikom odveden, bila je neposredni očevidac ovog događaja i u svom iskazu navela je da Bobana Šimšića poznaje jer su bili komšije. Sjeća se da je bila na svom imanju do Bajrama, , bilo je proljeće, ne može tačno da se sjeti, ali se sjeća da su došli „četnici“ Bobana Šimšića, postrojili ih ispred kuće da ih strijeljaju. Nakon toga su protjerani iz svoje kuće i odvedeni u školu. Po njenoj procjeni u osnovnoj školi je bilo zatvoreno oko 300 ljudi. U školu je dolazio i Boban Šimšić, koji je bio policajac. Svjedokinja se dobro sjeća da su njenog supruga Ismeta, Šemsu Poljo i još jednog čovjeka, kome ne zna ime, odveli Boban Šimšić i Cvijović. Nakon tog događaja ništa nije saznala o svom suprugu sve do danas, a kada je njen sin pitao gdje vode babu, Boban je rekao da ide na razmjenu. Svjedokinja navodi i da je njen suprug Ismet bio dobar sa optuženim, što je tokom svjedočenja izjavljivao i optuženi.

Njen iskaz potvrdila je svjedokinja Fatima Poljo, supruga Poljo Šemse, koji je zajedno sa Bulatović Ismetom također odveden i koja je izjavila da su iz škole “Hasan Veletovac“, gdje su bili zatvoreni, njenog supruga Poljo Šemsu odveli neki Cvijović, optuženi Boban Šimšić, Milan Lukić, Sredoje Lukić i Dragan Lukić. Rekao im je Boban da idu u SUP da daju neke izjave, poslije toga ništa za njih nije čula sve do danas.

Iskazi ove dvije svjedokinje u bitnom su saglasni, obzirom da se one dosljedno izjašnjavaju o odvođenju svojih muževa, iz kojeg razloga je sud stekao uvjerenje da su isti pouzdani i istiniti, naročito imajući u vidu da se radi o svjedočenju bliskih osoba (srodnika), koje, obzirom na važnost događaja za njih same, sigurno imaju očuvano pamćenje o svim okolnostima i detaljima onoga što se tom prilikom dešavalo.

Sem toga, o odvođenju muškaraca svjedočila je i Hasena Bajramović koja je navela da je Ismeta Bulatovića, Šemso Poljo i Šemsovog sina Enesa lično prozvao Boban Šimšić, a da su sa njim bili i drugi srpski vojnici, pa navodi Mitra Vasiljevića, Milana i Sredoja Lukića, Miloju Joksimovića, Gorana Miličevića i neki Milomir zvani Ćiro, a što potvrđuje i svjedokinja Hurem Razija, koja u svom iskazu navodi da su Ismeta Bulatovića, Šemso Poljo i Eniza Smajića odveli optuženi Boban, Lukić i još neki.

Na kraju, o ovoj tački optužbe svjedočio je i Memić Ibro, koji je izjavio da su iz škole odveli trojicu Poljo Šemso, Bulatović Ismeta i Smajić Eniza, odvela ih je vojska, kao i Nail Ramić, koji je naveo da su u školi „Hasan Veletovac“ bili i Bulatović Ismet, Šemso Poljo i Smajić Eniz, koji su jedne noći odvedeni i nikada se više nisu vratili, a te noći je na dužnosti bio Boban Šimšić.

Vijeće je sveobuhvatnom analizom ovih dokaza sa sigurnošću utvrdilo, prije svega, da su civili odvedeni iz osnovne škole „Hasan Veletovac“, a potom da je optuženi, zajedno sa Milanom Lukićem i njegovom grupom, učestvovao u tom odvođenju, od kada se ljudima gubi svaki trag. Sud primjećuje da iskazi navedenih svjedoka nisu identični, ali su saglasni kada su u pitanju radnje optuženog i njegovo učešće u izvršenju predmetnog krivičnog djela, a uočene nesaglasnosti proizvod su okolnosti u kojima se događaj odvijao i različite percepcije svakog od tih svjedoka, te različite sposobnosti uočavanja i registrovanja detalja, a nadasve njihove sposobnosti da, nakon proteka dužeg vremenskog perioda, ono što su objektivno mogli upamtiti, prezentiraju pred sudom. Sem toga, sud ne nalazi da razlike u njihovim iskazima dovode u pitanje vjerodostojnost ovih iskaza, te time i pravilnost činjeničnog utvrđenja.

Obzirom da iz svjedočenja saslušanih svjedoka sud nije sa sigurnošću utvrdio da su tom prilikom iz osnovne škole „Hasan Veletovac“, pored Ismeta Bulatovića, Šemse Poljo i Eniza Smajića, odvedeni i Salem Žunić, Rasim Karahodžić, Jusuf Poljo i Mehmed Memić, jer da niti jedan od svjedoka njihovo odvođenje i nestanak jasno i određeno ne vezuje za taj događaj, niti za optuženog, sud je njihova imena izostavio iz izreke presude, smatrajući da njihovo odvođenje u ovom događaju nije dokazano izvan svake sumnje.

Utvrđujući radnje izvršenja za koje je optuženi oglašen krivim **tačkom 2.b) izreke** osuđujućeg dijela presude (tačka 5.e precizirane optužnice), sud je svoj zaključak o krivnji optuženog izveo ocjenom iskaza svjedokinja Sajme Šabanović, Hasene Bajramović, L. H., M. U., F. Š., A.N., Fatime Poljo, te Timke Kapetanović.

Naime, sve navedene svjedokinje su u drugoj polovini juna mjeseca 1992. godine bile zatočene u osnovnoj školi „Hasan Veletovac“ i sve one u svojim iskazima potvrđuju višestruka silovanja, premlaćivanja i ponižavanja ženskih osoba u navedenoj školi, te ulogu koju je u tome imao optuženi Boban Šimšić.

Tako svjedokinja Bajramović Hasena tvrdi da joj je poznato da je optuženi zajedno sa grupom Srba odvajao žene, govoreći “ ti, ti,ti i one bi odlazile da budu silovane.” Poznato joj je da su odvodili N.A., A.N. zv. Dada, Z.M. te R.H., a ovakav način odabira djevojaka i mladih žena od strane optuženog, dosljedno potvrđuje i svjedokinja F.Š. kada u svom iskazu iznosi kako je optuženi Boban Šimšić, kada bi u školu dolazio sa ostalima, pokazao prstom na žene, djevojke i govorio: “ti, ti, ti, one bi odlazile negdje, dok ostale nisu smjele pitati gdje, a kada su se vraćale bile bi uplakane, neke su bile kao lude, ulazile su u školu kao da se tresu”, kao i svjedokinja H.L. koja je izjavila da je bila silovana i veoma jasno i uvjerljivo opisala kako su prvog dana kada su došli u školu ona i još dvije djevojke bile odvedene, Boban Šimšić sa još tri vojnika prstom je pokazao na žene koje treba da stanu i krenu sa njima. Ona i još dvije djevojke su bile izabrane. Svjedokinja je molila da ne ide, jer ima bebu. Bebu je morala ostaviti, a nju su odveli na sprat. Boban Šimšić ih je rasporedio po učionicama, jedna djevojka i jedan vojnik u učionicu. Silovao ju je vojnik iz „Bijelih Orlova“. Prijetio joj je da nikome ne govori šta joj se desilo, jer će ubiti i nju i dijete. Nije vidjela da je Boban Šimšić ušao u neku učionicu sa nekom djevojkom. Poslije toga se vratila u salu. Bile su raščupane i uplakane. Optuženi Šimšić je određivao koje će žene biti odvođene i to tako što je prstom pokazivao na žene koje treba da stanu i krenu za njim.

Svjedokinja Poljo Fatima, izjašnjavajući se o odvođenju žena, tvrdi da je lično optuženi Boban odveo njene sestrične N. i S. i da je njena ,rahmetli, sestra molila Bobana da ne vodi S., jer ima bebu od 9 mjeseci, nakon čega su nju vratili, a odveli su N., pa L. i još tri žene, dok je svjedokinja Sajma Šabanović u svom iskazu navela kako ih je jedne prilike, pred mrak, Boban Šimšić pitao ima li ko da im skuha kafu, pa kad su se svjedokinja i Šefka javile, odgovorio im je da im ne trebaju babe kada ima djevojaka. Tako su, pored ostalih, išle N.A., R.H. i M.Z., ostajale su po 2-3 sata, iako se kafa kuha za pet-deset minuta, po njihovom povratku nisu pričale šta im se dešavalo, a niko ih o tome nije smio ni pitati.

Svjedokinja U. M. je takođe svjedočila o onome šta je preživjela u osnovnoj školi „Hasan Veletovac“, pa je navela da je nju i djevojku A. H. izveo Milan Lukić, a zatim su ih on i još jedan vojnik odveli u neku zgradu, gdje je nju odveo taj drugi vojnik u jedan stan i tamo silovao, dok je svjedokinja A.N. takođe potvrdila da je i nju silovao Milan Lukić, a pored nje izvođene su i silovane i druge žene, pa između ostalih navodi Š.F., D.N., Z. M. i R. Za sebe kaže da je na silovanje izvođena svaku drugu noć, prvo bi se na njoj izivljavali, posebno Milan Lukić, dok su se drugi smijali, udarali je, tukli, a optuženog Bobana je viđala u prostoriji, skupa sa ostalima na spratu gdje se to događalo.

Na kraju i svjedokinja Kapetanović Timka je u svom iskazu navela kako su tokom njenog zatočenja u školi odvodili “mlade ženskinje”, dvije sestre bliznakinje, ali nije znala reći ko je to činio. Kada joj je tužilac predočio njen iskaz iz istrage od 30.05.2005. u kojem je navela da je vidjela Bobana Šimšića da uđe u salu i određuje mlađe djevojke da pođu za njim, a kada bi se one vratile izgledale bi nikakve, zanimile, raščupane, očigledno bi bilo da su bile zlostavljane, te nakon što je tužilac upitao zašto je promijenila iskaz,

svjedokinja je odgovorila da je bila mlađa i da je tada znala bolje, te da je uzbuđena, pa u konačnom, izjasnila se da je tačno ono što je ranije izjavljivala.

Za sud je ovakvo objašnjenje svjedokinje uvjerljivo, obzirom da se radi o starijoj osobi koja je zaista odavala utisak da je uzbuđena i smetena zbog samog dolaska na sud da svjedoči, a budući da je njen iskaz iz istrage, u pogledu načina odvođenja djevojaka koje su bile silovane, u potpunosti saglasan sa iskazima i nekih drugih svjedokinja, sud nije imao razloga da na ovom iskazu, između ostalih, ne zasnue svoj zaključak o dokazanosti, izvan svake sumnje, ove tačke optužbe vezano za odgovornost optuženog.

Cijeneći navedene iskaze, sud je došao do zaključka da su isti objektivni, upečatljivi, te međusobno saglasni. Činjenica je da iskazi nekih od ovih svjedokinja u pojedinim dijelovima izgledaju nekonzistentni, ali se njihov iskaz, prije svega, mora dovesti u kontekst vremena u kojem su se navedeni događaji odvijali, odnosno činjenice da su iste proživjele izuzetno traumatično iskustvo, izložene teškom psihičkom i fizičkom maltretiranju od strane više lica, a zatim, treba imati u vidu njihov osjećaj tuge, povrijeđenosti, i sramote zbog onoga što im se desilo, te stoga i teško prisjećanje svih detalja, pa obzirom na navedeno, od istih se ne može razumno očekivati da se sa stoprocentnom sigurnošću (kao što se to uostalom ne može očekivati ni od ostalih svjedoka koji su svjedočili u ovom predmetu) izjašnjavaju o svim detaljima tadašnjih zbivanja u školi “Hasan Veletovac”.

Međutim, i pored toga, iste su na veoma jasan i nedvosmislen način posvjedočile o svim relevantnim okolnostima koje se odnose kako na status i ulogu optuženog u školi “Hasan Veletovac”, tako i u pogledu radnji koje je isti preduzeo, pa je, cijeneći ovakve iskaze, sud na nesumnjiv način utvrdio da je optuženi podvodio djevojke i mlade žene, koje su bile protivzakonito zatvorene u prostorijama osnovne škole “Hasan Veletovac”, drugim pripadnicima srpske vojske koji su vršili višestruka silovanja, premlaćivanja i ponižavanja tih ženskih lica (kako je naveo jedan od svjedoka Nail Ramić-žene su odvođene i dolazile su nikakve, sve raščupane, pocijepane, izmrcvarene potpuno, neke su plakale). Oštećene, realno, nisu imale nikakve mogućnosti da silovanje izbjegnu, a svaki pokušaj izbjegavanja predstavljao bi rizik po njihov život ili tijelo.

Iz provedenih dokaza jasno proizilazi da je optuženi bio svjestan činjenice da će djevojke i mlade žene biti silovane, a budući da ih je on lično odvajao iz sale, pokazujući na njih prstom, imao je i volju da srpskim vojnicima pomogne da nad tim ženama izvrše silovanje, a odabirom i odvođenjem žena davao je i moralnu podršku direktnim izvršiocima djela.

Naprotiv, ocjenom provedenih dokaza, sud nije našao utvrđenim da je optuženi neposredno preduzimao radnje silovanja, premlaćivanja i ponižavanja Bošnjakinja, već je u tome pomogao glavnim počiniocima, zbog čega je, u skladu s tim, izmijenjen činjenični navod optužbe, te je isto tako, izostavljena iz izreke presude i riječ “svakodnevno”, obzirom da je optuženi, kao stražar u školi, radio u smjenama, pa je očigledno da svakodnevno u školi nije bio prisutan.

Utvrđujući radnje izvršenja za koje je optuženi oglašen krivim **tačkom 2c) izreke** osuđujućeg dijela presude (tačka 5.h precizirane optužnice) , sud je svoj zaključak o

krivnji optuženog izveo ocjenom iskaza saslušanih svjedoka, na osnovu kojih je na pouzdan način utvrdio da je optuženi preduzeo navedene radnje izvršenja.

Naime, optuženi je u kritično vrijeme bio pripadnik rezervnog sastava milicije Stanice javne bezbjednosti Višegrad i bio je na dužnosti stražara – čuvara u osnovnoj školi “Hasan Veletovac” u kojoj su protivzakonito bili zatvoreni civili Bošnjaci. Ova činjenica nesporno proizilazi iz iskaza saslušanih svjedoka koji su u to vrijeme bili zatvoreni u navedenoj školi, prije svega svjedoka Ramić Naila, Hurem Razije, H. L, A. N., Bajramović Hasene, a to su potvrdili i drugi svjedoci koji su u to vrijeme, kao i optuženi, bili raspoređeni na istu dužnost kao i on, između ostalih i Goran Miličević, koji je u svom iskazu naveo da je bio mobilisan u rezervni sastav policije, kao i Boban Šimšić, da je isto kao i Šimšić bio na obezbjeđenju građana u školi “Hasan Veletovac”, i to prema rasporedu koji su dobijali u stanici, tako da su po dvojica policajaca išla u školu, a smjena je bila 12 časova, od 7 dnevna do 19,00 uveče, noćna od 19,00 do 7 ujutro. Sjeća se da je jednu dnevnu smjenu bio zajedno sa Bobanom Šimšićem.

Na okolnosti navedenih inkriminacija jasno i precizno se izjasnila svjedokinja Bajramović Hasena, koja je u svom iskazu navela kako je drugu večer po dolasku u školu (došli su inače 21.juna) napravljen spisak (pozvali su H. S. da napravi spisak) muškaraca, žena i djevojaka i nakon što je spisak otišao, uveče su došli Boban Šimšić, Milan i Sredoje Lukić, neki Cvijeto, te još neki koje nije poznavala, da prozivaju ljude u drugu prostoriju. Na tom spisku je bilo oko 50 muškaraca. Boban ih je prozivao, nakon čega je svaki prozvani morao da ustane i da ide u drugu prostoriju. Prozvani su Ibro Šabanović, Avdo Ferić, Avdo Aljić, Hamed Hadžić, Ibrišim Hadžić, Mustafa Smajić, Mehmed Bajramović (njezin muž), Jusuf Poljo, Ramo Hurem, Nail Ramić, Ibro Memić, Abid Alijašević, nije sve ljude ni spomenula koji su bili. Nakon što su izvedeni u drugu prostoriju čulo se zapomaganje, deranje, plakanje i to je potrajalo 10 – 15 minuta, nakon čega su se vratili ispremlaćivani, nikakvi, neki su jedva ulazili. Kada su ih vratili svjetlo su ugasi. Njena pastorka Medina je plakala i molila da joj pusti babu, da ga ne tuče, a Boban joj je rekao da se vrati i sjedne. Kada su ljudi ušli, njen muž je bio modar, crven, uopšte nije imao zuba, tekla mu je krv, a njena pastorka je rekla da su babi odsjekli jezik. Onda su ponovo izvodili ljude i došao je red na njenog muža i on je otišao, ostalo je nešto žena starijih i djece. Nakon toga više nikada nije vidjela svoga muža. Sjeća se da ju je Boban pitao gdje joj je muž, držala je dijete od nepunih tri godine u naručju, pa mu je odgovorila “vi ste ga odveli Bobane, ja ne znam ništa za njega”. Odgovorio joj je da će doći i red na njih, ošamario ju je tako da je pala sa djetetom, bila je kao u polunesvjesnom stanju i nije mogla odmah sebi da dođe.

Iskazu ove svjedokinje sud je u potpunosti poklonio vjeru, budući da je ista kroz cjelokupan iskaz potvrdila navode optužbe, te dosljedno i bez dvoumljenja označila optuženog kao osobu koja je počinila krivično pravne radnje naznačene u ovoj tački optužbe.

Da je to tačno potvrdili su i drugi saslušani svjedoci, pa tako svjedokinja Hadžić Haša u svom iskazu navodi da je “dotjerana” u školu “Hasan Veletovac” gdje je zatekla Bobana Šimšića, Dragana Lukića, Milana i Sredoja Lukića, a bilo je još vojnika. Žene koje su s

njom bile u školi rekle su joj ko je Boban Šimšić (Ševka, Timka, Šuhra), na glavnom pretresu ga je i prepoznala. Na Bobanu je tada bilo vojno odijelo, policijsko, a najviše su u toj školi bili on i Dragan Lukić. Osim žena u školi je bilo i muškaraca koji su svi kasnije odstranjeni od žena i istjerani na hodnik, bilo je izvedeno 60 muškaraca da ih biju i kolju, a kasnije su i djecu istjerivali i to mušku. Došla je mala Medina, priletela je tamo i rekla Bobanu “nemojte mi čiko babe biti”, sve je pomagala da su joj babi odrezali jezik i sletila je dolje u salu. Mehmed je bio sav krvav. Spahić Kada, tokom svog svjedočenja navodi kako joj je suprug pričao da su ga u školi tukli Milan Lukić i Vasiljević Mitar. Sjeća se da su pretučeni: Nail Ramić, Ibro Memić, Ibrišim Hadžić, Hasib Šabanović, Ramo Hurem i drugi.. Izjašnjavajući se o istom događaju, svjedokinja Šabanović Sajma je potvrdila da su tom prilikom muškarce izveli na hodnik i tukli, spominje Milana Lukića, prisiljavajući ih da pjevaju četničke pjesme. Među njima je bio izveden i njen sin. Sigurna je da je te noći na dužnosti bio Boban Šimšić, a da li je on učestvovao u njihovom premlaćivanju, to ne zna. Izjavila je, također, da je Bobana viđala često, kad god je bio na straži, a kad god je došao Milan Lukić, Boban je bio na straži i uvijek bi pustio Milana Lukića da uđe, da maltretira ljude, bije i da radi šta hoće.

Svjedokinja Šehić Ševka je u svom svjedočenju navela da je bio šesti mjesec kada je morala napustiti svoje selo i kada je dovedena u školu “Hasan Veletovac”. Prvu večer su noćili u školi, a drugi dan su ih potovarili u dva kamiona, pa kada su došli na banju u Vilinu Vlas, zapucali su na njih, nisu im dali da idu niz Drinu, pa su ih istim kamionima vratili u školu, došli su pred mrak, Tasić Radoje ih je popisao, porodice Šehić, Hurem, Šabanović, Karišik, jedno do drugoga, kako je rekao Tasić. Zna da su muškarci izvođeni iz sale i premlaćivani, ne zna tačan datum, ali zna da ih je izvodio optuženi Boban, te Lukić, “bilo ih je koliko hoćeš.” Ibru Memića su toliko ubili, lokva krvi je bila, tu je još 20 ljudi bilo, svi su nakon 6-7 godina pomrli, koliko su tučeni bili. Došla je jedna curica, Elvedina Bajramović se zove i rekla “eno mi babi odsjekli jezik”, pala je i “izgubila se.”

O ovom događaju svjedočila je i svjedokinja Čakić Fehima koja je izjavila da je 24. juna otišla iz svog sela Velika Gostilja zato što su došli Mikan i Miloje Joksimović i rekli im da se moraju iseliti. Došla su prevozna sredstva i dovezli su ih u školu u Višegradu, gdje su im rekli da tu moraju noćiti. Ujutro su im rekli da su u kvaru kamioni pa su se u istu salu vratili. U neko doba noći su došli i pokupili im ljude, odveli, a njima su ugasili svjetlo. Njih su htjeli da pokolju, viču “Ćiro, požuri”. Kad je žena vrisnula za mužem i “otrkala” za njim, jedna curica je vrisnula da joj ubiše babu, dijete je palo, ona je pošla da je podigne, ali nije imala snage. .

U pogledu događanja u osnovnoj školi iskaz ove svjedokinje je objektivn i kao takav i prihvaćen, jer dosljedno potvrđuje iskaze drugih svjedoka koji su se o tome izjašnjavali. Međutim, ova svjedokinja u svojoj izjavi ne navodi da je u školi, tom prilikom, bio prisutan i optuženi Boban Šimšić, pa čak u jednom trenutku kaže da ih on uopšte nije ni čuvao, iako iz iskaza svih drugih saslušanih svjedoka, pa i iz iskaza samog optuženog proizilazi da je bio čuvar u školi. Sem toga, iskaz svjedokinje dat u istrazi, kada je izjavila da je optuženi često tu boravio i da je često zlostavljao starije ljude, u potpunoj je saglasnosti sa iskazima drugih svjedoka koji su svjedočili o događanjima u školi, tako da sud, tom segmentu njenog iskaza datog na glavnom pretresu, nije mogao pokloniti vjeru (uostalom, u svom iskazu na glavnom pretresu, svjedokinja i nije kategorična u tvrdnji da

optuženi nije bio prisutan, već na pitanje sasvim neodređeno odgovara “oni nisu imali razlike, sve kolege, sve isti, ne može se znati u onoj vriski, piski, tu padaju žene, ljudima šiba krv ko česma, ja nisam mogla doznati”).

O premlaćivanju muškaraca svjedočio je i svjedok odbrane Spahić Asmir koji je izjavio da su drugu večer po dolasku u fiskulturnu salu škole (doveden je 24. juna), došli Milan i Sredoje Lukić i odveli sve muškarce na strijeljanje, ne zna šta se vani događalo, ali kako se ko vratio, bio je premlaćen . Tu večer nestalo je struje, pa je vidljivost bila slaba.

Istina, ovaj svjedok negira prisustvo optuženog te noći, navodeći da je Bobana vidio samo u dnevnoj smjeni. Međutim, imajući u vidu saglasne izjave drugih saslušanih svjedoka, a u pogledu činjenice prisustva optuženog, kojima je sud, kao jasnim, dosljednim i objektivnim, poklonio punu vjeru, iskaz svjedoka Asmira Spahića nije mogao dovesti sud u sumnju i usloviti drugačije činjenično utvrđenje i oslobađanje od krivične odgovornosti optuženog.

Imajući u vidu iskaze navedenih svjedoka, sud nije prihvatio kao dokazane činjenične navode ovog dijela optužbe, obzirom da niti jedan od saslušanih svjedoka nije potvrdio da je Bajramović Mehmedu jezik zaista i odsječen, a njihove izjave o tome uglavnom se zasnivaju na pričanju drugih, pretežno na onome što je rekla Mehmedova kćerka “babi odsjekli jezik”. Kako se na ovakvim izjavama ne može, izvan svake sumnje, zasnovati činjenično utvrđenje, ovaj dio činjeničnog opisa iz optužnice, u izreci presude je izostavljen.

Nadalje, o premlaćivanju Hadžić Hameda i njegove supruge (tačka 5.c precizirane optužnice), isto to večer kada su izvođeni i premlaćivani muškarci, svjedočili su Bajramović Hasena, Šehić Ševka, H. R., sama oštećena Hadžić Haša, te Čakić Fehima i Spahić Asmir.

Tako svjedokinja – oštećena Hadžić Haša u svojoj izjavi navodi da su te večeri muškarci

odstranjeni od žena, istjerani u hodnik, a to je vidjela kada je izašla i rekla za svoga muža. Nije mogla vidjeti te koji su ih prozivali. Nakon što je Šefka Šehić rekla “zaklaše Ibra Šabanovića”, izašla je u hodnik da brani muža, Boban joj je rekao da se vrati nazad, psujući joj i Aliju i Murata i boga, pa kako se nije htjela vratiti, udario je pesnicom i izbio joj vilicu i kasnije se vratio i udario je i sa druge strane lica, od čega i danas ima posledice. Od udarca je pala i Boban je od nje otišao. Na hodniku je ležala pošto nije znala za sebe. Kada je progledala i kada je to optuženi opazio, on se latio za njene pletenice i dotjerao je u salu. U sali je udario pod cjevanicu, pa je pala i tu ju je gonio i udarao koliko je htio. Poslije je Boban došao na vrata i pitao je zar je živa, pa svjedokinja kaže:“ Smijem se za sve zakleti da nema laži.“ Boban joj je trznuo ruku i rekao da sve sa sebe skine, a kada se jedan pomolio, Boban je zatražio u tri navrata nož da kolje bulu, da je bila gola, da je nepoznati kazao Bobanu da on to može kad hoće, da je to u njegovim rukama, da joj je zaprijetio da se ne smije spremi (obući).

Iako u ovom iskazu svjedokinje postoji izvjesna konfuzija vremena i prostora, to ipak ne dovodi u sumnju ovaj iskaz u pogledu bitne činjenice, a to je prisustvo i uloga Bobana Šimšića u ovim događajima. Konfuzija u ovom iskazu može se više pripisati (ne)sposobnosti ovog svjedoka da interpretira ono što je objektivno upamćeno, nego njenoj namjeri da govori neistinu i da izmišlja. Sem toga bilo bi previše od ovog svjedoka očekivati da se nakon proteka vremena, a imajući u vidu sav preživljeni užas i strah, do detalja sjeti i iznese hronologiju svih događanja te noći (od premlaćivanja muškaraca do ubistva Ibri Šabanovića). To što ih nije ispričala redosljedom kako su to učinili neki drugi svjedoci, nikako ne znači da se to zaista i nije desilo ili da ovoj svjedokinji zbog toga ne treba pokloniti vjeru. Insistiranje odbrane na tome da je u svom iskazu u Tužilaštvu svjedokinja u vezi tih događaja, u jednom dijelu govorila o Vasiljević Mitru, a ne o Šimšić Bobanu, ne obezvrijeđuje ovaj iskaz u mjeri da bi oslobodio odgovornosti optuženog Bobana Šimšića, obzirom da i u svom iskazu na glavnom pretresu, a i u iskazu datom u istrazi, ova svjedokinja dosljedno ostaje pri tvrdnji da je optuženi bio prisutan i da je učestvovao u njenom premlaćivanju.

Istinitost ovog iskaza potvrdile su i svjedokinje Bajramović Hasena, Šehić Šefka, te svjedokinja H. R., koje su saglasno izjavile da je Haša, nakon što su izveli njenog muža Hameda iz sale na hodnik da ga tuku, izašla za njima i molila da ga ostave, jer je srčani bolesnik. Bajramović Hasena je istakla da je to bilo u vrijeme kada je njena kćerka molila za oca, pa im je tada Boban, nakon što je ušao na sred sale, rekao “Nemojte ovamo da ulazite, vratiće se oni”. Hašin muž je bio onesvješten, a Haši su naredili da se mora skinuti gola, pa su Boban i Mitar Vasiljević tražili nož da je kolju, bila je gola pola sata, tukli su je, udarali,” u nje su vilice oteknute bile, za kose je vukli po sali.”

Svjedokinje Šehić Šefka i H. R. su saglasno izjavile da su Hašinog muža Hameda tukli Milan Lukić i optuženi Boban Šimšić, a H. R., opisujući taj događaj navodi da su Hameda povalili na pod i sve po njemu “igrali nogama”. Obe svjedokinje potvrđuju i da su među narodom, u sali, tukli Hadžić Hašu, najviše nogama i nagonili je da se skida, te da je u tome učestvovao i optuženi Boban Šimšić.

Iako je svjedokinja H. R., na zapisnik kod tužioca od 25.05.2005. godine, kao i kod policije, dana 08.02.2005. godine, izjavila da su Hadžić Hameda tukli pred svima u sali, a ne na hodniku, kako je izjavila na glavnom pretresu, na osnovu čega je odbrana pokušala da dovede u pitanje vjerodostojnost ovog iskaza, sud primjećuje da nema nesigurnosti u iskazu ovog svjedoka i ona svojim svjedočenjem u potpunosti potvrđuje iskaze prethodno navedenih svjedoka kada je u pitanju učešće optuženog u predmetnim događajima. Imajući u vidu traumatične okolnosti i strah koji je te večeri ova svjedokinja i sama doživjela, a o kojima će naknadno biti riječi, te proteklo vrijeme, zaista je nerazumno očekivati od svjedokinje da se tačno i određeno sjeti jesu li nekoga tukli na hodniku ili u sali. Ono što jeste važno i što je zajedničko za sve ove izjave jeste iskreno, dosljedno i uvjerljivo svjedočenje svih navedenih svjedoka, na osnovu čega se, bez sumnje, može izvesti zaključak o krivičnoj odgovornosti optuženog i njegovom učešću u navedenim radnjama.

Pored navedenih, o ovom događaju izjašnjavali su se i svjedokinja Čakić Fehima, te svjedok odbrane Spahić Asmir.

Svjedok Čakić Fehima je navela da je vidjela kada su tukli Hadžić Hašu, koju je kao i njenog muža Hameda poznavala, bili su komšije i zna i da je Hamed umro u Goraždu, ističući “njega su tukli, oca mu tukli, šta nisu radili.” Objašnjava da je Haša bila ispred nje kad ju je tukao čovjek “na kojem je crvena kecelja, šešir je naturio, hoće nož da je zakolje, kada je Haša učinila “aaa”, on opet bubni, žena gola, samo u potkošulji. Neki su dobri ljudi bili, pa su je zaštitili, rekao je da je više ne tuče i da je dosta.” Ovo je u bitnom potvrdio i svjedok Spahić Asmir navodeći da je jedina osoba koja je izlazila na hodnik, gdje su te večeri maltretirali muškarce, bila Haša Hadžić, “ona je izašla u jednom trenutku pošto su tukli njenog čovjeka, pa kada su je vidjeli tamo, dotjerali su je ovamo (u salu) premlatio je pred njima, natjerao da se skida i uzeo nož da je zakolje. Međutim, neko je rekao “Nemoj kume”, ne zna da li je to njegov nadimak, tako da on to nije uradio pred njima.”

Dakle, ovi svjedoci saglasno potvrđuju da su Hadžić Hamed i njegova supruga Haša te večeri pretučeni, kako su to naveli i ostali svjedoci koji su se izjašnjavali o ovom događaju, pa stoga sud nema razloga da im u ovom djelu njihovog iskaza ne pokloni vjeru. Međutim, iako se oba ova svjedoka neodređeno izjašnjavaju o tome ko je tom prilikom bio prisutan, ne spominjući niti jedno ime, pa tako ni ime optuženog Bobana Šimšića, imajući u vidu iskaze drugih svjedoka koji su u pogledu činjenice prisustva optuženog i tom događaju bili kategorični i dosljedni i kojima je sud, zbog toga, u cjelosti poklonio vjeru, navedeni iskazi svjedoka Čakić Fehime i Spahić Asmira nisu mogli dovesti do drugačijeg činjeničnog zaključka u pogledu ove radnje izvršenja za koju je optuženi oglašen krivim.

O premlaćivanju i mučenju R. H. zvane “Šuhra”(tačka 5.d precizirane optužnice), svjedočili su oštećena R.H. Šabanović Fata, Ramić Nail, Čakić Fehima, Spahić Kada.

Sama oštećena R.H. u svojoj izjavi navela je da je u logoru (školi) bila sa svojom porodicom, između ostalih i sa kćerkom S., koja je tada imala 17 godina. U školu su dovedeni krajem juna mjeseca 1992. godine. S. je bila uz nju dok je nisu odveli, i to nekakav nepoznat, imao je sve bijelu kosu, kao da je pramenove izvlačio i neki Ćiro, kojem ne zna ime, a oba su bila u vojsci Milana Lukića i stalno su dolazili u toj grupi. Te večeri, kada su je odveli na sprat škole, S. je uspjela da pobjegne, pa je nakon toga došao nepoznati čovjek, koji je zvao da izađe i to prozvao ju je imenom Š., a to je osim R. njeno drugo ime. Upitao je da li je ona S. majka, a kada je to potvrdila, pošto je imala dužu kosu, kosu je zavio rukom i povukao je. Usred hodnika je bila naložena vatra od kartona, a svjetla nije bilo. Uveo ju je u jednu sobu, gdje je vidjela šporete, sve jedan do drugog, kola na šporetu su se užarila, a Boban je došao kasnije. Vojnik ju je pitao što je navratila kćer da bježi, psovao joj je majku cigansku i udarao je sa njenom glavom o sto, nos joj je slomio. Navela je da je Boban nabio čarapu na glavu i došao da pomaže tom vojniku, onaj je udari, padne, a ovaj je podiže, pa ponovo. Boban je udarao čizmama, zadobila je povrede, krvavila je iz nosa, koji je bio slomljen, iz usta, počupali su joj kosu, otpadala kosa i koža, sve. Dok ju je vojnik tuka govorio je “Sad ćemo vam srca vaditi i peći na

ovim pločama”, a odmah pored njega stoji Šimšić Boban, koji se samo smije i govori “Sad ćete se najesti”. Vojnik je nastavlja udarati i njenom glavom udara od sto, od vrata, vidjela je da joj je nos slomljen i krvarila je jako. Zavrtao joj je obe ruke ne bi li ih slomio, ali je tada bila malo jača pa je držala ukočene ruke.

Imajući u vidu da ova svjedokinja i u svom iskazu datom u policiji – Sektor kriminalističke policije Goražde od 08.02.2005. godine, i svojoj izjavi u Tužilaštvu BiH od 25.05.2005. godine, a i na glavnom pretresu dosljedno imenuje optuženog Bobana Šimšića, kao osobu koja je bila prisutna, pa i učestvovala u njenom mučenju, sud nema razloga da zaključi kako ova svjedokinja ne govori istinu. Činjenica je da postoji izvjesna nedosljednost u pogledu redosljeda samog događaja, onako kako ga prezentira svjedokinja, ali takvo izlaganje nije dovelo u pitanje istinitost i pouzdanost samog iskaza.

Sem toga, ovaj iskaz potvrđen je i iskazima drugih svjedoka (u dijelovima o kojima su ti svjedoci imali saznanje), pa je tako svjedokinja Š. F. navela da poznaje H. R., zvana “Šuhra” i zna da je zlostavljana u školi, gdje su bili zatvoreni. Jedne večeri su je izveli, došli su i rekli “Šuhro, hajde malo napolje”. To je rekao Boban Šimšić, Šuhra je izašla, nakon kraćeg vremena vratila se, da bi za jedno dva sata ponovo neko došao i rekao joj da ustane i pođe s njim. Pretpostavila je da je to neko ko je poznavao Šuhru i ko je tačno znao gdje se ona nalazi. Kada je jutro svanulo Šuhra se pomolila na vrata, lice joj je bilo plavo, jedan dio kose nije imala nikako, bila je u nešto umotana. Ova svjedokinja je takođe navela da je prije ovog događaja razgovarala sa S. H., te da joj je ova rekla da ju je Boban Šimšić vodio dva puta. Nije ju smjela pitati je li silovana, jer nisu smjele pitati jedna drugu ništa. O ovom događaju izjašnjavao se i svjedok Nail Ramić, koji je u svom iskazu naveo da nije vidio kada su Šuhru izveli, ali je vidio, kada su oni palili baklje, da Šuhra leži ispod stola, pocijepana, sva nikakva, nije bila u svjesnom stanju, ništa na njoj nije bilo, a kosa joj je bila počupana potpuno. Svjedokinja Spahić Kada je takođe svjedočila o ovom događaju i izjavila je da su po S. bjekstvu odveli R.H. u drugu prostoriju i tamo je mlatili. Njen muž joj je pričao da je vidio Šuhru pod stolom, mrtva, samo u kombinezonu, a drugi koji su bili prije njenog muža kažu da su zatekli kada su je tukli i da je neki Đurić, zvali su ga “Ćiro” rekao “dobro je, ubiste je”. Svjedokinja je i lično vidjela “Šuhru” nakon toga i potvrdila je da je ova bila modra i krvava, da se s njom nije moglo pričati, jer je samo žmirila, pa sud nije imao razloga da ovoj svjedokinji ne povjeruje i u dijelu njenog iskaza kada govori o tome šta je saznala od svog muža. Svjedokinja je dalje navela i to da je Šimšić Boban bio na vratima, malo, i pojašnjava da se on najviše i kretao oko njih, kao i Lukić, pa kada im nekada kaže da se ne boje, da je on te noći na vratima i da im neće ništa biti, baš tu veče bude najviše masakra, kada dođu da tuku ljude.

Svjedokinja Čakić Fehima je takođe potvrdila da je H. R. pretučena. Doduše, ova svjedokinja je navela da nije prisustvovala i vidjela kada su je tukli, jer je tada pobjegla, a kada su je vratili u salu Šuhra je bila sva modra, pocrnjela. Pitala je šta je bilo Šuhri, rekli su da joj je kćer otišla iz škole, pa su Šuhru uhvatili i tukli, ponovila je da nije vidjela kada su je tukli, ali je vidjela da je Šuhra sva otekla i pocrnjela.

Nalazeći da se navedeni iskazi svjedoka međusobno upotpunjuju u svim bitnim činjenicama, da su objektivni i uvjerljivi, sud nije imao razloga da ovim iskazima ne

povjeruje, smatrajući da predstavljaju pouzdan osnov za utvrđenje krivično pravnih radnji optuženog, onako kako je o navedeno u ovoj tački izreke presude.

O usmrćenju Ibre Šabanovića, tu istu večer, svjedočila je H. R. koja je izjavila da je izvedena iz sale nakon bjekstva njene kćerke S., pa je u hodniku vidjela kako kolju čovjeka nožem iza vrata. Klao ga je Milan Lukić koji je imao nož u ruci (pri tome je svjedokinja pokazala na vrat), dok je Boban Šimšić stajao do njega i držao Ibru Šabanovića za kosu, odnosno za glavu rukama. Međutim, to do kraja nije gledala jer je odvedena dalje. Svjedokinja je navela i da je u hodniku vidjela stare i djecu, a to je u svom iskazu potvrdila i svjedokinja Sajma Šabanović, koja je izjavila da su Ibru Šabanovića odveli one noći kada su izvedeni ljudi i djeca na hodnik i bili maltretirani, da je bio mrak kada je neko prozvao Ibru, te da se Ibro više nikada nije vratio. Svjedokinja R.H. je dalje navela da je kasnije čula, pričali su ljudi, da je glava Ibre Šabanovića ubačena u salu među narod. Iako je na zapisnik kod Tužlaštva izjavila i da je vidjela trenutak kada je Lukić prevukao nožem i kako je šiknula krv, za sud nema suštinske razlike između ova dva iskaza, obzirom da svjedokinja scenu koju je vidjela opisuje na identičan način. To što na glavnom pretresu nije doslovno izjavila da je vidjela prevlačenje noža i krv, ne znači da svjedokinja ne govori istinu, tim prije što se iz njenog iskaza na glavnom pretresu, bez dvojbe, može izvesti zaključak o sudbini Ibre Šabanovića.

Ovo su potvrdili i drugi saslušani svjedoci, pa tako Š. F., A. N. i Spahić Asmir saglasno potvrđuju da su kritične večeri došli po Ibru Šabanovića i odveli ga. Svjedokinja Š. F. navodi da je te večeri bila isključena struja u školi, da su vidjeli kako negdje nešto gori, da je neka sjenka došla na vrata, i da je pitao ko je tu Ibro Šabanović. Kada je Ibro izašao u hodnik čula je kao neki krik, kao da je neko nešto zapomagao. U tom momentu je u školi nastala panika, čula je kad je nešto palo na pod, kao da je neki predmet među njih uletio, a potom je čula glas: “glava Ibra Šabanovića”. Čula je zatim da je nešto puklo i vidjela narod kako negdje izlijeće, ali nije vidjela šta se dešava. U tom joj je prišla N. i rekla joj “Fato bježimo, zaklaše mog daidžu”. Kada je sutra svanulo oni ljudi koji su pobjegli su bili pohvatani i vraćeni u školu. Ovo u svom iskazu potvrđuje i svjedokinja A. N. koja je sasvim određeno navela da je Milan Lukić prozvao Ibru Šabanovića da izađe iz sale, a u salu je ušao zajedno sa Bobanom Šimšićem. Nakon što su ga izveli iz sale čuju prvo smijeh, izivljavanje, te nakon 10-15 minuta donesena Ibrina glava, donio ju je Milan i rekao “Balije, večeras je Vidovdan, svi ćete ovako završiti“. S Milanom je tada ušao i Boban, svi su tada ušli. Nije joj bilo teško prepoznati da je to bila Ibrina glava obzirom da joj je bio dajdža a osim toga imao je strašno velike brkove. To se moglo vidjeti zato što je neko držao baklje. Zatim je jedan čovjek razbio staklo i ona je iskočila iz škole.

Na kraju i svjedok odbrane Asmir Spahić naveo je da su u mraku prozvali Ibru Šabanovića, da je ovaj izašao vani i nikada se nije vratio. Dok su tukli Hašu Hadžić, neko je rekao “zaklaše, ubiše Ibru”, nastala je opšta panika, jedan čovjek je razbio sporedna vrata na koja se ulazilo u tu salu sa stadiona i tada je iskočilo oko 40 osoba, neki su vraćeni drugo jutro, nekih nema do danas. Tada su prestali sa maltretiranjem. Njegovi nisu nikud izlazili do 7-8 sati, kad su dva policajca koji su bili na smjeni rekli da ne mogu

izlaziti u hodnik, jer je noćas bilo svašta dok se ne rasčisti. Njih mlađe su pozvali da čiste, vidjeli su krv, ali ne i tijelo.

O prihvatljivosti iskaza ovog svjedoka u pogledu prisustva Bobana Šimšića u školi već je ranije bilo riječi, međutim ovaj svjedok, kao i ostali navedeni svjedoci, potvrđuje da je te večeri, kada je izveden Ibro Šabanović i ubijen, a da je tom prilikom bio prisutan i optuženi Boban Šimšić, nesporno proizilazi iz iskaza drugih saslušanih svjedoka, čiji iskazi, sagledani u kontekstu cjelokupnih događaja te večeri, uvjerljivo i dosljedno svjedoče o njegovom prisustvu i njegovoj povezanosti i sa ovim događajem. Imajući u vidu da niko od saslušanih svjedoka ne potvrđuje iskaz svjedokinje H.R. da je upravo optuženi držao za glavu Ibru Šabanovića dok ga je Milan Lukić klao, sud je, ne mogavši samo na iskazu ovog svjedoka, izvan svake sumnje, utvrditi navedenu činjenicu, ovu radnju, koja se stavljala na teret optuženom, izostavio iz činjeničnog opisa ovog dijela izreke presude.

Logičnim zaključivanjem i dovođenjem u međusobnu vezu iskaza svih navedenih svjedoka, te ocjenom cjeline činjeničnih okolnosti, vijeće nalazi nesumnjivo utvrđenim da je optuženi Boban Šimšić bio čuvar u osnovnoj školi "Hasan Veletovac", te da je bio na obezbjeđenju zatvorenih civila prilikom dolaska Milana Lukića sa drugim srpskim vojnicima, odnosno da im je upravo optuženi, iako svjestan činjenice da Lukić sa drugim pripadnicima srpske vojske u školu ulazi samo iz razloga da bi pljačkao, mučio, silovao, maltretirao i ubijao bošnjačke civile, omogućio ulazak u školu. Svi iskazi saslušanih svjedoka su suštinski međusobno saglasni vezano za događanja, te noći, u fiskulturnoj sali osnovne škole, te za činjenicu da je u svemu, svojim ponašanjem, aktivno učešće imao i optuženi Boban Šimšić. Iskazi svjedoka su iskreni i u odlučujućoj mjeri objektivni, te logičnim slijedom opisuju sva događanja u toj noći, a izvjesne razlike u hronologiji i opisu događanja, kako međusobne, tako i u iskazima pojedinih svjedoka datih na glavnom pretresu i u istrazi, nemaju odlučujući značaj u pogledu činjeničnog utvrđenja ove tačke izreke presude i nisu takve prirode da bi dovele u pitanje vjerodostojnost njihovog iskaza. Sve uočene nesaglasnosti, u odnosu na opisane događaje, a to je već i ranije rečeno, proizvod su njihove različite mogućnosti i sposobnosti, kako registrovanja, tako i pamćenja i prezentovanja objektivno viđenog i upamćenog, a nikako njihove namjere da ne govore istinu. Unakrsnim ispitivanjem i izvođenjem dokaza, odbrana nije, stav je ovog vijeća, uspjela dovesti u pitanje prisustvo optuženog događajima koji su se odigrali te noći. Insistiranje na tome da se svjedoci različito izjašnjavaju o tome da li se nešto desilo na hodniku ili u samoj sali, šta je prethodilo, a šta je slijedilo poslije, te koja je to noć po redu i kojeg je tačno datuma bilo, imajući u vidu sav preživljeni užas, strah i traumatu svjedoka, kako te, ali i prethodnih i kasnijih noći, jeste u najmanju ruku nerazumno i ne može dovesti u pitanje utvrđeno činjenično stanje.

Svi svjedoci se slažu u jednom – radilo se o drugoj polovini mjeseca juna, a tačna vremenska odrednica, imajući u vidu prirodu krivičnog djela i okolnosti pod kojima je izvršena, od svjedoka se i nije mogla očekivati, iako prema navodima svjedoka A.N., da je Milan Lukić decidno rekao "večeras je Vidovdan" upućuje na izvjesnost da se radilo o noći 28.06.1992. godine. Ono što je zaista značajno i što su svjedoci mahom potvrdili jeste da je upravo optuženi te večeri bio na obezbjeđenju zatvorenih civila kada su ušli

Milan Lukić i ostali, te da se nakon tog ulaska sve desilo na način kako je to navedeno u činjeničnom opisu izreke presude. Iskazi svjedoka nisu identični (a da jesu, upravo to bi predstavljalo problem, jer bi se mogao steći utisak da govore naučeno), ali su saglasni u pogledu radnje optuženog i njegovog učešća u izvršenju predmetnog krivičnog djela, pa ih ovo vijeće nalazi jasnim, vjerodostojnim, te stoga i pouzdanim, pri čemu objektivna događanja nisu osporili ni svjedoci odbrane, istina tvrdeći da tom prilikom nisu u školi vidjeli optuženog Bobana Šimšića. Ovom segmentu njihovog iskaza sud nije poklonio vjeru, obzirom da su u toj svojoj tvrdnji ostali usamljeni, imajući u vidu jasne i nedvosmislene iskaze drugih svjedoka, koji se u pogledu prisustva optuženog nisu dvoumili, tim prije što je svjedok Čakić Fehima, bez pravog objašnjenja, izmijenila na glavnom pretresu svoj iskaz dat u istrazi, o čemu je već bilo riječi.

Iz iskaza saslušanih svjedoka proizilazi, osim toga, i činjenica da su se uvijek kada se optuženi nalazio na straži dešavale “ružne i glupe” stvari, kako to u svojoj izjavi blago reče svjedok Nail Ramić, a što su potvrdili, između ostalih, svjedoci Sajma Šabanović, N. A., Bajramović Hasena, Spahić Kada. Optuženi je bio rezervni policajac, pa u tom svojstvu i obavezan da zaštiti građane – civile, kako to i sam optuženi navodi u svojoj izjavi, odnosno obavezan da obezbjedi zatvorene civile Bošnjake u osnovnoj školi “Hasan Veletovac”, te da ne dopusti Milanu Lukiću i ostalim pripadnicima srpske vojske da ulaze u školu, da ubijaju, tuku i siluju. Da je to bilo moguće potvrđuju i mnogobrojni svjedoci, koji kao primjer ističu Gorana Miličevića, koji je takođe bio rezervni policajac, raspoređen kao čuvar u osnovnoj školi, za vrijeme čije straže, u školi nije bilo problema te vrste i koji se odlučno suprotstavio Milanu Lukiću i njegovoj grupi. Tako svjedok Ramić Nail u svojoj izjavi navodi “bio je jedan Goran Miličević, on kad je bio na dužnosti, on nije dao nikome da nas maltretira”, svjedokinja N.A. je izjavila da je Goran Miličević pokušavao da ih zaštiti koliko toliko, kada je Goran bio na straži nisu bila maltretiranja, maltretiraju malo, a čula je svađu na hodniku kada Goran govori “ne diraj narod, ne diraj djecu, imate li imalo osjećaja, imate li svijesti”, donosio im je vode i kuhao djeci čaj, dok svjedok Asmir Spahić navodi da Goran Miličević nije dozvolio da ih iko maltretira, a kada je jednom došao u noćnu smjenu i kada je vidio kako narod izgleda rekao je “večeras slobodno spavajte, niko vas neće dirati”. Ovaj svjedok je inače naveo i da su u policajcima koji su ih čuvali gledali slamku spasa, ali nisu mislili da ih oni čuvaju da im se ništa ne bi dogodilo, nego da ne bi negdje otišli. Za razliku od navednog, niko od svjedoka nije rekao da je optuženi tako nešto makar i pokušao. I svjedoci optužbe, kao i svjedoci odbrane, bez sumnje su saglasni o kakvoj ličnosti se radi kada su u pitanju Milan i Sredoje Lukić, kakvu su reputaciju imali, kako oni, tako i pripadnici njihove grupe, pa je teško i pomisliti da optuženi, kao policajac, upućen u događanja u Višegradu, gdje se, kako reče jedna svjedokinja “muslimani nisu mogli slobodno kretati”, nije znao i nije bio svjestan njihove namjere da čine zločine. Naprotiv, omogućavanjem Milanu Lukiću i ostalima da uđu u školu, iako se tome mogao uspješno usprotiviti, ili to bar pokušati, optuženi ne samo da je bio svjestan njihove zločinačke namjere, nego je tu namjeru dijelio s njima, htijući zabranjenu posljedicu (smrt, silovanje, fizičke i psihičke patnje) kao svoju, na koji način je u odlučujućoj mjeri doprinio izvršenju teških zločina prema civilima, prema kojima, i kada u njima ne učestvuje direktno, optuženi ima direktan afirmativni odnos, a bez takvog odnosa optuženog i opisanih radnji (omogućavanje Lukiću i njegovoj grupi da uđu u školu), ovakvi zločini i ne bi bili mogući.

Imajući u vidu sve navedeno, vijeće je na sasvim pouzdan i nesumnjiv način utvrdilo da je optuženi počinio krivičnoppravne radnje na način, u vrijeme, i na mjestima kako je to precizno navedeno u tačkama 1.), 1a.), 2a.), 2b.) i 2c) izreke osuđujućeg dijela presude.

U pogledu primjene materijalnog zakona i pravne kvalifikacije djela, imajući u vidu načela propisana članovima 3. 4. i 4a). Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, vijeće je u konkretnom slučaju primjenilo Krivični zakon Bosne i Hercegovine, te utvrdilo da je optuženi navedenim radnjama počinio krivično djelo Zločin protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka a), e), f), g) i i) navedenog zakona.

U vezi sa primjenom materijalnog zakona u ovom predmetu, za sud su relevantna dva zakonska načela: načelo zakonitosti, prema kome nikome ne može biti izrečena kazna ili druga krivično pravna sankcija za djelo koje, prije nego što je učinjeno, nije bilo zakonom ili međunarodnim pravom propisano kao krivično djelo i za koje zakonom nije bila propisana kazna (član 3 KZ BiH) i načelo vremenskog važenja krivičnog zakona, prema kojem se na učinioca krivičnog djela primjenjuje zakon koji je bio na snazi u vrijeme učinjenja krivičnog djela, a ako se poslije učinjenja krivičnog djela, jednom ili više puta izmijenio zakon, primjenit će se zakon koji je blaži za učinioca (član 4 KZ BiH).

Načelo zakonitosti je takođe propisano članom 7. stav 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama (u daljem tekstu EKLJP) i članom 15. stav 1. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima (u dalje tekstu MPGPP).

Član 7. stav 1. EKLJP propisuje “Niko ne može biti proglašen krivim za krivično djelo počinjeno činom ili propustom koji, u času počinjenja, po domaćem ili međunarodnom pravu nisu bili predviđeni kao krivično djelo. Isto se tako ne može odrediti teža kazna od one koja je bila primjenjiva u času kada je kazneno djelo počinjeno”.

S druge strane član 15. stav 1. MPGPP propisuje “Niko se neće smatrati krivim za krivično djelo počinjeno činom ili propustom, koji, u vrijeme počinjenja, nisu predstavljali krivično djelo prema domaćem ili međunarodnom pravu. Isto tako, neće se izreći teža kazna od one koja je bila primjenjiva u času kada je krivično djelo bilo izvršeno. Ako se, nakon što je djelo počinjeno, zakonskom odredbom predvidi izricanje blaže kazne, to će ići na korist počinioca”.

Kako se vidi iz izloženog, navedene odredbe propisuju zabranu izricanja teže kazne, ne utvrđujući time obaveznu primjenu (naj)blažeg zakona (ukoliko je isti više puta mijenjan) za učinioca, u odnosu na kaznu koja se primjenjivala u vrijeme izvršenja krivičnog djela.

Međutim, stav 2. člana 7. EKLJP propisuje “Ovaj član ne sprečava suđenje ili kažnjavanje bilo koje osobe za neki čin ili propust koji je u času počinjenja predstavljao krivično djelo u skladu sa općim načelima prava priznatim od civiliziranih naroda”. Isto tako stav 2. člana 15. MPGPP propisuje “ ništa u ovom članu ne sprečava suđenje i kažnjavanje bilo koje osobe za neki čin ili propust koji je u vrijeme počinjenja predstavljao krivično djelo prema općim načelima koja priznaje međunarodna zajednica”.

Član 7. stav 2. EKLJP I član 15. stav 2. MPGPP sadrže, dakle, odredbe koje su izuzeci u odnosu na pravilo utvrđeno u stavu 1. člana 7 EKLJP I članom 15. stav 1. MPGPP.

Isti ovakav izuzetak predviđen je i članom 4a) KZ BiH kojim je propisano da članovi 3. i 4. KZ BiH ne sprečavaju suđenje i kažnjavanje bilo kojeg lica za bilo koje činjene ili nečinjenje koje je u vrijeme kada je počinjeno predstavljalo krivično djelo u skladu sa općim načelima međunarodnog prava. Na ovaj način su faktički preuzete odredbe člana 7. stav 2. EKLJP I člana 15. stav 2. MPGPP I na taj način omogućeno izuzetno odstupanje od principa iz člana 4. KZ BiH, kao i odstupanje od obavezne primjene blažeg zakona u postupcima za krivična djela prema međunarodnom pravu. To je upravo slučaj u ovom postupku protiv optuženog, jer se upravo radi o inkriminaciji koja uključuje kršenje pravila međunarodnog prava.

Država Bosna i Hercegovina je, kao nasljednica, bivše Jugoslavije, ratifikovala EKLJP i MPGPP, pa su ovi sporazumi za državu obavezujući i sudovi Bosne i Hercegovine moraju ih primjenjivati. Stoga je član 4a) KZ BiH samo domaći pravni podsjetnik, jer on nije neophodan da bi se primjenjivali ovi sporazumi.

Članom 172. KZ BiH propisano je krivično djelo Zločini protiv čovječnosti, koji je članom 5. Statuta MKSJ definisan kao određena posebna djela “kada su ona počinjena u oružanom sukobu, bilo međunarodnog, bilo unutarnjeg karaktera i usmjerena protiv bilo kojeg civilnog stanovništva.

U vrijeme počinjenja djela, Zločini protiv čovječnosti nije eksplicitno bio predviđen krivičnim zakonima u Bosni i Hercegovini.

Običajni status kažnjivosti zločina protiv čovječnosti i propisivanje individualne krivične odgovornosti za njegovo počinjenje u periodu 1992. godine, potvrđeno je od strane Generalnog sekretara UN (Izvještaj GS UN u vezi sa stavom 2. Rezolucije Vijeća sigurnosti broj 808, 3. maj 1993. paragraf 34-35 I 47-48), Komisije za međunarodno pravo (Komentar na nacrt zakona o zločinima protiv mira i sigurnosti čovječanstva (1996), član 18) i Međunarodnog krivičnog suda za Ruandu (MKSJ, Apelaciono vijeće *Tadić*, Odluka o prijedlogu odbrane za interlokutorni prigovor na nadležnost, 2. oktobar 1995. paragraf 141; MKSJ, Pretresno vijeće, presuda *Tadić* od 7.maja 1997. paragraf 618-623; MKSR, Pretresno vijeće, *Akayesu*, 2.septembar., paragraf 563-577.

Ove institucije ocijenile su da kažnjivost zločina protiv čovječnosti predstavlja imperativnu normu međunarodnog prava ili jus cogens (Komisija za međunarodno pravo, Komentar na nacrt teksta članova o odgovornosti država za međunarodno protupravna djela, član 26), zbog čega je nesporno da je u 1992. godini Zločin protiv čovječnosti bio dio običajnog međunarodnog prava. Ovaj zaključak je potvrdila I Studija o međunarodnom humanitarnom pravu (Jean-Marie-Henchaerts and Louise Doswald-Beck; Međunarodno običajno pravo, MKCK, Cambridge Universty Press, 2005.) koju je izradio Međunarodni komitet crvenog križa/krsta. Prema toj studiji “teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava predstavljaju ratni zločin” (pravilo 156), “pojedinci su krivično odgovorni za zločine koje počinje” (pravilo 151), i “države moraju istraživati ratne zločine koje su navodno počinili njihovi državljani ili njihove oružane snage, ili koji

su počinjeni na njihovoj teritoriji, te u slučaju potrebe, krivično goniti osumnjičene. Takođe moraju istraživati i druge ratne zločine koji su u njihovoj nadležnosti, te u slučaju potrebe, krivično goniti osumnjičene”(pravilo 158).

Član 4a) KZ BiH govori o “općim načelima međunarodnog prava”, član 7. stav 2. EKLJP govori o “općim načelima prava priznatim od civiliziranih naroda”, a član 15. stav 2. MPGPP o “općim pravnim načelima koje priznaje međunarodna zajednica”. Kako međunarodno pravo, kao ni EKLJP, ne poznaju identičan pojam onom koji se koristi u članu 4a) KZ BiH, to ovaj termin predstavlja u stvari kombinaciju, s jedne strane “principa međunarodnog prava” kakav poznaje Generalna skupština UN i Komisija za međunarodno pravo i “općih principa prava priznatih od strane zajednice naroda” kakav poznaje Statut Međunarodnog suda pravde i član 7. stav 2. EKLJP, kao i član 15. stav 2. MPGPP.

Principi međunarodnog prava kako ih poznaje Rezolucija Generalne skupštine 95(I) (1946) i Komisije za međunarodno pravo (1950) odnose se na “Ninberšku povelju i presudu tribunala”, dakle i na zločine protiv čovječnosti. “Principima međunarodnog prava priznatim u Povelji Ninberškog tribunala i u presudi tribunala”, koje je Komisija za međunarodno pravo usvojila 1950. godine, i podnijela Generalnoj skupštini, Principom VI.c. predviđen je Zločin protiv čovječnosti, kažnjiv kao zločin po međunarodnom pravu. Principom I određeno je da “Svaka osoba koja počinj djelo koje predstavlja krivično djelo po međunarodnom pravu, odgovorna je, prema tome i podliježe kažnjavanju”. Principom II određeno je da “Činjenica da domaći zakon ne predviđa kaznu za djelo koje je kažnjivo po međunarodnom pravu, ne oslobađa osobu koja je počinila to djelo odgovornosti prema međunarodnom pravu”.

Praksom Evropskog suda za ljudska prava naglašena je primjena odredbe stava 2. člana 7. u odnosu na primjenu stava 1. člana 7. EKLJP u nekoliko sličnih predmeta (npr. Presuda ESLJP u predmetu Naletilić v. Hrvatska, 51891 i presudu), u kojima je predmet rasprave upravo bilo postojanje i kažnjivost Zločina protiv čovječnosti kao krivičnog djela. U predmetu Kolk i Kislyiy protiv Estonije, Evropski sud “se prisjeća da tumačenja i primjena domaćeg zakona u nečelu spada u nadležnost domaćih sudova (*Papon protiv Francuske* br. 54210/00, ESLJP 2001-XII i *Touvier protiv Francuske* br. 29420/95, odluka Komisije od 13.01.1997. godine), a što je primjenjivo i kada se domaći zakon odnosi na pravila općeg međunarodnog prava ili međunarodnih sporazuma.

Prema tome, krivično djelo Zločini protiv čovječnosti može se u svakom slučaju podvesti pod “opća načela međunarodnog prava” iz člana 4a) KZ BiH. Dakle, bez obzira da li promatrano sa stanovišta međunarodnog običajnog prava ili stanovišta “principa međunarodnog prava”, nedvojbeno je da je Zločin protiv čovječnosti predstavljao krivično djelo u inkriminisanom periodu, odnosno da je zadovoljen princip legaliteta. Pri tome ne treba zanemariti ni činjenicu da se krivičnopravne radnje nabrojane u članu 172. KZ BiH mogu pronaći i u zakonu koji je bio na snazi u relevantnom vremenskom periodu (KZ SFRJ), odnosno da su radnje optuženja bile kažnjive i po tada važećem krivičnom zakonu. Konačno, u vezi sa članom 7. stav 1. EKLJP, sud primjećuje da primjenu člana 4a) dodatno opravdava činjenica da je izrečena kazna u svakom slučaju blaža od smrtne

kazne koja je bila u primjeni u vrijeme izvršenja djela, čime je zadovoljena i primjena principa vremenskog važenja krivičnog zakona. Sem toga, rješavajući po apelaciji Abduladhima Maktoufa, Ustavni sud Bosne i Hercegovine je dana 30. marta 2007. godine zaključio da u konkretnom slučaju pitanje primjene KZ BiH u postupku pred Sudom BiH ne predstavlja kršenje člana 7. stav 1. Evropske konvencije.

U pogledu kvalifikacije pojedinačnih radnji koje je optuženi preduzeo vijeće je utvrdilo da su se u radnjama optuženog opisanim pod tačkama 1. i 1a) izreke presude stekla sva bitna obilježja krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka e) KZ BiH, budući da iz utvrđenog činjeničnog stanja proizilazi da radnje koje je optuženi preduzeo nesumnjivo predstavljaju oduzimanje lične slobode kršenjem temeljnih pravila međunarodnog prava, obzirom da nije bilo dobrovoljnog boravka zatočenih u osnovnoj školi "Hasan Veletovac" i mogućnosti napuštanja tog mjesta (kako reče svjedok Asmir Spahić "čuvari su bili tu da mi ne bi nekud otišli"). Postupajući iz direktnog umišljaja obzirom da je bio svjestan radnje činjenja i htio učinjenje radnje, optuženi je nesumnjivo počinio krivično djelo koje mu je navedenim tačkama stavljeno na teret.

U radnjama opisanim u tačkama 1., 2a) i 2c) stekla su se sva bitna obilježja krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka i) KZ BiH, obzirom da iz provedenih dokaza nesumnjivo proizilazi da je optuženi, kao pripadnik policije RS, učestvovao u hapšenju civila bez ikakvog osnova, od kada se tim ljudima gubi svaki trag. Dakle, optuženi je bio svjestan u kom svojstvu postupava prilikom hapšenja civila, pri čemu je imao namjeru da ih odvođenjem ukloni od zaštite zakona, pri čemu je takođe postupao sa direktnim umišljajem.

Nadalje, u radnjama opisanim u tačkama 1a) i 2c) stekla su se sva bitna obilježja krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti – lišenje druge osobe života (ubistvo) iz člana 172. stav 1. tačka a) KZ BiH, budući da iz utvrđenog činjeničnog stanja proizilazi da su lica navedena u ovim tačkama izreke presude lišena života, a prema opisanim i dokazanim radnjama optuženog u odnosu na navedene tačke optužbe isti je postupao sa direktnim umišljajem imajući svijest o radnji koju čini i htijući izvršenje radnje.

U radnjama opisanim u tački 2b) izreke presude stekla su se sva bitna obilježja krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti – pomaganje u prisiljavanju druge osobe upotrebom sile ili prijetnje direktnim napadom na njezin život ili tijelo na seksualni odnos ili s njim izjednačenu seksualnu radnju (silovanje) seksualno ropstvo ili drugi oblik teškog seksualnog nasilja iz člana 172. stav 1. tačka g) KZ BiH u vezi sa članom 31. KZ BiH. Iz provedenih dokaza, u odnosu na ovu tačku izreke presude, jasno proizilazi da je optuženi bio svjestan činjenice da će djevojke i mlađe žene biti silovane, a budući da ih je on lično odvajao iz sale, pokazujući na njih prstom, imao je i volju da srpskim vojnicima pomogne da nad tim ženama izvrše silovanje.

Konačno, iz izvedenih dokaza proizilazi da je radnjama opisanim pod tačkom 2c) izreke presude, optuženi počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti - mučenje iz člana 172. stav 1. tačka f) KZ BiH.

Relevantni elementi za počinjenje djela mučenja su: da je djelo počinjeno protiv osobe koja je pod nadzorom počinioca, da su djelom žrtvi nanesene snažna tjelesna ili duševna bol ili patnja, da je djelo namjerno, te da nije posljedica izvršenja zakonskih sankcija. Iz rezultata izvedenih dokaza, u pogledu ove radnje izvršenja, potpuno je neupitno da su ispunjena sva zakonska obilježja inkriminisane radnje, kojih je optuženi u potpunosti bio svjestan i htio njihovo izvršenje.

Zbog svega navedenog, vijeće sa sigurnošću zaključuje da svaka od navedenih radnji optuženog predstavlja grubo i flagrantno, međunarodnom pravu suprotno, uskraćivanje osnovnih prava pojedinaca, kao što su pravo na život, slobodu i sigurnost, prava da se ne bude podvrgnuto mučenju ili okrutnom i ponižavajućem tretmanu, **a sve zbog pripadnosti skupini ljudi ili zajednici druge, odnosno različite nacionalnosti, vjeroispovjesti, isključivo dakle, na diskriminatornoj osnovi i s diskriminatornom namjerom.** Postupajući sa direktnim umišljajem, svjestan da preduzimanjem navedenih radnji krši pravila međunarodnog prava, uz činjenicu da i pored toga hoće zabranjenu posljedicu, optuženi je, zaključak je ovog vijeća, neovisno o broju radnji izvršenja, počinio jedinstveno krivično djelo **Zločini protiv čovječnosti – progonom iz tačke h)** u vezi sa tačkama a), e), f), g) i i), stava 1. člana 172. KZ BiH, a u vezi sa članom 29. i 31. KZ BiH, za koje djelo ga je i oglasio krivim.

Sud nije našao utemeljenom tvrdnju odbrane da prisilni nestanak i silovanje nisu prihvaćeni kao zločini protiv čovječnosti po običajnom međunarodnom pravu. Naime, sud podsjeća da su navedene radnje nesporno kriminalne radnje koje u vrijeme rata dobivaju osobine i značaj ratnog zločina, a kada je neka radnja propisana kao zločin u vrijeme kada je preduzeta, suci imaju diskreciono pravo da takvu radnju – kada se ista odlikuje visokim stepenom okrutnosti, nehumanosti i uopšte zločinačkim ponašanjem, koje je uz to dio nekog plana i sistema u vršenju zločina, kvalifikuje i kao zločin protiv čovječnosti, jer je to dinamičan proces koji se prilagođava vremenu i nesporno novim načinima činjenja zločina.

Nadalje, zabrana silovanja i teškog seksualnog nasrtaja u toku oružanog sukoba nesporno je prerasla u međunarodno običajno pravo. Ona se postepeno iskristalizovala iz izričite zabrane silovanja iz člana 44 Lieberovog kodeksa i opštih odredbi sadržanih u članu 46 Pravilnika u aneksu IV Haške konvencije, koje valja tumačiti zajedno sa "Martensovom klauzulom" koja je navedena u preambuli te Konvencije. Iako Nirnberški sud nije posebno krivično gonio za silovanje i seksualni nasrtaj, silovanje je kvalifikovano kao zločin protiv čovječnosti prema članu II (1)(c) Zakona broj 10 Kontrolnog savjeta.

Međunarodni vojni sud u Tokiju osudio je generale Toyodu i Matsuija na osnovu komandne odgovornosti za kršenje ratnog prava i običaja koje su počinili njihovi vojnici u Nankingu, a koja su obuhvatala silovanje širokih razmjera i seksualne nasrtaje. Bivši japanski ministar vanjskih poslova, Hirota, takođe je osuđen za takva djela.

Ova odluka, kao i odluka Vojne komisije Sjedinjenih Država u predmetu *Yamashita*, uz činjenicu da je fundamentalna zabrana "oskvrnuća ličnog dostojanstva" iz zajedničkog

člana 3 prerasla u međunarodno običajno pravo, doprinijele su razvoju univerzalno prihvaćenih normi međunarodnog prava koje zabranjuju silovanje i teški seksualni nasrtaj. Te norme primjenjuju se u svakom oružanom sukobu.

Osim toga, nijedan međunarodni instrument o ljudskim pravima izričito ne zabranjuje silovanje ili druge teške seksualne delikte, pa ipak, ta su krivična djela implicitno zabranjena odredbama koje štite tjelesni integritet, koje su sadržane u svim relevantnim međunarodnim sporazumima. Pravo na tjelesni integritet je fundamentalno pravo koje se odražava u nacionalnom zakonodavstvu, te je stoga nesumnjivo dio međunarodnog običajnog prava.

Vezano za prisilni nestanak, Apelaciono vijeće nalazi da su u skladu sa praksom MKSJ sakaćenje i druge vrste teških tjelesnih povreda, premlaćivanje i druga nasilna djela, teške tjelesne i duševne povrede, prisilno premještanje, nečovječno i ponižavajuće postupanje, prisilna prostitucija i **prisilni nestanak** osoba nabrojani u praksi MKSJ kao djela koja potpadaju pod kategoriju “drugih nehumanih djela”.

Imajući u vidu princip nullum crimen sine lege, Apelaciono vijeće konstatuje da **kategorija drugih nehumanih djela, kao opšta kategorija zločina protiv čovječnosti, čini dio običajnog međunarodnog prava, dok činjenica da je KZ BiH prisilni nestanak izdvojio i posebno inkriminirao u članu 172. stav 1. tačka i) a “druga nečovječna djela” metodološki svrstao pod tačkom k) istoga člana, ovome djelu ni u kojem slučaju ne oduzima status norme običajnog međunarodnog prava.**

Treba naglasiti i to da “druga nehumana djela” sama po sebi predstavljaju zločin na osnovu međunarodnog krivičnog prava. U prilog navedenom, Vijeće primjećuje da su osuđujuće presude po tom osnovu izrekli Međunarodni vojni sud u Nirnbergu, MKSJ i Međunarodni sud za Ruandu (Za vojni sud u Nirnbergu, vidi npr. *The Medical Case, the Justice Case, the Ministries Case, and the High Command Case, Trials of War Criminals* /Predmet zdravlja, predmet pravosuđa, predmet ministarstava i predmet Visoke komande, Suđenja ratnim zločincima/, tom I, str. 16, tom II, str. 175-180, tom III, str. 23; tom XIV str. 467, tom X, str. 29, 36, 462; MKSJ, Prvostepena presuda u predmetu *Kupreškić*, Prvostepena presuda u predmetu *Kvočka*, Prvostepena presuda u predmetu *Naletilić*, Prvostepena presuda u predmetu *Galić*; za Međunarodni sud za Ruandu, vidi npr. Prvostepenu presudu u predmetu *Akayesu*.)

Prilikom odlučivanja o kazni vijeće se rukovodilo opštim pravilima za odmjeravanje kazne sadržanim u odredbi člana 48. KZ BiH i takođe svrhom kažnjavanja propisanom članom 39. KZ BiH, pa je uvjerenja da će se sa izrečenom kaznom u cjelosti ostvariti predviđena svrha kažnjavanja, imajući u vidu stepen krivične odgovornosti optuženog i težinu nastupjelih posljedica.

Vijeće smatra da izrečena kazna treba da odražava težinu i ozbiljnost zločina i da mora osigurati adekvatno kažnjavanje počinioca, te ostvariti i konačan cilj – postizanje pravde kao univerzalnog principa.

Tako je vijeće od olakšavajućih okolnosti cijenilo da je optuženi porodičan, otac dvoje maloljetne djece, do sada neosuđivan, a od otežavajućih, brojnost krivičnih djela za koje je optuženi oglašen krivim i kontinuirani karakter istih. Istina, sud nije utvrdio posebnu okrutnost i upornost u činjenju istih, ali istovremeno, optuženi je neke od radnji izvršenja počinio kao čuvar od kojeg se očekivalo da zaštiti civile, koji su zbog činjenice višednevnog zatvaranja predstavljali posebno ranjivu kategoriju.

Imajući pri tome u vidu da se u konkretnom radi o jednom od najtežih krivičnih djela povrede međunarodnog humanitarnog prava sa teškim posljedicama, kazna zatvora u trajanju od 14 godina izrečena optuženom predstavlja adekvatan odraz težine djela, nastupjelih posljedica, pobuda iz kojih je djelo učinjeno kao i stepena krivične odgovornosti optuženog, kojom će se postići kako individualna, tako i generalna prevencija, odnosno upozorenje drugima da ne čine ista ili sličana djela.

Na osnovu člana 56. KZ BiH optuženom će se u izrečenu kaznu uračunati vrijeme provedeno u pritvoru počev od 24.01.2005. godine, pa do upućivanja optuženog na izdržavanje kazne, dok je isti, imajući u vidu njegove loše imovinske prilike, na osnovu člana 188. stav 4. ZKP BiH, oslobođen dužnosti naknade troškova krivičnog postupka, obzirom da bi njihovim plaćanjem bilo dovedeno u pitanje izdržavanje lica koje je on dužan izdržavati.

Prilikom odlučivanja o imovnsko pravnom zahtjevu sud je, u smislu odredbe člana 198. stav (1) ZKP BiH, oštećene, čija se imena navode u izreci presude, uputio da isti u cjelini ostvare u parnici, jer bi utvrđivanje činjenica u pogledu visine imovnsko pravnog zahtjeva iziskivalo značajan protok vremena, a time bi se ovaj postupak produžio.

U odnosu na oslobađajući dio presude vezano za tačku 1b) precizirane optužnice, kojom se optuženom stavlja na teret da je dana 17.06.1992. godine zajedno u grupi sa više pripadnika srpske vojske i policije, naoružanih puškama, učestvovao u napadu i protivzakonitom hapšenju više desetina civila iz Žilijeba, među kojima žene, djecu i muškarce i njihovom zatvaranju, tako što su prethodno pucali iz pušaka po kućama Bošnjaka a zatim im naredili da napuste svoje kuće i imovinu i okupe se na lokalitetu Carina, a zatim ih nagurali u kamione kojim su ih odvezli i zatvorili u prostorije Vatrogasnog doma u Višegradu, sud je saslušao svjedoke Ramić Naila, Gluščević Curu, Gluščević Vasviju, H.H., Agić Ibrumšu, Softić Hanu, te Softić Ismeta.

Svjedok Nail Ramić, u svom iskazu je naveo da dobro poznaje optuženog, da su kao komšije bili u dobrim odnosima prije rata u selu Žlijeb, da je optuženog početkom rata često viđao naoružanog i u uniformi kako dolazi s grupom uglavnom njemu nepoznatih ljudi da dolazi u selo, uznemiravali su ga i pucala po njegovoj kući, a jedne noći je ta grupa među kojom je bio i optuženi došla njegovoj kući i premlatila ga. Tada je shvatio da se mora krenuti u obližnjoj šumi, što je trajalo do polovice juna, kad biva uhapšen i odveden u osnovnu školu "Hasan Veletovac". Od ljudi koji su bježali prema Žepi saznao je da Boban Šimšić raspitivao za njega, rekli su mu "bježi, ide grupa Bobanova". Po njegovoj procjeni, ljudi koji su ga uhapsili u šumi bili su ljudi Bobana Šimšića.

Svjedokinja **Gluščević Cura** svjedoči da je do rata živjela u s. Žlijeb iz kojeg su muslimani 17.06.1992. protjerani. Sjeća se da su tog dana došli naoružani: Milićević Radoje, Milićević Goran, Milićević Spasoje, Novaković Miloje, Cvele i Ljubo, te Šimšić Boban, neki od njih u uniformi a neki ne. Zapucali su po muslimanskim kućama i rekli da za sat vremena moraju napustiti selo. Svi mještani muslimani su se sakupili na lokalitetu Carina, a među njima je bio i Boban Šimšić. Sa tog mjesta su otišli do Obranja gdje su ih strpali u kamione a odatle ih odvezli pred Vatrogasni dom u Višegrad.

Svjedokinja **Gluščević Vasvija** nije potvrdila da je vidjela optuženog kada su iz sela Žlijeb protjerani mještani muslimani pod prijetnjom oružjem, ali iako ga nije tada, kako se izrazila, lično prepoznala, na lokalitetu Carine, gdje im je naređeno da se okupe, o njegovom prisustvu na tom mjestu je čula od Derviša Softića i Avdije Nuhanovića koji danas nisu živi.

Svjedokinja H.H. je posvjedočila da Bobana Šimšića nije vidjela kritičnog dana kada je napustila selo Žlijeb, kojeg, uostalom, uopšte nije ni poznavala. Od drugih mještana je čula da je optuženi dolazio tog dana i da je bio najgori (kako su pričali, tako je ona i zaključila).

Svjedokinja **Agić Ibrumša** je izjavila da dobro poznaje Bobana Šimšića, još od njegovog djetinjstva, kao što zna i njegove roditelje. Početkom rata su u selo Žlijeb dolazili naoružani vojnici koje većinom nije poznavala. Svjedokinja je opisala kako je jednom došla skupina vojnika, među kojim nije vidjela Bobana, skupila oko 150 mještana i kamionima ih odvezla u Višegrad, u Vatrogasni dom.

Svjedokinja **Softić Hana je** izjavila da su muslimani, mještani sela Žlijeb, napustili to selo kad je te noći zapucalo sa svih strana. Okrenuli su ih u Višegrad u Vatrogasni dom u kojem su bili zatočeni 5-6 dana, a potom za Olovo, pa kad se pokvario kamion na Lijesci, vratili su ih u Višegrad, u osnovnu školu. Izričita je u tvrdnji da prilikom odvođenja iz sela nije bio prisutan Boban Šimšić. S njim su kao komšijom imali dobre odnose i on nikom zla nije nanio.

Njen suprug **Softić Ismet** saslušan je kao svjedok od strane sudije za prethodni postupak unutar sudskog obezbjeđenja dokaza (čl. 273/1 ZKP BiH) dana 10.08.2005., i čiji iskaz sa kompakt diska je reprodukovana na pretresu, obzirom da je svjedok u međuvremenu preminuo, izjavio je da su mještani iz s. Žlijeb dana 15.07.1992. odvedeni prvo u Obranje gdje su potrpani u kamione, a zatim u Vatrogasni dom u Višegradu. Kao i njegova supruga i ovaj svjedok tvrdi da među pripadnicima patrole koja ih je odvela iz sela nije bio Boban Šimšić.

Ocjenom navednih svjedočkih iskaza, počev od iskaza svjedoka Agić Ibrumše, Softić Hane i Softić Ismeta, koji su izjavili da optuženog uopšte nisu vidjeli prilikom odvođenja civila iz sela, do iskaza Gluščević Vasvije i H.H. koje ga nisu vidjele tom prilikom, ali su čule od drugih da je optuženi bio među vojnicima kritičnog dana, te na kraju Gluščević Cure, koja je jedino posvjedočila da je optuženog vidjela naoružanog u selu, zajedno sa ostalim vojnicima (takođe je jedina poimenično nabrojala koji su to vojnici bili u selu),

koji su im naredili da za sat vremena moraju napustiti selo, vijeće nije moglo, van svake sumnje, zaključiti da je optuženi učestvovao u napadu na selo Žlijeb. Iskaz svjedoka Gluščević Cure, a cijeneći ga u odnosu na iskaze ostalih svjedoka, sam po sebi nije bio dovoljan za ovakav činjenični zaključak, a u odlučujućoj mjeri nije bio potvrđen ni iskazom svjedoka Naila Ramića, obzirom na kontradiktornost njegovog iskaza i njegove procjene koje je iznosio tokom svjedočenja, a koje nemaju veze sa objektivnim zapažanjem (na pitanje branioca kako zna da su ljudi koji su njega uhapsili u šumi pripadnici grupe Bobana Šimšića, svjedok je odgovorio da je to po njegovoj procjeni). Osim toga, ovaj svjedok se i nije konkretno izjašnjavao o napadu na selo Žlijeb, jer je on lično uhapšen u šumi gdje se krio, a njegove izjave da je “poznato” da je optuženi učestvovao u protjerivanju mještana iz sela i da je “on bio jedan od vodećeg toga”, nemaju veliku dokaznu vrijednost za utvrđivanje činjenica po ovoj tački optužnice. Imajući u vidu navedeno, vijeće iz rezultata izvedenih dokaza nije moglo izvesti nesporan zaključak o odgovornosti optuženog za ovu tačku optužbe, zbog čega je isti i oslobođen da je počinio opisane krivično pravne radnje.

Nadalje, vijeće, na osnovu provedenih dokaza, nije moglo, van svake sumnje, utvrditi ni da je optuženi neutvrđenog datuma u drugoj polovini juna mjeseca 1992. godine iz prostorije u kojoj su bili zatvoreni civili Bošnjaci u Vatrogasnom domu u Višegradu, izveo pet djevojaka i pet mladih žena, među kojima i H. H. i odveo ih u susjednu prostoriju, a zatim zajedno sa dvojicom srpskih vojnika, prethodno udarao pendrekom i nogama, a zatim, nakon što su se sve djevojke i žene po njegovoj naredbi skinule gole, silovali ih naizmjenično, što je trajalo dva do tri sata i tom prilikom H. H. je zadobila povrede po glavi u vidu krvnih podliva i čvoruga, kao i povrede genitalija u vidu krvarenja (tačka 4.a precizirane optužnice).

Svjedočeći o onome što se dešavalo u Vatrogasnom domu, svjedokinja Kapetanović Timka je, između ostalog, izjavila da je bilo slučajeva zlostavljanja mladih žena i djevojaka u Vatrogasnom domu, jednu H. izvodili su po tri puta na noć, imala je dvoje djece, svekra, djeca ostanu sa svekrvom, plaču, ona, kad bi došla, nikakva, raščupana, pitaju je gdje je bila, a ona ne smije progovoriti. Dakle, ova svjedokinja ne dovodi u vezu optuženog sa odvođenjem ove mlade žene, kao ni svjedokinja Gluščević Vasvija koja je izjavila da je u Vatrogasnom domu ostala četiri do pet dana, svaku noć su dolazili i maltretirali ih, Milan Lukić je dolazio svaki dan, svake noći su vodili, kažu”hajde H., ustaj”, žena poslije dođe nikakva, silovana. Svjedokinja Agić Ibrumša je izjavila da je u Vatrogasnom domu njenu snahu od bratića, Lukić vodio svako veče, ali nije vidjela da ju je vodio Boban, kojeg je inače u Vatrogasnom domu vidjela samo jednom. Iz iskaza svjedokinje **Gluščević Munibe** datog na zapisnik kod policije u Goraždu u 2004. proizilazi da je tokom njenog zatočenja u Vatrogasnom domu u Višegradu, iste večeri nakon što je bila udarena pesnicom od strane Mitra Vasiljevića i po dolasku svijesti, čula od drugih žena kako su neke od njih bile silovane, što se dešavalo svaku veče tokom njenog sedmodnevnog držanja u domu. Dakle, ni ova svjedokinja uopšte ne dovodi optuženog u vezu sa navodnim silovanjima žena.

Na kraju svjedokinja **H. H.** u svom iskazu navodi da je sedam godina do početka rata živjela u selu Žlijeb sa svekrvom, mužem i troje djece. Muž joj je poginuo. O Bobanu je saznala od komšija da je najgori, premda ne zna imena komšija koji su joj to govorili, da Bobana taj dana kad je napustila selo nije vidjela, ali ga je vidjela dolje u Višegradu u

Vatrogasnom domu gdje su kamionima dovezeni i bili pritvoreni. Bobana Šimšića prije dolaska u Vatrogasni dom nije viđala, pa je narod rekao da je to Boban Šimšić, on je malo bio tu i vratio se nazad. Opisuje ga da nije bio ni krupan ni mali, da se ne sjeća je li kod sebe imao oružje, niti kako je obučen, pošto je bio strah. Navodi kako je u Vatrogasnom domu bio uz optuženog i Milan Lukić. U Vatrogasnom domu je bila silovana, Boban Šimšić ju je silovao i tukao je nekim pendrekom ima posledice u glavi. Objasnila je da ju je optuženi vodio na sprat u jednu sobu, u kojoj nema ništa, tu se morala skidati i radio je šta je htio. Dodaje kako ih je tri puta izvodio, i to po pet žena i po pet djevojaka, da ih je sve odveo Boban Šimšić, da osim njega na spratu nije vidjela nikog drugog. Da je i druge žene tukao pendrekom i silovao. Prethodno da je od njih tražio da se skinu gole što su i učinile. Sigurna je da ih je silovao Boban Šimšić. Kada ih je odvodio drugi put, bila su s njim još dva vojnika koje nije mogla prepoznati. Tom prilikom je optuženi naređivao da se skinu, da oko njega moraju igrati. Prilikom seksualnog odnosa optuženi je upotrebljavao pendrek, a u silovanju su učestvovala i ova dva druga vojnika svjedokinja je rekla "pa jesu, nego šta", a i oni su se skinuli goli. Međutim, imena djevojaka i žena se ne može sjetiti, izuzev što navodi da su bile iz sela Kuke i Vlahovići. Nije joj poznato da li ga je neka poznavala. U prostoriji su se zadržavale po dva- dva i po sata. Krvarila je iz ženskog polnog organa. Po glavi je tukao kad se nije htjela skinuti. Kada ih je treći put odvodio na silovanje, nije vidjela da li je još neko bio s njim. Na glavnom pretresu svjedokinja nije mogla identifikovati optuženog, izjavljuje kako se ne može sjetiti, jer je zaboravila lik. Optuženog Bobana poznala je samo u Vatrogasnom, a prije dolaska u vatrogasno nije ga viđala. Inače, u selo Žlijeb se udala 1984. gdje je boravila svo vrijeme dok selo nisu napustili. Ne može se sjetiti nikog od osoba koji su ih odveli pa ni kako je bila obučena osoba koju zvali Šimšić Boban. Sjeća se da je on čitav jedan dan stražario u vatrogasnom.

Sagledavajući u cjelini iskaz svjedokinje H. H., vijeće primjećuje niz nelogičnosti u ovom iskazu, počev od toga da ova svjedokinja uopšte nije poznavala optuženog Šimšić Bobana, iako je u selu, iz kojeg je i optuženi, živjela 7 godina prije rata, da se ne sjeća nikoga ko je s njom doveden iz sela u Vatrogasni dom, da nakon svega što je doživjela u Vatrogasnom domu, a prema vlastitoj izjavi, od strane optuženog, istog ne može da prepozna u sudnici (zaboravila je lik), da ne zna ime niti jednu drugu ženu od tih devet koje su zajedno s njom silovane, pa do izjave da je optuženi u tri navrata silovao 10 ženskih osoba (prvi put sam, drugi put sa još dva vojnika, a treći put nije vidjela da li je još neko s njim učestvovao?).

Razložno objašnjenje za ovakav neuvjerljiv iskaz svjedokinje vijeće nije našlo, mogao se samo izvesti zaključak da se radi o izmišljenoj konstrukciji, bez stvarne, objektivne, podloge, a kada se pri tome ima u vidu da niti jedan od drugih saslušanih svjedoka, ne potvrđuje ovakav iskaz, vijeće nije moglo dovesti u vezu optuženog sa navodnim silovanjima, zbog čega je isti oslobođen da je počinio krivično djelo onako kako je ono opisano u tački 4a) precizirane optužnice.

Optuženom je, nadalje, tačkom 4c) precizirane optužnice, stavljeno na teret i da je dana 18.06.1992. godine, zajedno sa Lukić Milanom, u Vatrogasnom domu u Višegradu, iz prostorije u kojoj su prethodno bili protivzakonito zatvoreni, izdvojili civile Bošnjake: Glušević Muju, Glušević Hasana, Glušević Hasiba, Agić Mehu, Agić Emina, Softić Mehu, Softić Samira, Šabanović Mustafu, Nuhanović Avdiju, Hodžić seada, Kozić

Adema, Hodžić Dželala, Hodžić Dževada, Sućeska Salku, Bulatović Husu, Vilić Huseina, Kešmer Hameda, Kešmer Ibrahima, a zatim odveli iz Vatrogasnog doma od kada im se gubi svaki trag, osim Gluščević Muje, Kešmer Ibrahima, Kešmer Hameda, Softić Samira, Agić Emina, Gluščević Hasiba, Hodžić Seada, Bulatović Huse, Hodžić Dželala i Kozić Adema, čiji su leševi prilikom ekshumacije pronađeni na lokalitetu Slap Žepa.

Činjenica da su od 18 muškaraca koji su kritične prilike odvedeni iz Vatrogasnog doma, ekshumirani leševi lica koja su prethodno navedena, a da se ostali, čija se imena takođe navode, vode kao nestali, za ovaj sud nije sporna, obzirom na nepobitne materijalne dokaze – zapisnike o ekshumacijama i identifikacijama, te svjedočenje vještaka obducenta.

Tako je Kantonalni sud u Sarajevu, broj: Kri-3577/00, Sarajevo, 09.10.2000. godine, sačinio na licu mjesta Zaspinik o ekshumaciji u vremenu od 09. – 14.10.2000. godine na lokalitetu sela Slap – Žepa, a povodom ekshumacije više pojedinačnih grobnih mjesta (grobno mjesto 10). Ekshumirano tijelo iz grobnog mjesta označenog brojem 10 identifikovano je kao Kešmer Hamed. (Istražni sudija Hadžić Ibrahim, vještak Žujo Hamza).

MUP, Sektor krim. policije, Odjeljenje za kriminalističku tehniku, Sarajevo, sačinio: Foto – dokumentacija, broj: 2515/00, predmet: ekshumacija, obdukcija i identifikacija Kri: 347/00 G.M. 64, mjesto: Rogatica, Žepa, Slap, datum fotografisanja 11.10.2000. godine. Na slici 1. nalazi se širi izgled lica mjesta gdje je izvršena ekshumacija 1 leša u mjestu Slap, Žepa, opština Rogatica. Slika 2 – leš fotografisan u grobnici. Slika 3 – leš fotografisan nakon vađenja iz grobnice. Slika 4 – leš fotografisan u prosekturi prije vršenja obdukcije. Slika 5 – leš fotografisan nakon izvršenog antropološkog sklapanja kostiju leša. Povrede na kostima leša nisu evidentirane.

MUP, Sektor kriminalističke policije, Odjeljenje za krim. tehniku, Sarajevo, sačinio: Crtež lica mjesta, broj: 2493/00 – 2625/00, predmet: ekshumacija, mjesto: Žepa Slap, opština Rogatica, datum fotografisanja: 09.10. do 14.10.2000. godine. U vremenu od 02.10.2000. godine do 14.10.2000. godine izvršena je ekshumacija tijela nastradalih Bošnjaka, koji su sahranjeni u mjestu zvanom Žepa Slap opština Rogatica.

Kantonalni sud u Sarajevu, broj: Kri: 364/00, Sarajevo, 09.10.2000. godine, sačinio na licu mjesta Zapisnik o ekshumaciji u vremenu od 09. – 14.10.2000. godine na lokalitetu sela Slap – Žepa, a povodom ekshumacije više pojedinačnih grobnih mjesta (grobno mjesto 88). Ekshumirano tijelo iz grobnog mjesta označenog brojem 88 identifikovano je kao Gluščević Mujo. (Istražni sudija Hadžić Ibrahim) (Vještak Žujo Hamza).

MUP, Sektor krim. policije, Odjeljenje za krim. tehniku, Sarajevo, sačinio: Foto – dokumentacija, broj: 2526/00, predmet: ekshumacija, obdukcija i identifikacija Kri: 358/00 G.M. 9, mjesto: Rogatica, Žepa, Slap, datum fotografisanja: 11.10.2000. godine. Slika 1 – širi izgled lica mjesta gdje je izvršena ekshumacija 1 leša u mjestu Slap, Žepa, opština Rogatica. Slika 2 – isto što i prethodna fotografija, fotografisano sa manje

udaljenosti. Slika 3 – strelicama su označeni klinovi koji su pronađeni prilikom otkopavanja grobnica. Slika 4 – leš fotografisan u grobnici. Slika 5 – leš fotografisan nakon vađenja iz grobnice. Slika 6 – leš fotografisan u prosekturi prije vršenja obdukcije. Slika 7 – leš fotografisan nakon izvršenog antropološkog sklapanja kostiju leša. Slika 8 – strelicama na fotografiji prikazano je oštećenje na desnom 8 rebri i raskomadani pršljenovi T6 i 7.

MUP, Sektor krim. policije, Odjeljenje za krim. tehniku, Sarajevo, sačinio: Crtež lica mjesta, broj: 2493/00 – 2625/00, predmet: ekshumacija, mjesto: Žepa Slap, opština Rogatica, datum fotografisanja: 09.10. do 14.10.2000. godine. U vremenu od 02.10.2000. godine do 14.10.2000. godine izvršena je ekshumacija tijela nastradalih Bošnjaka, koji su sahranjeni u mjestu zvanom Žepa Slap opština Rogatica.

Kantonalni sud u Sarajevu, broj: Kri: 358/00, Sarajevo, 09.10.2000. godine, sačinio Zapisnik o ekshumaciji na licu mjesta u vremenu od 09. – 14.10.2000. godine na lokalitetu sela Slap – Žepa, a povodom ekshumacije više pojedinačnih grobnih mjesta (grobno mjesto 9). Ekshumirano tijelo iz grobnog mjesta označenog brojem 9 identifikovano je kao Kešmer Ibrahim. (Istražni sudija Hadžić Ibrahim) (Vještak Žujo Hamza)

MUP, Sektor krim. policije, Odjeljenje za krim. tehniku, Sarajevo, Foto – dokumentacija, broj: 2532/00, predmet: ekshumacija, obdukcija i identifikacija Kri: 364/00 G.M. 88, mjesto: Rogatica, Žepa, Slap, datum fotografisanja: 11.10.2000. godine. Na slici 1 nalazi se širi izgled lica mjesta gdje je izvršena ekshumacija 1 leša u mjestu Slap, Žepa, opština Rogatica. Slika 2 – leš fotografisan u grobnici. Slika 3 – leš fotografisan nakon vađenja iz grobnice. Slika 4 – leš fotografisan u prosekturi prije vršenja obdukcije. Slika 5 – leš fotografisan nakon izvršenog antropološkog sklapanja kostiju leša. Povrede na kostima leša nisu evidentirane.

MUP, Sektor krim. policije, Odjeljenje za krim. tehniku, Sarajevo, Crtež lica mjesta, broj: 2493/00 – 2625/00, predmet: ekshumacija, mjesto: Žepa Slap, opština Rogatica, datum fotografisanja: 09.10. do 14.10.2000. godine. U vremenu od 02.10.2000. godine do 14.10.2000. godine izvršena je ekshumacija tijela nastradalih Bošnjaka, koji su sahranjeni u mjestu zvanom Žepa Slap opština Rogatica.

Kantonalni sud u Sarajevu, broj: Kri: 335/00, Sarajevo, 09.10.2000. godine, sačinio Zapisnik o ekshumaciji na licu mjesta u vremenu od 09. – 14.10.2000. godine na lokalitetu sela Slap – Žepa, a povodom ekshumacije više pojedinačnih grobnih mjesta (grobno mjesto 73). Ekshumirano tijelo iz grobnog mjesta označenog brojem 73 identifikovano je kao Bulatović Huso. (Istražni sudija Hadžić Ibrahim) (Vještak Žujo Hamza)

MUP, Sektor krim. policije, Odjeljenje za krim. tehniku, Sarajevo, sačinio: Foto – dokumentacija, broj: 2616/00, predmet: ekshumacija, obdukcija i identifikacija Kri: 448/00 G.M. 100, mjesto: Rogatica, Žepa, Slap, datum fotografisanja: 13.10.2000. godine. Na slici 1 nalazi se širi izgled lica mjesta gdje je izvršena ekshumacija 1 leša u

mjestu Slap, Žepa, opština Rogatica. Slika 2 – leš fotografisan u grobnici. Slika 3 – leš fotografisan nakon vađenja iz grobnice. Slika 4 – leš fotografisan u prosekturi prije vršenja obdukcije. Slika 5 – leš fotografisan nakon izvršenog antropološkog sklapanja kostiju leša. Slika 6 – strelicama na fotografiji označen je prelom 4, 9, 10 desno i prelom 5 rebra lijevo, koji je nastao od pogodka iz vatrenog oružja. Slika 7 – strelicama na fotografiji prikazana je polukružna rupa prečnika 1 cm u lijevom 5 rebro u prednjoj pazušnoj liniji sa pravcem iznutra. Slika 8 – strelicom na fotografiji prikazane su dvije okrugle rupe od metka, svaka 0,4 cm prečnika. Slika 9 – bliži snimak okruglih rupa od metka.

MUP, Sektor krim. policije, Odjeljenje za krim. tehniku, Sarajevo, sačinio: Crtež lica mjesta, broj: 2493/00 – 2625/00, predmet: ekshumacija, mjesto: Žepa Slap, opština Rogatica, datum fotografisanja: 09.10. do 14.10.2000. godine. U vremenu od 02.10.2000. godine do 14.10.2000. godine izvršena je ekshumacija tijela nastradalih Bošnjaka, koji su sahranjeni u mjestu zvanom Žepa Slap opština Rogatica.

Kantonalni sud u Sarajevu, broj: Kri: 448/00, Sarajevo, 09.10.2000. godine, sačinio Zapisnik o ekshumaciji na licu mjesta u vremenu od 09. – 14.10.2000. godine na lokalitetu sela Slap – Žepa, a povodom ekshumacije više pojedinačnih grobnih mjesta (grobno mjesto 100). Ekshumirano tijelo iz grobnog mjesta označenog brojem 100 identifikovano je kao Hodžić Sead. (Istražni sudija Hadžić Ibrahim) (Vještak Žujo Hamza).

MUP, Sektor krim. policije, Odjeljenje za krim. tehniku, Sarajevo, sačinio: Foto – dokumentacija, broj: 2503/00, predmet: ekshumacija, obdukcija i identifikacija Kri: 335/00 G.M. 73, mjesto: Rogatica, Žepa, Slap, datum fotografisanja: 10.10.2000. godine. Na slici 1 nalazi se širi izgled lica mjesta gdje je izvršena ekshumacija 1 leša u mjestu Slap, Žepa, opština Rogatica. Slika 2 – isto što i prethodna fotografija, fotografisano sa manje udaljenosti. Slika 3 - leš fotografisan u grobnici. Slika 4 – bliži snimak broja grobnog mjesta. Slika 5 – leš fotografisan nakon vađenja iz grobnice. Slika 6 – leš fotografisan u prosekturi prije vršenja obdukcije. Slika 7 – leš fotografisan nakon izvršenog antropološkog sklapanja kostiju leša. Slika 8 – strelicama na fotografiji označena je fraktura lijevih transverzalnih nastavaka 2. do 7. torakalnog pršljena.

MUP, Sektor krim. policije, Odjeljenje za krim. tehniku, Sarajevo, sačinio: Crtež lica mjesta, broj: 2493/00 – 2625/00, predmet: ekshumacija, mjesto: Žepa Slap, opština Rogatica, datum fotografisanja: 09.10. do 14.10.2000. godine. U vremenu od 02.10.2000. godine do 14.10.2000. godine izvršena je ekshumacija tijela nastradalih Bošnjaka, koji su sahranjeni u mjestu zvanom Žepa Slap opština Rogatica.

Kantonalni sud u Sarajevu, broj: Kri: 347/00, Sarajevo, 09.10.2000. godine, sačinio na licu mjesta Zapisnik o ekshumaciji u vremenu od 09. – 14.10.2000. godine na lokalitetu sela Slap – Žepa, a povodom ekshumacije više pojedinačnih grobnih mjesta (grobno mjesto 64). Ekshumirano tijelo iz grobnog mjesta označenog brojem 64 identifikovano je kao Gluščević Hasib. (Istražni sudija Hadžić Ibrahim) (Vještak Žujo Hamza)

MUP, Sektor krim. policije, Odjeljenje za krim. tehniku, Sarajevo, sačinio: Foto – dokumentacija, broj: 2525/00, predmet: ekshumacija, obdukcija i identifikacija Kri: 357/00 G.M. 10, mjesto: Rogatica, Žepa, Slap, datum fotografisanja: 11.10.2000. godine. Na slici 1 nalazi se širi izgled lica mjesta gdje je izvršena ekshumacija 1 leša u mjestu Slap, Žepa, opština Rogatica. Slika 2 – strelicama na fotografiji označeni su klinovi koji su pronađeni prilikom otkrivanja grobnice. Slika 3 - leš fotografisan u grobnici. Slika 4 – leš fotografisan nakon vađenja iz grobnice. Slika 5 – leš fotografisan u prosekturi prije vršenja obdukcije. Slika 6 – leš fotografisan nakon izvršenog antropološkog sklapanja kostiju leša. Po završenoj obdukciji na kostima leša nisu evidentirane povrede.

MUP, Sektor krim. policije, Odjeljenje za krim. tehniku, Sarajevo, sačinio: Crtež lica mjesta, broj: 2493/00 – 2625/00, predmet: ekshumacija, mjesto: Žepa Slap, opština Rogatica, datum fotografisanja: 09.10. do 14.10.2000. godine. U vremenu od 02.10.2000. godine do 14.10.2000. godine izvršena je ekshumacija tijela nastradalih Bošnjaka, koji su sahranjeni u mjestu zvanom Žepa Slap opština Rogatica.

Kantonalni sud u Sarajevu, broj: Kri: 334/00, Sarajevo, 09.10.2000. godine, sačinio Zapisnik o ekshumaciji na licu mjesta u vremenu od 09. – 14.10.2000. na lokalitetu sela Slap – Žepa, a povodom ekshumacije više pojedinačnih grobnih mjesta (grobno mjesto 72). Ekshumirano tijelo iz grobnog mjesta označenog brojem 72 identifikovano je kao Hodžić Đelal. (Istražni sudija Hadžić Ibrahim) (Vještak Žujo Hamza)

MUP, Sektor krim. policije, Odjeljenje za krim. tehniku, Sarajevo, sačinio: Foto – dokumentacija, broj: 2502/00, predmet: ekshumacija, obdukcija i identifikacija Kri: 334/00 G.M. 72, mjesto: Rogatica, Žepa, Slap, datum fotografisanja: 10.10.2000. godine. Na slici 1 nalazi se širi izgled lica mjesta gdje je izvršena ekshumacija 1 leša u mjestu Slap, Žepa, opština Rogatica. Slika 2 – isto što i prethodna fotografija, fotografisano sa manje udaljenosti. Slika 3 - leš fotografisan u grobnici. Slika 4 – leš fotografisan nakon vađenja iz grobnice. Slika 5 – leš fotografisan u prosekturi prije vršenja obdukcije. Slika 6 – leš fotografisan nakon izvršenog antropološkog sklapanja kostiju leša. Slika 7 – strelicama na fotografiji prikazane su povrede desne ključne kosti kao i grudne kosti. Slika 8 – strelicom na fotografiji prikazana je povreda 6, 7 i 8 pršljena toraksa.

MUP, Sektor krim. policije, Odjeljenje za krim. tehniku, Sarajevo, sačinio: Crtež lica mjesta, broj: 2493/00 – 2625/00, predmet: ekshumacija, mjesto: Žepa Slap, opština Rogatica, datum fotografisanja: 09.10. do 14.10.2000. godine. U vremenu od 02.10.2000. godine do 14.10.2000. godine izvršena je ekshumacija tijela nastradalih Bošnjaka, koji su sahranjeni u mjestu zvanom Žepa Slap opština Rogatica.

Kantonalni sud u Sarajevu, broj: Kri: 367/00, Sarajevo, 09.10.2000. godine, sačinio Zapisnik o ekshumaciji na licu mjesta u vremenu od 09. – 14.10.2000. godine na lokalitetu sela Slap – Žepa, a povodom ekshumacije više pojedinačnih grobnih mjesta (grobno mjesto 91). Ekshumirano tijelo iz grobnog mjesta označenog brojem 91 identifikovano je kao Agić Emin. (Istražni sudija Hadžić Ibrahim) (Vještak Žujo Hamza)

MUP, Sektor krim. policije, Odjeljenje za krim. tehniku, Sarajevo, sačinio: Foto – dokumentacija, broj: 2500/00, predmet: ekshumacija, obdukcija i identifikacija Kri: 334/00 G.M. 72, mjesto: Rogatica, Žepa, Slap, datum fotografisanja: 10.10.2000. godine. Na slici 1 nalazi se širi izgled lica mjesta gdje je izvršena ekshumacija 1 leša u mjestu Slap, Žepa, opština Rogatica. Slika 2 - leš fotografisan u grobnici. Slika 3 – leš fotografisan nakon vađenja iz grobnice. Slika 4 – leš fotografisan u prosekturi prije vršenja obdukcije. Slika 5 – leš fotografisan nakon izvršenog antropološkog sklapanja kostiju leša. Slika 6 i 7 – prikazane su povrede na lobanji nastale od vatrenog oružja. Slika 8 i 9 – prikazano je staro Perthes oboljenje oba kuka sa izrazitim spljoštenim dijelom glava femura. Slika 10 – prikazan je komad metka u ostacima fotografisan uz razmjernik.

MUP, Sektor krim. policije, Odjeljenje za krim. tehniku, Sarajevo, sačinio: Crtež lica mjesta, broj: 2493/00 – 2625/00, predmet: ekshumacija, mjesto: Žepa Slap, opština Rogatica, datum fotografisanja: 09.10. do 14.10.2000. godine. U vremenu od 02.10.2000. godine do 14.10.2000. godine izvršena je ekshumacija tijela nastradalih Bošnjaka, koji su sahranjeni u mjestu zvanom Žepa Slap opština Rogatica.

Kantonalni sud u Sarajevu, broj: Kri: 493/00, Sarajevo, 14.11.2000. godine, sačinio Zapisnik o ekshumaciji na licu mjesta dana 14.11.2000. godine na lokalitetu Kameničko Točilo II SO Višegrad, a povodom ekshumacije posmrtnih ostataka NN lica. Posmrtni ostaci označeni sa brojem 1. koji pripadaju muškom skeletiziranom lešu identifikovani kao Gluščević Hasan. Posmrtni ostaci označeni sa brojem 2. koji pripadaju muškom skeletiziranom lešu nisu identifikovani. Posmrtni ostaci označeni sa brojem 3. koji pripadaju muškom skeletiziranom lešu identifikovani su kao Fehrić Kasim. Posmrtni ostaci označeni sa brojem 4. (samo lobanja) nisu identifikovani. (Istražni sudija Hadžić Ibrahim) (Vještak Žujo Hamza)

MUP, Sektor krim. policije, Odjeljenje za krim. tehniku, Sarajevo, sačinio: Foto – dokumentacija, broj: 2863/00, predmet: ekshumacija, obdukcija i identifikacija Kri: 493/00, mjesto: Višegrad, Točionik, Luke, Točilo, datum fotografisanja: 14.11.2000. godine. Na slici 1 nalazi se širi izgled lica mjesta gdje je izvršena ekshumacija u mjestu Luke Točilo, Točionik, opština Višegrad. Slika 2 – isto što i prethodna fotografija, fotografisano sa manje udaljenosti. Slika 3 – Grobnica fotografisana iz drugog ugla. Slika 4 – grobnica fotografisana iz neposredne blizine. Slika 5 – leš označen brojem 1 fotografisan u grobnici. Slika 6 – Lobanja leša fotografisana u grobnici. Slika 7 – leš fotografisan u prosekturi prije vršenja obdukcije. Slika 8 – na fotografiji je prikazan prelom 7 i 8 grudnog pršljenja. Slika 9 – predmeti pronađeni prilikom vršenja obdukcije. Slika 10 – izgled lica mjesta gdje su pronađena 2 leša. Slika 11 – bliži snimak lica mjesta ekshumacije. Slika 12 – leševi fotografisani nakon otkrivanja grobnice obilježavanje leševa. Slika 13 – lobanje leševa fotografisane u grobnici. Slika 14 – leš označen brojem 2 fotografisan u grobnici. Slika 15 – leš označen brojem 2 fotografisan nakon izvršenog antropološkog sklapanja kostiju leša. Slika 16 – na fotografiji su prikazani zaživotne povrede na čelu lobanje. Slika – na fotografijama 17 i 18 prikazan je prostrijel kroz lobanju, ulaz sa lijeve strane u slijepoočnoj kosti, a izlaz sa desne strane. Slika 19 – leš označen brojem 3 fotografisan u grobnici. Slika 20 – leš označen brojem 3 fotografisan u

prosekturi prije vršenja obdukcije. Slika 21 – leš označen brojem 3 fotografisan nakon izvršenog antropološkog sklapanja kostiju leša. Slika 22 – džepni sat pronađen kod leša prilikom vršenja obdukcije. Slika 23 – dio lobanje označen brojem 4 pronađen u neposrednoj blizini grobnice. Slika 24 – lobanja fotografisana iz drugog ugla. Slika 25 – lobanja fotografisana iz neposredne blizine. Slika 26 – lobanja fotografisana nakon izvršenog obilježavanja. Slika 27 – isto što i prethodna fotografija, fotografisano iz neposredne blizine. Slika 28 – lobanja fotografisana prije vršenja obdukcije. Slika 29 – lobanja fotografisana iz neposredne blizine. Slika 30 – lobanja fotografisana nakon izvršenog sklapanja iste.

Institut za sudsku medicinu, Medicinski fakultet, Univerzitet u Sarajevu, sačinio Obdukcioni zapisnik, Višegrad Točilovo br.1, broj: Kri-493/00, sudija: Hadžić Ibrahim, datum ekshumacije: 14.11.2000. godine, datum obdukcije: 25.01.2001. godine.

Zaključak: Smrt je nasilna i nastupila je usljed povreda grudnih organa. Razorenje 7, 8 grudnog pršljena je nanoseno projektilom iz ispaljenog vatrenog oružja. (Vještak: Žujo Hamza).

[153] Kod navedenih rezultata obdukcije na lokalitetu Slap je u svom svjedočenju na gl. pretresu od 08.05.2006. ostao vještak patolog Džon Klark (55) iz Velike Britanije (Škotska), koji je do sada postupao u svojstvu vještaka u raznim državama, a u dva navrata je vještačio u predmetima MKSJ. Izjašnjavajući se o uzroku smrti ekshumiranih tijela isti je potvrdio da se u većini slučajeva radilo o ranama naesnim iz vatrenog oružja. Takođe, prof. Dr Hamza Žujo je u svom svjedočenju potvrdio nalaze vezane za ekshumacije tijela na lokalietu Žepe. Sud je u potpunosti dao vjeru ovim vještacima nalazeći da su njihove ekspertize i zaključci do kojih su došli naučno fundirani, da se radi o iskusnim vještacima.

Međutim, kod ove nesporne činjenice da su ljudi odvedeni iz vatrogasnog doma, te da su tijela nekih od njih pronađena, dok se o drugima do danas ništa ne zna, ono što se ukazuje spornim jeste učešće optuženog u odvođenju tih muškaraca – civila, odnosno radnja izvršenja samog optuženog koja bi uzrokovala njegovu krivičnu odgovornost za predmetno djelo. Da bi utvrdio navedeno sud je saslušao brojne svjedoke.

Tako svjedokinja H. H. izjavljuje kako je navedene prilike vidjela Bobana Šimšića da je, kako je to precizirala, izdvojio trojicu muškaraca za jedan sat, vrati se i opet, koje izvođenje muškaraca je trajalo dva dana. Kada je došlo vrijeme da izvede njenog čovjeka, čiji su posmrtni ostaci kasnije pronađeni na lokalitetu Slap, njena rahmetli svekrva je kazala „ Nemoj Bobane izvoditi moga sina, ko će im djecu hraniti ?“, na što je ovaj odgovorio da im jebe balijsku majku, da ih on nije pravio. Prethodno, kada je tužilac pitao svjedokinju da li je neko odvodio muškarce iz vatrogasnog doma svjedokinja je izjavila da se ne može sjetiti. Objašnjavajući šta optuženi radi kada odvede muškarce, ista je odgovorila – odvede ih i pobije ; a na upit odakle zna da ih je optuženi ubio, svjedokinja je odgovorila – jeste, ko će drugi nego on, on ih je poubijao sviju.

O kredibilitetu ovog svjedoka vijeće je već iznijelo svoje mišljenje prilikom razmatranja njenog iskaza u odnosu na prethodnu tačku, a ovdje samo treba dodati da zaključivanje

na osnovu pretpostavki koje iznosi, ni na koji način ne doprinose uvjerljivosti i istinitosti ovog iskaza.

O odvođenju muškaraca iz Vatrogasnog doma izjašnjavala se i svjedokinja Vasvija Gluščević, koja je izjavila da su sutradan po njihovom dolasku u Vatrogasni dom došli Milan Lukić i Mitar Vasiljević i počeli su izvoditi trojicu po trojicu, a kada su izveli svih 18, rekli su da ih vode na razmjenu. S Lukićem i Vasiljevićem je bilo još 5-6 maskiranih, a među odvedenim bili su i njen suprug i sin od četrnaest i po godina. Nije izjavila da je između onih koji su ih odveli bio i optuženi Boban Šimšić, a to nije izjavila ni svjedokinja Hajra Kapetanović koja je navela da Bobana nije vidjela da je ulazio, ako je bio na vratima, ali među njih nije ulazio. Poznala je Milana Lukića koji je izvodio dva po dva zatvorena muškarca, među kojima Sifeta Mufterića, Muju, Emina Agića, Mehu Agića, Mehu Softića i unuka Emira, Vilić Huseina, Šabanović Mustafu, Sućeska Salku, Gluščević Muju, Gluščević Hasiba – dijete od 14 godina. Od muškaraca ostao je samo Ismet. Čini joj se da je ukupno odvedeno 18 muškaraca. Čula je kada je Hana skočila i kazala “tražite mi Bobana, Ismet mi je dobio srčani udar”. Haninog muža Ismeta Softića nisu odveli, Boban ga je zaštitio i on je ostao. Boban nije ulazio u Vatrogasni dom, Lukić jeste, a kada je Hana molila da joj traže Bobana mora da je bio na vratima.

Svjedokinja Gluščević Cura svjedočeći o ovom događaju u Vatrogasnom domu takođe ne navodi da je Boban Šimšić bio prisutan prilikom odvođenja muškaraca. Izjavila je da su po dolasku u Vatrogasni dom u Višegradu, dana 17.06.1992., pred domom ih popisali Milan Lukić i Sredoje Lukić, i to tako što je žene popisivao Sredoje, a muškarce Milan i to u dva navrata. Sutradan, 18.06.1992., oko 15.00 č., došli su Milan Lukić, Sredoje Lukić, Vasiljević Mitar i Dragan Lakić, koji su odveli muškarce dvojicu po dvojicu, kako su rekli na saslušanje, otkad ih više nikad nisu vidjeli. Tom prilikom svjedokinja nabraja da je odvedeno 16 lica i to: njen muž Gluščević Mujo, Gluščević Sifet, Gluščević Hasib, Gluščević Hasan, Agić Meho, Agić Emin, Hodžić Sead, Hodžić Dželal, Bulatović Huso, Vilić Husein, Kešmer Hamed, Kešmer Ibrahim, Sućeska Salko, Kozić Adem, Šabanović Mustafa i Avdija Nuhanović. Pola sata nakon toga se na vratima pojavio Boban Šimšić. Njega su pitale Fata Kešmer i Vasvija Gluščević, ne i svjedokinja, da li može da vrati muškarce, da je on tad rukom odmahnuo i rekao „ mrš “. Tijelo njenog supruga Muja je nađeno kasnije u Žepi, bio je bačen u vodu, bila je prisutna prilikom identifikacije njegovog tijela.

Dakle, iz iskaza ove svjedokinje slijedi da optuženi Boban Šimšić nije bio prisutan prilikom odvođenja imenovanih civila Bošnjaka.

O istom događaju svjedokinja **Agić Ibrumša** navodi da su ih nakon što su ih kao stoku potrpali na kamione dovezli u Višegrad, u Vatrogasni dom, da su ih prethodno nakon što su s kamiona sišli popisali po prezimenima, da je došao Milan Lukić sa nekoliko njih i da ih je psovao, da su odvedeni na sprat gdje je Lukić stavio jednu kesu za pare, drugu za zlato. Optuženi Boban je došao drugi ili treći dan, prišla mu je Fata Agić tražeći od njega da im donese hljeba. Navodi da optuženog nije vidjela izuzev jednom. Boban je inače s njenom kćerkom išao u školu, a s Bobanovim ocem je odrasla, ne zna šta je Boban radio s vojskom. Što se pak tiče (Milana) Lukića, on je zaradio da se pati šta im je sve uradio. Na upit zašto je u istrazi izjavila da je nakon uzimanja novca u salu ušao Milan Lukić u

pratnji Bobana Šimšića i izdvojio 16 muškaraca među kojim i njenog supruga, svjedokinja je odgovorila doslovno: „ Ja Bobana nisam vidjela, rekle su sve žene da su vidjele Bobana.“ Pri tom precizira kako su Vasvija i ostale kazivale da su vidjele da je on stajao na vratima. Objašnjava da je davala neku izjavu kod neke Bakire, da joj je ona govorila – moraš ovo, moraš ono, pa na pitanje, šta to znači i ko je ta Bakira, te da li je ona nagovarala šta će reći tokom svjedočenja, Agić Ibrumša je iskazala doslovce: „ Ne znam ja, sa TV. Jeste, ona je mene nagovarala da moram reći šta su sve ostale žene rekle. Ja kažem – Bakira, ja ne mogu to reći što nisam vidjela, to me nemoj nagovarati. Ona kaže, ako nećeš reći da znaš da ću ti odbiti penziju. Vi meni odbijte penziju, ja sam sve svoje izgubila, sve najmilije.“ Takođe, svjedokinja je navela i to da optuženi njoj i njenom mužu nije ništa našao učinio.

Za sud je svjedočenje ove svjedokinje iskreno i uvjerljivo, a objašnjenje zašto je izmijenila svoj iskaz dat u istrazi, u potpunosti prihvatljivo, tako da ni na osnovu iskaza ovog svjedoka sud nije našao dokazanim da je optuženi učestvovao zajedno sa Milanom Lukićem u odvođenju 18 muškaraca iz Vatrogasnog doma.

U prilog ovakvom zaključku je i iskaz svjedokinje **Timke Kapetanović koja** navodi da je rođena u selu Žlijeb, da Bobana Šimšića poznaje od djetinjstva i da joj je on komšija. Od početka rata je prvi put Bobana vidjela u Vatrogasnom domu u Višegradu gdje se nalazilo preko 100 ljudi iz Žlijeba. Lukić i Vasiljević su iz doma odveli 18 muškaraca i od tad se o njima ništa ne zna. Bobana Šimšića su zatvorenice molile da im sačuva muškarce, a on je samo ćutio i ništa nije učinio da im pomogne. .

Ova svjedokinja je u odnosu na okolnost izvođenja muškaraca iz doma, tokom istrage (zapisnik Tužilaštva od 30.05.2005.), navela da su svake večeri dolazili Milan Lukić, Mitar Vasiljević i Dragan Lukić i odvodili po trojicu muškaraca između njih, ali da tom prilikom nije uočila Bobana Šimšića. On se pojavio tek treći dan njihovog boravka na vratima, ništa nije rekao, samo ih je gledao. Prije na jednu večer od njegovog pojavljivanja na vratima, iz doma je odvedeno 18 muškaraca. Kada se Boban pojavio na vratima, prišlo mu je mnogo žena, među njima i ona, raspitujući se za muškarce, šta je s njima, jesu li živi, jesu li u zatvoru, a on je samo ćutio.

Prilikom ocjene ovog svjedočenja, sud primjećuje da ono što je bitno i što je zajedničko sa kazivanjem prethodno navedenih svjedoka jeste činjenica da optuženi Boban Šimšić nije učestvovao u odvođenju muškaraca, već da se pred vatrogasnim domom pojavio nakon toga.

Ovakav zaključak vijeća potvrđuju i svjedoci Softić Ismet i Softić Hana, koji su se takođe izjašnjavali o ovoj tački optužbe. Tako svjedok Softić Ismet u svom iskazu koji je tonski i slikom reprodukovano na glavnom pretresu od 14.04.2006., u okviru sudskog obezbjeđenja dokaza, navodi kako su 18 ljudi iz njegovog sela odveli, htjeli su i njega, ali je sreća htjela da ostane živ, pošto je naletio Boban Šimšić . Navodi da je iz prostorije bio izveden samo na vrata, da se Bobanu obratila njegova žena, da je Boban saslušao, te da je rekao – “Idi Ismete na svoje mjesto, tebe ne smije niko dirati”. Boban se samo pokazao na vratima i više ga nisu vidjeli, a ovo je potvrdila i njegova supruga **Softić Hana**, koja je u svom iskazu navela da je Bobana vidjela nakon što su odveli 18 ljudi. Objasnila je da su povel i njenog supruga i kada su ga doveli do vrata da ga vode, došao

je Boban i to spriječio. Navodi da su žene poletjele Bobanu da bi ga molile za muževe, ali kasno je bilo. Boban im je rekao, da se ne boje, da će se vratiti.

Isto tako zaštićeni svjedok **V.G.105**, čiji je iskaz dat u u predmetu *Tužilac protiv Mitra Vasiljevića* sa pretresa pred MKSJ od 24.09.2001. pročitana na pretresu, negira prisustvo optuženog prilikom odvođenja muškaraca iz Vatrogasnog doma, te navodi da su Lukić i Vasiljević, nikakvi drugi, odvodili iz vatrogasnog doma 18 ljudi, i to treći dan po dolasku, a svi su odvedeni istog dana.

Na kraju i optuženi je, prilikom saslušanja u svojstvu svjedoka, izjašnjavajući se o ovom događaju u Vatrogasnom domu, naveo kako je prilikom redovnog patroliranja po gradu, a to je rejon 1. u Višegradu, naišao i na vratima Doma vidio njemu poznata lica. Prišao je vratima i vidio lica iz njegovog sela: Softić Hanu, Agić Ibrumšu, Kešmer Fatu, Gluščević Vasviju, Gluščević Šuhra, i par njih, bilo je među njima i djece. Tu se zadržao 5-10 minuta i s njima je razmijenio par rečenica. Nije primjetio da je bilo muževa od drugih žena, izuzev od Hane Softić, njen muž Ismet koji je bio na vratima i kojeg su negdje povela neka lica. Rekao je Ismetu da nema davati nikakvu izjavu, da se vrati, pa se Ismet istog trenutka vratio u Vatrogasni dom. Napominje da ga je Hana zamolila za Ismeta, a ovi su ga poslušali. S Kešmer Fatom i Softić Hanom je razgovarao, a ne može se sjetiti o čemu. Povod da navrati u dom je bio obilazak njegovog rejona, da tom prilikom nije znao da su ljudi zatvoreni u vatrogasnom domu, da je sasvim slučajno tu navratio i vidio njemu poznata lica.

Cjeneći cjelinu svjedočkih iskaza i dovodeći ih u međusobnu vezu u odnosu na događaje po ovoj tački optužbe, vijeće nalazi da nije dokazano da je optuženi učestvovao u odvođenju muškaraca iz Vatrogasnog doma, odnosno da izvedeni dokazi ne predstavljaju osnov za utvrđenje činjeničnih navoda optužbe. Gotovo svi saslušani svjedoci potvrdili su da optuženi nije ulazio u Vatrogasni dom (neki ga uopšte i ne pominju), da se pojavio poslije, kada su ljudi već odvedeni (svjedokinja Gluščević Cura kaže pola sata nakon odvođenja), pa se zato i ne može dovesti u vezu sa grupom Milana Lukića koja je ljude odvela u nepoznatom pravcu. Posebno je po tom pitanju za sud uvjerljiv iskaz svjedokinje Gluščević Vasvije, koja u svojoj izjavi i ne pominje optuženog Bobana Šimšića, vezano za ovaj segment događanja u Vatrogasnom domu. Obzirom da su joj tom prilikom odvedeni muž i sin od 14 godina, da je tom prilikom bio prisutan i optuženi, sigurno je da bi to u svojoj izjavi i navela.

Optuženom je tačkom 5g) precizirane optužnice stavljeno na teret da je tokom boravka u prostorijama zgrade Osnovne škole "Hasan Veletovac" u drugoj polovini mjeseca juna 1992., sa drugim pripadnicima srpske vojske i policije učestvovao u premlaćivanju protivzakonito zatvorenih civila Bošnjaka njih oko 20, među kojima: Hurem Rama, Hadžić Ibrišima, Hadžić Hamera, Ferić Avda, Smajić Mustafu, Ramić Naila, na način što bi im naređivali da drvenim štilom (drveni nasad za krampu) udaraju jedan drugoga po svim dijelovima tijela tako da su mnogi od njih padali na tlo. Posebno je svake noći bio premlaćivan Nail Ramić kojeg su prvog dana kada je bio zatvoren postavili ispod koša kada je grupa srpskih vojnika igrala košarku među kojima i optuženi, pa su košarkaškom loptom naizmjenično gađali koš i Naila u glavu jakim udarcima uslijed čega je Nail

padao u nesvijest. Jedne od narednih večeri je optužen sa još nekoliko srpskih vojnika izveo Naila iz zatvorske prostorije zajedno sa četvoricom zatvorenika kad su ih u drugoj prostoriji premlatili udarajući ih šakama, nogama obuvenim u vojničke čizme, kundacima pušaka po glavi leđima i čupali kosu uslijed čega je Nail izgubio svijest, a od udaraca u predjelu očiju oči su mu bile potpuno zatvorene. Prilikom pretresa i oduzimanja novca od Spahić Mehmeda optuženi ga je premlatio tako što ga je kundakom više puta udarao u prsa, glavu i od zada između plečki, uslijed čega se on nije mogao kretati pa su ga neki zatvorenici nosili na rukama u povratku za zatvorsku prostoriju.

Izjašnjavajući se o ovoj tački optužbe svjedokinja Bulatović Rusmira je izjavila da je bilo starih ljudi, kada se naveče izgase svjetla muškarci su tjerani da se međusobno tuku drvenim štapovima, pa ako jedan dobro drugog ne udari, da mu krv ne prokrvari, Boban uzme štap i pokaže kako trebaju tući jedan drugog. Rusmira je u osnovi to navodila i tokom istrage, istina, bez navođenja detalja da im je Boban pokazivao kako se trebaju udarati. Međutim, u svojoj izjavi u policiji u Goraždu od 05.05.2004, Rusmira se o ovom događaju uopšte ne izjašnjava.

Svjedokinja **Poljo Fatima** je za Bobana Šimšića saznala od drugih tokom boravka u školi. Navodi da su od posljedica tuče podlegli Hasib Šabanović, Mehmed Hadžić, Abid Hurem, Ragib Hurem. Objašnjava da su Boban, Lukić, Cvijović, Ćiro iz Loznice i Miloje stajali, ali su govorili da tuče muškarac muškarca, s tim ako ga ne udari jako, onda on puškom udari po glavi, pa taj pada u nesvijest. U unakrsnom ispitivanju je izjavila da su sve to bili stari ljudi “udarai ga toljagom po glavi, kaže nisi dobro, udaraj jače, okrvariš čovjeka i onda on tebe kad sastavi puškom u leđa”.

Izjašnjavajući se o ovom događaju svjedokinja Š.F. je izjavila da su jedno veče došli Boban Šimšić i Milan Lukić na vrata i odveli sve što je muško na klanje. Svi su muškarci izašli na dvorište, među njima i njeno dvoje djece. Rekla je svojoj svecrvi da i ona ode da zakolju i nju. Zastala je u hodniku i gledala kroz prozore, djecu svoju nije mogla vidjeti jer je bio mrak ali je vidjela šta se dešava. Muškarcima su dali neke štapove da se između sebe tuku, oni su se tukli koliko su mogli, vidjela je kako je Hurem Ramo pao na zemlju, mogla je to vidjeti od svjetla, da je vidjela svog svekra Hasiba, pa kad je vidjela da se vraćaju u školu pobjegla u salu, tamo gdje je ranije i bila.

Analizirajući iskaz ovog svjedoka, sud zaključuje da istom nedostaje logika, a time i vjerodostojnost, obzirom da svjedokinja izjavljuje da zbog mraka nije mogla vidjeti svoju djecu napolju, ali zato vidi sve drugo što se dešava, pa i svog svekra i Hurem Ramu kako pada na zemlju. Svjedokinja, valjda i sama shvatajući tu nelogičnost, navodi da je to mogla vidjeti od svjetlosti, ali ne objašnjava od koje svjetlosti i od kuda ta svjetlost.

Svjedokinja H.L. izjavljuje da je Boban bio prisutan za vrijeme njenog boravka u školi tokom 4 dana. O premlaćivanju muškaraca je navela da se događalo da tjeraju muškarce da stoje na jednoj nozi na sred fiskulturne sale, da ih tuku dok su bili poredani u krug, a Ramić Naila su tukli najviše. Bio je sav natečen, oči zatvorene, bio je sav modar, nije se mogao kretati. Bobana su Nailova žena i njegove kćerke molile za zaštitu, ali od njega to niko nije mogao dobiti, on je taj ko je naređivao koga će odvoditi na premlaćivanje.

Svjedok Memić Ibro svjedoči da su po povratku u Višegrad smješteni u fiskulturnu salu gdje su bili izloženi maltretiranju i tuči, da je najviše stradao Nail Ramić, zatim Mustafa Smajić, a onda i on sam. Naveo je kako su po dolasku Lukića jednu večer sve muškarce izveli vani na dvorište, kazali su ženama ako ne daju svaku marku da će pobiti sve muškarce. Milan je bio kod žena, a Sredoje kod muškaraca, pa samo što je Abid Hurem rekao "ili nas pustite ili pobijte" Sredoje ga je počeo udarati. Došao je i Milan i uzeo štap od Ibrišima Hadžića najstarijeg među civilima Bošnjacima i dao ga njemu (svjedoku) da tuče ostale ljude, ali je rekao da to ne može vadeći se na povrijeđenu ruku. Milan je štap dao Hurem Ramu koji ih je udarao po glavi. Za to vrijeme su morali pjevati četničke pjesme, a Milan bi uključio radio stanicu i pitao nekog na vezi da li čuju kako pjevaju. Kad se to završilo, rečeno im je da mogu ići u salu.

Svjedok Asmir Spahić u odnosu na incident premlaćivanja muškaraca navodi da je bio jedan među 15-tak djece, koja su bila stara ispod 14 godina, za koje su tražili novac. To je bila noć kad ga je Lukić htio strijeljati. Lukić je rekao sve što je muško ide na strijeljanje, postrojili su ih po dvojicu u vrstu i natjerao da pjevaju četničke pjesme i morali su preći dva hodnika da bi kroz izlaz došli ispred škole. Tu su stali u tri vrste na stepenište, a Milan i Sredoje su stali ispred njih. Osim njih dvojice tu nikog drugog nije vidio, kao ni dok su ih vodili kroz hodnike. Milan je počeo ispitivati ljude koji su bili stari preko 65 godina, a zatim ih je prvi počeo udarati drvenim štapom. Kako su pojedine osobe ipak dale novac i zlato, djeca su bila pošteđena daljih neugodnosti.

Izjašnjavajući se o ovim događajima, svjedok Nail Ramić je izjavio da je bio premlaćivan u školi u kojoj je bio zatvoren i to svaku večer, to je trajalo deset-dvanaest dana. Tukli su ga vojnici, pa čak i civili koji su tu dolazili. Kada su ga jednu večer izveli u hodnik zajedno sa još 5 muškaraca, na hodniku nije bilo svjetla, upalili su neke baklje, prislonili su ih uz zid, leđa su suprotno od zida, pa su ih počeli udarati do besvjesti, čizmama, nogama, kundacima, čupali im kosu s glave. Osim njega, bio je još tu Medo Liska, Hurem Ramo i neka dvojica – trojica koje ne poznaje. Jedan od onih koji su ih tukli je rekao "došao si u ruke, ja sam ti sad ovjđe bog i batina", prepoznao je glas Bobana Šimšića. Toliko su ga pretukli da nije mogao na oči gledati. Jedne prilike molio je za pomoć Bobana Šimšića, ali ovaj se samo nasmijao.

Naveo je dalje da su u sali, u kojoj su bili smješteni, igrali košarku, a da je on bio ispod koša, pa kad bi promašili, onda bi njega gađali u glavu, toliko puta dok ne bi pao u nesvjest. Boban je bio na dužnosti to večer, ali nije igrao košarku, samo je posmatrao.

Više puta u zatvoru je vidio Milana i Sredoja Lukića, a oni su ga toliko tukli da je ostao trajni invalid. Gonili su ga da trči u krug po sali, a kada padne, oni udaraju i tako dok ga ne onesvjeste. Boban Šimšić je bio prisutan, bio je na dužnosti "ako nije gledao iza ugla, normalno da je gledao, ja sam pola bio onesvješten". Izjavio je i da su jedne večeri izveli njih 10-15 muškaraca vani, jer je došla naredba da sve žene sakupe novac, u protivnom će muškarce odvesti na Drinu i poklati. Vani su im rekli da stanu u krug i donijeli su jednu paliju i ponudili bilo kome od njih da jedna drugog udaraju po glavi, po leđima, ako ovaj prvi nije htio, onda mora drugi uzeti da onog premlati, tako da su svi morali koristiti palicu do besvjesti.

Svjedok je zaključio da mu je to što je bio premlaćivan više od drugih, sigurno Boban namještao, jer onda kada je tražio da mu pomogne to nije htio, a mogao je.

Nakon što mu je predložen njegov iskaz dat u istrazi od 26.05.2005. godine gdje je izjavio da je prvog dana kada je doveden došla grupa četnika da igraju košarke, a među njima je bio i Boban Šimšić, koji je zajedno s njima i igrao košarku, svjedok je pojasnio da je Šimšić došao sa tom grupom, da je ljude puštao da igraju lopte, on je bio ključar zatvora i pustio je da se to njima događa, da bi, na kraju rekao da je Šimšić to gledao sa strane.

Analizirajući navedene iskaze u dijelu optužbe koji se odnosi premlaćivanje protivzakonito zatvorenih civila, Bošnjaka, drvenim štilom, na osnovu provedenih dokaza, sud nije mogao, izvan svake sumnje, utvrditi da je optuženi Šimšić Boban učestvovao u tom premlaćivanju. Naime, svjedoci Memić Ibro i Spahić Asmir ga u svojim izjavama ne pominju, odnosno određeno navode Milana i Sredoja Lukića kao osobe koje su to činile, pa ga čak, opisujući taj segment događaja, ne pominje ni svjedok Nail Ramić, iako je ovaj svjedok, u svom iskazu, za sve loše što mu se desilo u školi, okrivljivao upravo optuženog Bobana Šimšića.

Obzirom na izjave ovih svjedoka, koji su bili žrtve premlaćivanja, a to ne stavljaju na teret optuženom, kao upitni pojavljuju se iskazi svjedokinja Bulatović Rusmire i Š.F. kojima sud, stoga, nije mogao pokloniti bezrezervnu vjeru, te njihove izjave nisu bile dovoljna osnova za utvrđenje činjenica na kojima bi se zasnovala krivična odgovornost optuženog.

U odnosu na dio optužbe koji se odnosi na premlaćivanje Naila Ramića, za sud nema nikakve sumnje da je isti bio izložen teškom premlaćivanju i fizičkom maltretiranju dok je bio zatvoren u obnovnoj školi "Hasan Veletovac", jer su to potvrdili skoro svi saslušani svjedoci koji su zajedno s njim bili zatvoreni u pomenutoj školi.

Naime, opisujući način na koji su srpski vojnici igrali košarku, svjedok u istrazi navodi da je košarku, zajedno sa drugima, igrao i optuženi, dok na glavnom pretresu (i to na intervenciju suda) kaže da je optuženi, suprotno činjeničnom opisu optužnice, stajao sa strane i to posmatrao. Inače, igranje košarke u sali u kojoj su bili zatvoreni civili, na način kako je to opisao ovaj svjedok, nije potvrdio niti jedan od drugih saslušanih svjedoka, iako su mahom svi svjedočili o premlaćivanju Naila Ramića, pa čak ni svjedokinja N. A., što samo produbljuje neubjedljivost ovog iskaza. Isto tako, svjedočenje Naila Ramića o događaju na hodniku, kada je pretučen zajedno sa još 5 muškaraca i kada je po glasu prepoznao optuženog, kao jednog od onih koji su ga tukli, ne potvrđuje ni jedan drugi saslušani svjedok, a sem toga i sam Ramić nije uvjeren, nego misli da ga je i optuženi tukao.

Vjerodostojnost ovog iskaza, sem toga, dovodi u pitanje i svjedokova izjava da misli da mu je sve to namjestio optuženi, jer na taj način izražava otvorenu pristrasnost, pa čak i neprijateljstvo u odnosu na optuženog, pa se na takvim osnovama na pouzdan način nije mogao izvesti pouzdan zaključak o krivičnoj odgovornosti optuženog u pogledu opisanih radnji na koje se odnosi svjedočenje Naila Ramića.

Prema tome, sud nije mogao sa sigurnošću utvrditi učešće optuženog Bobana Šimšića u premlaćivanju Naila Ramića i drugih navedenih lica, izvan radnji obuhvaćenih tačkom 2.c osuđujućeg dijela presude.

Tačkom 5f) optužnice, optuženom je stavljeno na teret da je u junu mjesecu 1992. godine zajedno sa drugim pripadnicima srpske vojske i policije učestvovao u prisilnom oduzimanju novca i zlatnog nakita od više stotina zatvorenih civila Bošnjaka u osnovnoj školi „Hasan Veletovac“, i tom prilikom vršili pretres civila naređujući im da se skidaju do gola, te od njih iznuđivali novac tako što bi izveli grupu muškaraca iz zatvorske prostorije i kao protunaknadu da ih vrate žive tražili da im njihove supruge i majke sakupe novac za otkup.

Izjašnjavajući se o ovoj tački optužnice svjedokinja Š.F. navodi da je tom prilikom s njom bilo zatvoreno u jednoj prostoriji 320 lica od djece do nastarijih osoba. Bobana Šimšića je u školi viđala svaki dan i svaku noć. S njim su dolazili Milan Lukić, Sredoje Lukić, Dragan Lukić, i kada bi došli prva riječ im je bila pare, zlato, devize, sve što imaju, ukoliko bi u nekoga našli da je sakrio odmah će ga ubiti. Morali su predati svoj novac, ali to nije bilo dovoljno jer su se morali skidati do gole duše. Najteže joj je bilo kad se morala skinuti njena curica od 6 godina pred Milanom Lukićem i Bobanom Šimšićem.

Fatinim navodima da je Bobana Šimšića viđala svaki dan i svaku noć, sud nije povjerovao, jer čemu bi inače služile dnevne i noćne policijske smjene o kojim je pored ostalih govorio i svjedok odbrane Goran Milićević, takođe rezervni policajac koji je bio prisutan u školi.

Svjedokinja **Bulatović Rusmira** takođe navodi da je Boban Šimšić zajedno sa Milanom i Sredojem Lukićem tražio da se preda novac, da je kod sebe imala novca, zlata, nakita, da su joj sve odnijeli, a njenu sestru Fatimu toliko ubili da je obnevidjela jer nije imala para, da su djevojkama skidane alke- naušnice sa ušiju, da je to činio Boban Šimšić. Na glavnom pretresu je potvrdila kako je optuženi njenu sestru Fatimu udario nogom u leđa kad ona nije predavala novac, dok je na zapisnik u policiji u Goraždu kazala kako se sjeća da je njenu sestru Fatimu Poljo, kad je odbila da dâ novac jer ga nije imala, jedan vojnik, kojeg ne poznaje, udario nogom u predio leđa. Pojašnjavajući promjenu svog iskaza, svjedokinja odgovara da je to bilo zato što je taj nosio kapu i čarapu na glavi, pa vezano za njenu izjavu na glavnom pretresu da je to bio Boban, navodi da je to saznala od sestre kad je pitala ko ju je udario. Očito, da je po ocjeni suda ovakvo Rusmirino pojašnjenje razlike u njenim iskazima prije izraz njenog snalaženja nego davanja uvjerljivog odgovora.

Svjedokinja **Bajramović Hasena** je izjavila kako je optuženi imao kesu kao omot od košulje u koju se stavljao novac i zlato, a kada je došao na nju red rekla je da nema ni novca ni zlata, pa joj je Boban kazao da se skine do gole duše i da novac, što je morala učiniti, a tu su bili prisutni Milan i Sredoje Lukić i ostali Srbi. Sredoje je kazao pošto ta žena nema novca neka ide, dok joj je Boban opsovao balijsku majku i drsko rekao da izađe.

Za razliku od Rusmire i Hasene, svjedokinja **Sajma Šabanović** svjedoči da je novac i zlato u sali skupljao Sredoje Lukić koji je držao kesu od zamrzivača i pištolj u ruci, dok je Milan Lukić stajao na hodniku. Kada je ušla sa kćerkom i svekrvom Sredoje je repetirao pištolj, i kazao- pare i zlato. Pošto je imala samo naušnice otkopčala ih je i stavila u kesu. Kako je optuženi Boban bio tu prvu več, misli da je on i te prilike bio prisutan na straži. **Ibro Memić** saglasno Sajmi tvrdi da su novac oduzimali Milan i Sredoje Lukić na način što bi odvajao po jedno, dvoje u drugu prostoriju i govorio u roku od 5 minuta pare, pištolj je držao u desnoj ruci govoreći kako će pucati, s tim što ovaj svjedok uopšte ne spominje Bobana Šimšića. Saglasno Sajmi i Ibri svjedoči i **Spahić Kada** kada na gl. pretresu od 03.02.2006. iskazuje da su oba Lukića skupljala nakit i novac od zatvorenika, tako što je Sredoje držao pištolj a Milan kesu. Dakle, ni Kada u ovom odsjeku događaja u osnovnoj školi izričito ne spominje optuženog izuzev što, kao Sajma navodi da misli kako je on bio na vratima. **Hadžić Haša** izjavljuje da su ih prvu več po dolasku u školu opljačkali i to Lukić, koji je držao pištolj i najlon kesu, jedan nepoznati i Boban Šimšić, s tim što na zapisnik kod tužilaštva od 25.05.2005. ne navodi da je tom prilikom Boban Šimšić bio prisutan. **Šehić Šefka**, za razliku od drugih svjedoka tvrdi kako ih je pljačkao optuženi tako što bi prinio pištolj, tražio pare, zlato, da je Miloje rekao kako je Mala Gostilja bogata, da su je do „gole duše“, skinuli (isti izraz upotrebljava Hasena), kako joj je zlato bilo u hljebu. Međutim, ova svjedokinja na zapisnik o njenom saslušanju u policiji u Goraždu od 05.05.2004. uopšte ne spominje Bobana Šimšića vezano za epizodu oduzimanja novca i zlata, pa čak ona tom prilikom ne imenuje niti jedno drugo lice, već samo navodi da je u toj prostoriji zlato, novac i devize odlagali u tri vreće koje su bile na stolu. Kod takvog iskaza je ostala i prilikom saslušanja u Tužilaštvu BiH od 25.05.2005. kada je ponovila da je prilikom pretresa prinuđena da se skine gola i to pred više četnika kako bi pronašli novac i zlato, kada ponovo ne spominje na bilo koji način učešće optuženog u tome. Ne samo zbog uočene nedosljednosti u njenom svjedočenju već i nepovezanosti i nejasnosti njenih misli u odgovorima, sud ovom svjedoku nikako nije mogao pokloniti vjeru. Svjedokinja **Ahmetaspahić Naila**, navodi da su tokom zatočenja u školi morali skupiti para i zlata da bi im vratili mušku djecu koju bi iz sale prethodno odveli. Izjavljuje da je to tražio Milan Lukić, a da je s njim bio optuženi Boban i Momir Savić. O tome je svjedočio i Asmir Spahić, ali ovaj svjedok negira prisustvo Bobana Šimšića, navodeći da su pare i zlato za djecu tražili Milan i Sredoje Lukić i da osim njih niko drugi nije bio prisutan.

Kada je u pitanju ova tačka optužbe vijeće smatra da pored činjenice da su iskazi svjedoka međusobno protivrječni, a neki od njih protivrječni i sami sebi, obzirom na razlike u njihovim iskazima datim u istrazi i na glavnom pretresu, dodatnu otežavajuću okolnost za pravilno utvrđivanje i dokazivanje činjeničnog stanja predstavljale su i paušalno postavljene radnje izvršenja, koje su optuženom ovom tačkom stavljene na teret. I pored činjenice da je od zatvorenika zaista oduziman novac i dragocjenosti, pri čemu su pojedini svjedoci pominjali optuženog kao saučesnika u tim radnjama, nesporno je da optuženi u školi nije boravio svakodnevno, te stoga sud nije mogao pouzdano utvrditi koliko često se to dešavalo, u smislu utvrđivanja vrijednosti oduzete imovine, koja mora biti znatna ili permanentna i u odnosu na veći broj lica, kako bi to predstavljalo teško kršenje međunarodnog humanitarnog prava. Obzirom na nemogućnost utvrđenja

ove činjenice na nesumnjiv i pozdan način, sud je optuženog oslobodio odgovornosti za počinjenje radnji izvršenja opisanih u ovoj tački optužbe.

Imajući u vidu da sud nije mogao sa sigurnošću utvrditi neophodnu uzročnu posljedičnu vezu između radnji optuženog i nastupjelih posljedica, kako je to naznačeno u tačkama 1b), 4a), 4c), 5f i 5g) optužnice, odnosno kako nije dokazano da je optuženi učinio navedene radnje izvršenja u okviru krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav (1) Krivičnog zakona BiH, to ga je iz navedenog razloga, a na osnovu člana 284. tačka c) ZKP BiH za iste, oslobodio od optužbe.

Zapisničar

PREDSJEDNIK VIJEĆA
S u d i j a

Željka Marenčić

Azra Miletić

Pouka o pravnom lijeku: Protiv ove presude žalba nije dozvoljena.

